Ukrajina 2003

Díl I: Turisťáci na Zakarpatí (do středy 20.8.)

Místo děje: *Zakarpatská Ukrajina, Lvov*

Časové období: *10. 8. 2003 – 31. 8. 2003*

Zapsal: *Strašlivý Uragán*

Osoby a obsazení: *Členové Turistického oddílu MFF UK a jejich známí. Jmenovitě: Sněhová Lilie, Planoucí Růže, Luční Kobylka, Divoká Orchidej, Kvetoucí Pampeliška, Černomořská Sasanka, Lesní Jahůdka, Šedý Vlk, Velký Grizzzly, >Neurčitá? Kulička, Veselý Balónek, Marble a autor*

Měl bych myslím takovéhle dílo někomu věnovat. Jedinou správnou možností však je, abych je věnoval vám všem, milí účastníci. Díky vám se mi přece splnil jeden cestovatelský sen a jen díky vám všechno proběhlo tak hladce.

Úvod

Už nevím jak se to stalo, ale před několika lety jsem ke svým cestovatelským snům přidal Krym a Zakarpatskou Ukrajinu, a tak když jsme se na Silvestra bavili o tom, kam bychom mohli o prázdninách jet, byla právě tato místa mým, zcela pochopitelným, návrhem. Letos konečně nezůstalo jen u snů a plánů a skutečně jsme se na tři týdny vydali na východ. Přidalo se celkem dost lidí, přiznávám se, že jsem měl z množství trochu strach, ale nakonec všechno dobře dopadlo a vy si teď můžete přečíst, jak to všechno bylo.

Před odjezdem

Cítím, že ještě než se pustím do psaní událostí z Ukrajiny a cesty na ni, měl bych přidat několik slov o organizaci. Největší díl jí kupodivu připadl na mě. Jak řečeno, prvotní idea vznikla na Silvestra[1], kdy jsme si i předběžně určili termín, vměstnat tři týdny do prázdnin totiž není zase tak snadné, obzvlášť když nás nakonec bylo třináct. Zvolili jsme tedy srpen, zhruba poslední tři týdny. Pak jsme se věnovali tomu, abychom to rozhlásili dál ostatním. Začalo se hlásit docela dost lidí, na můj vkus skoro až moc. Nejde totiž o to, že bych měl něco proti větší společnosti, ale měl jsem trochu strach z dopravy, z toho, že se nás třináct bude obtížně cpát do autobusů a jiných dopravních prostředků. Chvíli to tedy vypadalo, že nás bude čtrnáct, ale kamarád Kvetoucí Pampelišky a velký idol Planoucí Růže, Ivan, se nakonec odhlásil s tím, že má něco jiného a v tomhle množství se mu s námi nechce.

Někdy začátkem května bylo už třeba určit termín napevno, abuchom si mohli vyřídit víza. Už dlouho dopředu jsem našel na internetu cestovní kancelář Maximatour[2], která přímo nabízela vyřízení víz. Samotné vízum pro jednu osobu přijde na tisíc korun, při skupinovém na pět set. Ale když jsem se do cestovky šel zeptat na skutečné cenové relace, s překvapením jsem zjistil, že si přihodí další tisíc za imaginární zvací dopis a ještě asi tisíc korun za svoje služby. Nakonec jsme tedy skončili u skupinových víz. Usoudili jsme přitom, že lepší bude mít dvě skupiny, kdyby se někomu něco stalo, tak aby jela domů jen polovina účastníků. Se skupinovými vízy je to totiž tak, že na Ukrajinu musí vjet všichni ze skupiny společně, a pohromadě z ní musí i vyjet. Asi by se měli i pohybovat poblíž sebe, ale nikdy nás nekontrolovali natolik, aby to bylo skutečně potřeba. Na druhou stranu jsme zjistili, že pokud by někdo chyběl už při vjezdu, na hranicích by jej prostě škrtli a nebyl by to prý takový problém. Do pasu mi tak přibyla samolepka a každý z mé skupiny zaplatil necelých devět set (devět set by to vyšlo pro pět osob, ale zvací dopis a poplatky za služby byly počítány paušálně za všechny). Skupina Velkého Grizzzlyho to měla dohromady o tisícovku dražší. Rozdíl byl totiž v tom, že ode

[1] Kvetoucí Pampeliška tedy tvrdí, že se tak stalo na hraní na podzim, kde jsem prý nadhodil, že bych rád jel na Ukrajinu a oni s tím souhlasili, ale to by se dalo taky říct, že prvotní idea se zrodila ještě mnohem dřív v mé hlavě.

[2] Opletalova 27, Praha 1, viz http://www.maximatour.cz

mne přebíral podklady nějaký hrozně důležitý ukrajinský šéf, který věci zřejmě moc nerozuměl. Od Velkého Grizzzlyho je přebírala až po mně paní, která tomu naopak rozuměla a nejspíš byla skutečnou hybnou silou celé kanceláře. Ta tvrdila, že mně naúčtovali o tisícovku méně. U Velkého Grizzzlyho si tedy pohlídala, aby k tomu nedošlo.

V mé skupině byli nakonec, Divoká Orchidej, Kvetoucí Pampeliška, ¿Neurčitá? Kulička, Marble a Černomořská Sasanka. Složení mělo být původně jiné, ale snad bych nerozepisoval všechny průběžné změny. Druhou skupinu vedl formálně Velký Grizzzly a byli v ní ostatní, tedy Sněhová Lilie, Lesní Jahůdka, Luční Kobylka, Planoucí Růže, Šedý Vlk a Veselý Balónek. První pokus jsme s Velkým Grizzzlym učinili na konci května, leč dozvěděli jsme se, že Velký Grizzzly má pas, v němž se odlepuje fotka, což nemají ukrajinští celníci rádi. Původně měla být skupina Velkého Grizzzlyho vyřízena dřív, protože v ní byli Sněhová Lilie a Šedý Vlk, kteří odlétali do Ameriky a Veselý Balónek, který měl podle svého vyjádření odjet v červnu do Velké Británie, ačkoli odjel až v červenci. Nakonec se však, kvůli pasu, Velkého Grizzzlyho pořadí obrátilo, museli jsme totiž počkat, až si vyřídí nový. Ať tak či onak, vyřízení víz proběhlo úspěšně. Vízum jsme do pasu dostali jen my s Velkým Grizzzlym, ostatní pouze předali kopii pasu, fotku a většina z nich se ještě podepsala na žádost o vízum. Divoká Orchidej se samozřejmě podepsat nemohla, jsouc celý půlrok ve Finsku. I proto bylo výhodné skupinové vízum, pro něž nebyla potřebná její fyzická přítomnost. Na papírech k vízům byl napsán i jakýsi plán cesty, my jsme tam měli dost podivně, Užhorod, Siněvir[3], Oděsa a Jalta. Ale nikde ten papír naštěstí nechtěli vidět a nikde nekontrolovali, jestli jsme se od těchto míst neodchýlili, přestože nás ta paní v cestovce varovala, že by s tím mohly být problémy. Jinak na Ukrajině není žádná přihlašovací povinnost, a tak jsme se mohli pohybovat kdekoli a nestarat se o to jestli, nám to někdo potvrdí.

Už v zimě jsem koupil u Kiwi jakousi maďarskou mapu Svidovecké poloniny a Černohorského hřebene s Hoverlou, vše okolo Rachivu a Jasini. Dále jsem koupil průvodce Zakarpatím a s pomocí internetu a map Krymu na něm jsem pak sestavil jakýsi program. Možná je zajímavé sledovat, jak moc jsme se nakonec od plánu odchýlili, proto na úvod každého dne uvedu původní plán. Na začátku prázdnin jsem ještě šťastnou náhodou

[3]Město a národní park na Zakarpatí

potkal na Národní Dana Zemana a jeli jsme spolu na Malou Stranu do školy. Z rozhovoru vyšla najevo potěšující skutečnost, že má doma mapy – stovky – Krymských hor. Samozřejmě jsem neváhal ani chvilku a půjčil si je od něj. Nemohl jsem je sice vzít s sebou, nechtěje je zničit, ale brácha mi je v práci barevně ofotil, a tak jsme byli mapově vybaveni docela dobře. Ještě jsem tedy měl mapu celé Ukrajiny a automapu Krymu.

Na internetu jsem po delším úsilí našel i nějaké vlaky po Ukrajině a mohl tak naplánovat přejezdy. Přejezd na Krym byl naplánován krásně z Jasini do Lvova a odtud do Simferopole s hodinou a půl dlouhou dobou na přestup. Jak se ukázalo, realita byla jiná. Nemohl jsem sice najít na stránkách ukrajinských železnic žádné ceníky, ale podle nějakých deníčků jsem byl schopen odhadnout i cenu dopravy, která se nakonec ukázala jako nadsazená, ale ne příliš. Do Košic jsme jeli rychlíkem Vihorlat, na nějž jsem předem koupil lehátka. Jelikož nás další den čekalo únavné cestování k horám, shodli jsme se na tom, že lehátka se vyplatí. Do Užhorodu jsem našel autobusy s přestupem v Michalovcích, odtud však začínala improvizace, poněvadž časy autobusů nebylo samozřejmě lze na internetu najít.

Dlouho dopředu jsme si řekli, že když nás jede tolik, mohli bychom si nechat natisknout trička, ale tak dlouho jsme se dohadovali, co na nich bude, až začaly prázdniny a Lesní Jahůdka, která se o to nejvíc starala, odjela domů s tím, že v podniku, kde se na to ptala z nich na závěr vyšla nějaká děsivá cena. Logo jsme navrhli společně s Marblem, základem byla silueta turisty z turisťáckého loga, protože jsme chtěli, aby bylo vidět, že jsme turisťáci. Jako písmo jsme zvolili hlaholici, jelikož je hezká a taky proto, že mě se zdálo trapné mít tam napsáno prostě Ukrajina 2003. Luční Kobylka pak zase ocenila, že nebude čitelné, že jede s matfyzáky. I když v tom ji zrovna moc nechápu. Nu, výsledek posuďte sami:

Před odjezdem mi trochu přišlo líto, že by měla ta myšlenka přijít vniveč, tak jsem je ještě na poslední chvíli obstaral. Přišlo to nakonec každého na sto dvacet korun, což nebylo moc. Nejhorší ale bylo, a kvůli tomu jsem s tím taky váhal tak dlouho, až je taktak stihli udělat do pátku před odjezdem, že jsem nevěděl, jaké velikosti a barvu objednat. Návrh velikostí se mi nějak podařilo vymáčknout ze Sněhové Lilie, ale návrh barvy mi nestihla říct, protože se jí zrovna vybil telefon. Nakonec to tedy zbylo na mě a je spíš náhodou, že se holkám barva líbila. Paní v tiskařské firmě mi totiž ukázala vzorník barev a mně přišly všechny stejné. No, to je nepřesné, samozřejmě jsem viděl, že jsou různě tmavé nebo světlé, ale to je asi všechno, protože jinak mi připadaly všechny stejně dobré. Chtěl jsem původně nějakou zelenou, kdo mne zná, toho to nepřekvapí, ale neměli žádnou hezkou a krom toho by se na tmavou verzi nedalo kreslit fixkami. Mou základní ideou totiž bylo, že se pak vzájemně na trička podkreslíme. Tak jsem vybral nějakou pískovou, se kterou nakonec byli všichni spokojeni.

Další věcí, kterou jsem chtěl po ostatních, bylo, abychom se dohodli, kdo s kým bude ve stanu a kdo s kým bude vařit. Předběžně jsem usoudil, že spolu budou Velký Grizzzly a Sněhová Lilie, což se vyplnilo a taky, že spolu budou Šedý Vlk a Lesní Jahůdka, což se nevyplnilo. Myslím, že v Košicích, kde na nás Lesní Jahůdka čekala, bylo i vidět proč. Navíc jsem usoudil, že Divoká Orchidej s Kvetoucí Pampeliškou budou vařit spolu, což se také splnilo. Nakonec tedy bydleli Velký Grizzzly se Sněhovou Lilií, Divoká Orchidej s Kvetoucí Pampeliškou a ¿Neurčitým? Kuličkou. Marble bydlel s Černomořskou Sasankou a později se k nim přidal Šedý Vlk, který si s sebou bral jen střechu a nikoli stan a měl být původně sám. Lesní Jahůdka byla ve stanu s Veselým Balónkem, ale vařili si každý sám, protože se dohodli až na poslední chvíli a nestihli se už smluvit na jídle. Já jsem byl ve stanu s Planoucí Růží a Luční Kobylkou.

No, ještě si k tomu něco napíšu, ačkoli nevím, jestli to tu nechám i pro ostatní, abych se nedostal u Planoucí Růže opět do nemilosti. Totiž už v květnu jsem říkal ostatním v hospodě, jestli už vědí, kdo s kým bude ve stanu. Planoucí Růže prohlásila, že se mnou asi nebude, protože mám promokavý stan. K tomu jsem řekl, že mám v úmyslu koupit si stan nový, jelikož mě ten starý promokavý už pěkně štve. Tak jsem i na začátku června učinil, koupil jsem krásný stan Vandr2DM od Jurka se dvěma vchody a dvěma apsidami, kam se celkem pohodlně vměstnají i tři osoby. Těsně před tím jsem totiž dostal od Planoucí Růže mejl, v němž se ptala, jestli by se k nám vešla i Luční Kobylka. Odepsal jsem jí, že ještě stan nemám, ale asi ne, protože jsem původně chtěl koupit stan jen pro dva. Ihned po koupi tohoto stanu jsem Planoucí Růži napsal, že by se k nám Luční Kobylka vešla, chápaje, že chtějí být spolu, když s námi Luční Kobylka jede vlastně jako kamarádka Planoucí Růže. Pár dní nato jsme šli jezdit na kolečkových bruslích a loučit se se Sněhovou Lilií, která odlétala do Ameriky. Tam mi jako první věc Planoucí Růže oznámila, že kopii pasu svou ani Luční Kobylky pro mě s sebou nemá, nemá ani fotky, a to jsem jí kvůli tomu ještě ve středu volal. Krom toho prohlásila, že doma mají asi stan, a tak radši bude sama s Luční Kobylkou. Přiznávám se, že mě tím docela naštvala. Protože jsem samozřejmě ostatní nutil, ať se dohodnou ještě před prázdninami, a tak teď už byl volný jen Veselý Balónek, k němuž se nikdo nepřihlásil. Nenaštvalo mě samozřejmě to, že Planoucí Růže chce být s Luční Kobylkou ve stanu, ale to, že se rozhodla aniž by se mě zeptala, jestli mi to nebude vadit, aniž by se alespoň minimálně omluvila za to, že nedodržela svůj slib a nakonec tak rozhodla o tom, že buď budu sám, nebo s Veselým Balónkem, nezávisle na tom, co bych chtěl. Měl jsem z toho docela depku a moje touhy starat se ještě o něco, klesly na minimum. Po několika dnech mi však přišel od Planoucí Růže omluvný mejl, v němž psala, že nevěděla co činí, chystajíc se zrovna na zkoušku a tak podobně a že nebudu-li se zlobit, byly by nakonec s Luční Kobylkou rády se mnou. Na důkaz toho ještě přidala kopii mejlu Luční Kobylky, která psala něco podobného. Samozřejmě jsem jí zcela odpustil, protože být naštvaný by nikomu a ničemu neprospělo, spíš naopak. Nakonec mě tohle jednání u Planoucí Růže ani nepřekvapilo, bohužel. Taky jsem si bohužel jist, že do dnešního dne nepochopila, co mi na jejích rozhodnutích a způsobu jednání vlastně vadilo.

Tak to by zatím k organizaci stačilo. Snad ještě dodám, že jsem svou velitelskou úlohu vzal vážně, dokonce jsem si pořídil budík, abych mohl vyhlašovat budíčky. Krom toho jsem ostatním vytiskl papír s ukrajinskou abecedou, téměř shodnou s ruskou azbukou, pár základními slovíčky a frázemi, adresou našeho velvyslanectví v Kyjevě, nouzovými čísly a v neposlední řadě s písní Hučí a sténá Dněpr širý v češtině i ukrajinštině. A teď už se můžeme věnovat skutečnému popisu našich neuvěřitelných zážitků.

Ačkoli, přece ještě jedna, čistě gramatická, poznámka na závěr. Vznikl mi totiž problém, jak skloňovat přezdívku *¿Neurčitá? Kulička*. Jde totiž o kluka, a proto by měla být jeho přezdívka skloňována podle mužského vzoru. Proto jsem nakonec zvolil první pád *¿Neurčitá? Kulička*, v dalších pádech jsem skloňoval slovo *Kulička* podle vzoru *předseda* a slovo *¿Neurčitá?* jako slovo *¿Neurčitý?* podle slova mladý.

Neděle 10. srpna

Plán pro tento den: *Odjezd z Prahy ve 20:23*

Dnes se tedy konečně vydáváme na cestu, pro mne je to určitě vyvrcholení celých prázdnin, a tak jsem se docela těšil. Zato v pátek jsme byli s Luční Kobylkou a Planoucí Růží v bazénu v Podolí a Luční Kobylka šla předtím vrátit pádla nějaké paní z Géčka. Planoucí Růže pak říkala dotyčné paní takové věci, jako že se vlastně nikdo vůbec netěší a že tam jedeme jenom proto, že jsme se na tom v zimě dohodli. Nikomu se tam nechce a všichni se bojí toho, co nás tam čeká. Musím říct, že jsem byl vskutku šokován. Jak mohla něco takového říct, když věděla, že to slyším? Holky jsou fakt divné.

Dnešek jsem celý věnoval balení a uklízení. Během toho mi zavolala Sněhová Lilie a otázala se, jaký má vařič. Zrovna prý není doma a Velký Grizzzly jí volal, aby zjistil, jaké má do vařiče koupit bomby. U toho se tedy dost smála, uvědomujíce si asi absurditu svého dotazu. Pak sama usoudí, že má Primus, tak jí poradím, ať koupí bomby do VARu nebo Colemanu, nejspíš budou kompatibilní, a ne-li, budu jim vařič půjčovat. No, samozřejmě mě potěšilo, že ve mě má Sněhová Lilie takovou důvěru, že se na mne obrací i s takovýmito dotazy.

Jídlo jsme s Planoucí Růží a Luční Kobylkou koupili už v pátek. Bylo to docela náročné, jelikož jsme všichni tři hrozně submisivní. Ještě jsem dneska upekl pizzu do vlaku, mysle na Divokou Orchidej a Kvetoucí Pampelišku, nedal jsem do ní ani kousek masa. Taktak jsem všechno stihl, abych byl v sedm u nás na vlakové zastávce. Vlak má sice trochu zpoždění, ale na Hlavním nádraží jsem i tak včas. Potkávám zde už malý hlouček, stojící trochu jinde, než jsem čekal. Stojí přímo nad schody, zatímco sraz jsem určil spíše na ochozu nad pokladnami, kde se obvykle s turisťákem scházíme při cestě na Velikonoce. Už jsou tu Divoká Orchidej a Kvetoucí Pampeliška, vypadá to, že byly teprve dnes v Praze nakupovat, a tak přijely s dostatečným předstihem. Poslední přichází samozřejmě Sněhová Lilie s Planoucí Růží. Přišel čas koupit lístky, k pokladě jdeme hromadně nevědouce, kolik budou stát. Ještě se pak stavím ve směnárně vyměnit si 60€ a mohli bychom jít do vlaku, kdyby si nešly Sněhová Lilie a Planoucí Růže ještě koupit deodorant.

Ve vlaku se usazujeme do kupé, máme dvě, v jednom je ale ještě navíc nějaký pán. Z Prahy nás totiž jede jedenáct, jelikož ¿Neurčitá? Kulička a

Lesní Jahůdka nás budou čekat v Košicích. Když se vlak rozjíždí, scházíme se u nás. Rozdávám ostatním zmíněné papíry a hlavně trička. Líbí se jim výběr konverzačních větiček a projeví zájem zazpívat si Hučí a sténá Dněpr širý (Реве та стогне Дніпр). Jelikož se bojím jim tu melodii prostě zazpívat, přehrávám ji z telefonu, kam jsem si ji za tímto účelem nahrál. Potom se již odehrává volná zábava. Velký Grizzzly nechává kolovat víno na zahajovací přípitek.

Divoká Orchidej mi říká, že se jí sem vlastně ani nechtělo, protože je za poslední půlrok strávený ve Finsku docela ucestovaná. Přijela před několika dny a chtěla by teď být prostě chvíli doma. Tím spíš si samozřejmě vážím toho, že s námi doopravdy odjela. Ale prý je kvůli tomu v nekomunikativní náladě a musí si na nás zase zvyknout. No, myslím, že dlouho jí to netrvalo.

Kolem jedenácté jdeme spát. Jen Velký Grizzzly musí ještě být vzhůru, protože v Hranicích na Moravě mu rodiče budou podávat peníze, boty, buchtičky k snídani a podobné zbytečnosti. Ještě před spaním se s námi dala do řeči nějaká ženská od vedle, která říkala, že je jí padesát a spoustu dalších blbostí. V reakci na to, že jsem před tím ostatní zaháněl spát a tišil je, aby tolik nehlučeli, Planoucí Růže něco řekla a pak k tomu ještě Sněhová Lilie nebo Luční Kobylka (¿Tak holky, která z vás to byla?) dodala něco, čemu jsem vůbec nerozuměl. Musela mi to opakovat asi třikrát a pořád nic. Tak mi toto závažné sdělení nakonec napsala na papírek: „Že Sylva říkala, že nás umlčuješ a ji necháš, ale já si myslím, že je to pochopitelné, když ona je cizí a my jsme ’vlastní’.“

Pondělí 11. srpna

Plán pro tento den: *Přejedeme do Košic, kde bychom měli být teoretickyv 6:50, prakticky asi později. Buďto stihneme autobus v 7:20 do Michalovců a odtud do Užhorodu, abychom tam byli v 11:10 (SELČ). Věřím našim a slovenským drahám natolik, že bychom mohli stihnout aspoň autobus v 8:20 do Vyšného Německého, kde je státní hranice. Užhorod má centrum asi čtyři kilometry od hranice, buď se něčím svezeme, nebo to v nejhorším dojdeme pěšky. Ještě bychom mohli stihnout tento den přejet do Tjačivu. Buď vlakem, nebo autobusem. Autobusem to bude asi rychlejší. Obojího by mělo jezdit dost. Dál se asi nedostaneme, jelikož autobus jede do Tjačivu asi pět hodin. (Tjačiv je okresní město, ačkoli by se to podle počtu obyvatel – asi 13 000 – moc nezdálo.)*

Ráno jsme v Košicích kupodivu včas, tedy asi deset minut před sedmou. Průvodčí nás ale vzbudil už v šest, nenechav nás dospat. Vystoupivše z vlaku, zjišťuje s překvapením většina z ostatních, že nemají slovenské peníze a že je přitom budou potřebovat na zaplacení autobusu. Pravda, do žádných propozic jsem o potřebě slovenských peněz nic nepsal, domnívaje se, že stačí napsat, že z Košic pojedeme do Užhorodu autobusy. Dochází tedy ještě k rychlému dovyměnění.

Na autobusovém nádraží už nás čekají Lesní Jahůdka a ¿Neurčitá? Kulička. Lesní Jahůdka je tu s nějakým Slovákem, s nímž pobývala zde v Košicích a vypadá to, že je to její nový chlapec, alespoň se tak k ní chová a Divoká Orchidej mi to později potvrdila. Autobus do Michalovců stíháme bez problémů, ještě stačím dát Lesní Jahůdce a ¿Neurčitému? Kuličkovi jejich trička. V autobusu si vzájemně říkáme s Šedým Vlkem a Sněhovou Lilií otevřené problémy, abychom se snad na Ukrajině nenudili, bohužel se nám však nepodaří žádný vyřešit. Krom toho se Planoucí Růže a Luční Kobylka zmiňují o chalvě, vyjadřují naději, že jí tam bude opravdu hodně a bude levná, jak jsem jim to v Rožnově slíbil. To mě opravdu šokuje, protože slovo chalva slyším snad poprvé v životě a nemám vůbec ponětí, oč jde. Prý je to něco k jídlu, nějaká podivná hmota ze sezamu, slunečnic nebo něčeho podobného. Slíbil-li jsem snad něco takového, nemohl jsem být při smyslech.

Postupně začíná vládnout finanční chaos, poněvadž autobus i vlak jsme platili hromadně s tím, že to pak rozpočítáme. V Michalovcích přestupujeme hned do dalšího autobusu do Užhorodu. Stojí to necelou stovku, což mne potěšilo, protože jsem tím pádem dobře odhadl dvě stovky slovenských korun na dopravu z Košic do Užhorodu.

Cestou na hranice nám řidič rozdává pár dotazníčků, zatím nikoli pro každého s tím, že zbytek přidá na hranicích. Máme je vyplnit a pak je odevzdáme s pasy ukrajinským celníkům. Píšou se do nich takové věci jako příjmení, jméno, číslo pasu a víza, platnost víza, kam jedeme. Nadpisy kolonek jsou ukrajinsky, rusky a anglicky, ale všechny nadpisy jsou stejně špatně čitelné, protože jde už o kdovíkolikátou kopii. Jsou tu dva oddíly, jeden pro vstup do země a druhý pro výjezd, musíme vyplnit oba, protože ten druhý nám pak strčí do pasu a vezmou si ho na konci při výjezdu. Máme trochu problém s cílem cesty, nevíme totiž, co tam máme vyplnit. Napsali bychom třeba univerzální Krym, ale je tam k tomu dodatek, něco jako adresa cílového místa, což v nás vzbuzuje jisté obavy. No, počkáme s tím až na hranice, kde budeme mít ty papírky všichni.

Blížíce se k hranicím, stáváme se nervóznějšími, tedy alespoň já. Přiznávám se, že z nich mám trochu obavu, protože jedeme do země, kde člověk s úřadem je pán, obzvláště člověk v policejní nebo vojenské uniformě. Slovenskou část hranic projedeme celkem bez problémů, vyberou nám pasy a po chvíli je opět vrátí s razítky unitř. Obzvlášť Luční Kobylka a Sněhová Lilie si hlídají, aby opravdu dostaly razítko kvůli pojištění. Ale my jim neopomeneme říct, že na to je už docela pozdě, protože už jsou stejně venku z České republiky. Já jsem si za tím účelem neopomněl říct o razítko už ve vlaku na československých hranicích. Nakonec ale obě přijdou na to, že si vlastně pojištění kupovaly v pátek před odjezdem, a tak s případným dokazováním toho, že nepobyly v zahraničí více než třiceti dní, nemohou mít žádné problémy.

Ukrajinská strana hranice nám ovšem tento pohodový začátek bohatě vynahradí, jak se dalo čekat. Opět nám vyberou pasy, samozřejmě poté, co za pomoci dalších cestujících dovyplníme dotazníčky. Jako cíl cesty nakonec stačí vyplnit Krym. K pasům si samozřejmě ode mne a Velkého Grizzzlyho vyberou i papíry s vízy, oba dvoulisty se seznamy. Pak se dlouho nic neděje. Nějaká paní, která nám před tím radila při vyplňování dotazníčku, nás nabádá, abychom si vzali na Krymu do hor[4] spoustu čokolády a žvýkačky. Prý tam bývají hromady dětí, které jsou za ně vděčné. Její známá se jí ptá, jestli tam byla, a paní jí odvětí, že nikoli,

[4]Nebo možná myslela hory obecně, protože jí prý ostatní řekli i o tom, že jedeme nejprve na Zakarpatí.

ale četla článek. Na tento zdroj se odkazuje, i když odpovídá Velkému Grizzzlymu na otázku a říká, že je na Krymu krásné moře. Ten článek byl údajně v Blesku, ale v tomto bodě možná paní jen žertovala.

Asi po hodině k nám začínají proslýchat podivné zvěsti. Na jednom z těch vízových papírů je prý prohozené datum vjezdu a výjezdu. Trochu znervózňuji. Ukazuje se, že k tomu došlo na papírech Velkého Grizzzlyho. Přiznávám se, že jsem si trochu oddechl[5], jelikož by mi jistě na reputaci ani autoritě nepřidalo, kdyby ta chyba byla u mě. Po další chvíli přichází řidič autobusu a ptá se, kdo je Tomáš Skříšovský. Velký Grizzzly se hlásí a autobusák mu oznamuje: „Pane Skříšovský, máte problém." K tomu přidává, že si bude muset celá skupina Velkého Grizzzlyho vystoupit a počkat, až se to vyřeší. Celníci prý volali na ústředí do Čopu a asi budou ještě volat do Prahy na ambasádu. Je přitom evidentní, že jde o chybu ambasády, protože na samolepce v pasu má Velký Grizzzly data v pořádku.

Nezbývá tedy nic jiného, než se rozdělit. Sice bychom rádi vystoupili všichni a počkali si na výsledek společně, ale řidič prohlašuje, že je to zbytečné a krom toho nás prý stejně celníci nenechají čekat na hranicích. Skupina Velkého Grizzzlyho ovšem vystoupit musí, protože autobus plný lidí na ně nemůže čekat. S lítostí v srdcích tedy opouštíme své kamarády. Vystupují i s batohy. Řidič sice navrhoval, ať si batohy nechají v autobusu a pak za námi prostě dojedou nějakým taxíkem, ale nechce se nám riskovat, že to přece nějak nevyjde. Marble si ještě s Veselým Balónkem vyměňují telefonní čísla a jedeme. Těsně před odjezdem na nás Velký Grizzzly mává, že je prý už brzo pustí, ale řidič už nechce čekat ani chvilku.

Mezi námi šesti zavládla trochu smutná nálada. Nezbývá nám, než doufat, že se zase brzy všichni shledáme. V Užhorodě (Ужгород) jsme za chvilku, město začíná prakticky na hranicích a protéká jím řeka jménem Už (Уж), moc vody v ní tedy není. Holky se pokouší luštit první azbukové nápisy. Nemohu stále uvěřit, že se nám podařilo dostat až sem. Autobusové nádraží je hned vedle vlakového, odháníme proto několik veksláků, několik žebravých cikáňat a přecházíme na vlakové nádraží, kde se usazujeme venku poblíž nástupiště u budovy. Máme krásné slunečné počasí – je pěkné vedro. Nechávám ostatní u batohů a jdu se porozhlédnout na autobusové nádraží, kdy nám jede nějaký autobus do Tjačivu. Ke své radosti zjišťuji, že v 16:15 jede autobus přímo do Usť-Čorne. To jsem moc nečekal,

[5]Ale ne zas tak moc, abyste si snad nemysleli, že bych bez Velkého Grizzzlyho a členů jeho skupiny jel s lehkým srdcem.

protože v průvodci o ničem podobném nepsali. Zpátky to beru ještě přes nádraží, ale zde nic zajímavého nezjišťuji, jelikož o vlaku v asi 17:20 do Tjačivu jsem už věděl. Teď je myslím poledne podle Kyjevského času, tedy SELČ+1.

Sděluji ostatním novinku o autobusu a jdu hledat směnárnu. Na první pohled jsme u nádraží žádnou neviděli, i když později jsem si všiml, že v jednom novinovém stánku u pokladen asi peníze mění, vypadalo to tak alespoň podle malé cedule poblíž něho. Zatím jsme jen odmítli jednoho člověka, který s námi chtěl hřivny vyvekslovat. Jdu po nějaké hlavní ulici kolem autobusového nádraží. Soudím, že půjdu-li dost dlouho, musím přece na něco narazit. Opravdu po asi deseti minutách chůze vidím ceduli s nápisem Обмін пункт, za nímž by se měla skrývat směnárna. Uvnitř by to však člověk na první pohled neřekl. Skrývají se tu všelijaké obchody, ale směnárnu vidět není. Ptám se prodavačky u jednoho z obchodů, zrovna s jídlem a alkoholem, kde bych ji našel a prý musím jít až dozadu, kde prodávají ledničky. Zde sedí za pultem dva muži a na dotaz, kde je směnárna, se opravdu chystají vyměnit mi peníze. Za 100 $ mi dávají 525 hřiven. Vlastně ani nevím, jestli mě nenatáhli. Když si to však přepočítám na koruny podle aktuálního kursu (asi 28 korun za dolar), tak to vypadá, že ani moc ne. Vypadá to, že hřivna je asi 5,40 korun, což je blízko kurzu uváděného v průvodci jako dlouhodobě stabilní.

Musím se přiznat, že většinou zkouším mluvit rusky, občas spíš česko rusky. Jen „děkuji“ říkám česky, protože ukrajinsky je to skoro stejně. Je to pro mne totiž jednodušší, než hledat pořád v konverzaci, jak se co řekne ukrajinsky. Docela mají moje pokusy o ruštinu úspěch a většinou rozumím i tomu, co mi tu říkají. Sice jsem slyšel takové zvěsti, že zde nemají Rusy moc rádi a že tu tedy není radno mluvit rusky, ale usoudil jsem, že promluvím-li rusky já, každý na první poslech pozná, že Rus nejsem a chci se prostě domluvit. A rusky tu většina lidí rozumí a mluví. Obzvlášť později na Krymu, kde už je ruština vyloženě většinovým jazykem. Ostatní jsou na tom trochu hůř. Ani Černomořské Sasance, která by si něco ze základní školy pamatovat mohla, mnoho v hlavě z ruštiny neutkvělo. A tak většinu organizačních domluv absolvuji já. Alespoň si tu ruštinu pořádně osvěžím. Většina ostatních totiž ani neumí azbuku, a tak se jejich dorozumívací zážitky diametrálně liší.

Cestou zpátky na nádraží si kupuji po šedesáti kopějkách[6] pirožky a potkávám ¿Neurčitého? Kuličku který si jde kouknout kolem a ukazuji mu, kde je směnárna. Pak sedíme u batohů a přemýšlíme, jak je na tom asi zbytek výpravy. Když jsem přišel, byl Marble zrovna pryč a holky tu otravoval nějaký opilec. Byl docela protivný a po chvíli na něj přišel policajt a docela surově ho vyhodil z nádraží. Jiný kraj, jiný mrav.

Při čekání zkoušíme nádražní záchodky, jsou docela špinavé a samozřejmě turecké. Marble našel u nějakého hotelu směnárnu, kde mu vyměnili za 100€ pět set sedmdesát pět hřiven. Za sto dolarů by dali taky pět set dvacet pět hřiven. Alespoň jsem se přesvědčil, že mne nijak nenatáhli. Krom toho mu dali takový papírek, bez něhož prý nemůžou cizinci vyměnit peníze zpět. Asi jde o nějaké opatření proti vekslákům. Taky zde píši první věty tohoto deníčku. Divoká Orchidej a Kvetoucí Pampeliška mi, spatřivše to, říkají, že se dohodly, že vydržím-li psát až do konce, mám u nich pivo. To mi pochopitelně dodává motivaci, abych se snažil ze všech sil. Kvetoucí Pampeliška má kouzelnou krabici a v ní výborné sušenky od babičky. Taky mi někdo volá, jenže se mi neukazuje, kdo. Navíc zmáčknu špatné tlačítko, protože ten telefon se nedá v cizině zvednout obvyklým zeleným tlačítkem, a omylem to zaklapnu. Nejspíš to byl skutečně Veselý Balónek, chtěli se zeptat, na kterém jsme nádraží, protože se od nějakého pána dozvěděli, že je jich v Užhorodě víc.

Marble si potom SMSkuje s Veselým Balónkem a zjišťuje, že jsou na nějaké zastávce a čekají na autobus MHD. Asi tedy nevyužili žádného taxíku od hranice a šli pěšky. To nás natolik povzbudilo, že jsme šli ihned s Marblem koupit lístky na autobus. Prodává nám jich všech třináct po 17,14 hřivnách včetně zaplacení batohů. K tomu mi prodavačka říká, že půjde o maličký autobus – maršrutku. Sice v duchu kapku pochybuji o tom, že se tam všichni i s batohy vejdeme, ale snad věděla, co dělá. Potom už jen čekáme a tuším, že něco po druhé doráží zbytek výpravy. Nejvyšší čas, chceme-li se ještě pokusit koupit lístky na Krym a zpět. Podle zvěstí z deníčků na internetu a podle Táni – Rusky, která byla s Šedým Vlkem a Sněhovou Lilií na DIMACSu v Americe a pak i v Čechách, to totiž vypadá, že vlaky na Krym a hlavně zpět na konci srpna klidně mohou být vyprodané docela dlouho dopředu. Chceme si tedy dopravu včas pojistit.

[6] K hřivnám tu totiž mají kopějky. Stejně ale dost často domorodci říkají rubly a mají tím na mysli hřivny. Na Krymu prakticky výhradně.

Svoje zážitky nám sice líčili až později, ale Planoucí Růže je napsala už sem, protože sem logicky patří.

Planoucí Růže: *Na celnici nám úřednice, která předtím v autobuse předstírala, že umí akorát ukrajinsky, řekla najednou normálně slovensky, že to bude trvat jen chvilku, ať počkáme. Sedli jsme si na schody, když nás po chvíli začaly bolet nohy. Celníci nám nakázali, abychom se zvedli. Nakonec nám otevřeli zvláštní místnost (konečně), abychom si mohli sednout. Chvíli jsme tam jen tak seděli*[7]*, pak jsme začali hrát karty, přičemž jsme dělali takový hluk, že nám radši dali naše pasy a pustili nás. Ještě jsme se vyfotili u sochy úderníka nebo možná zbojníka a vyrazili jsme do Užhorodu.*

V Užhorodu jsme šli hrozně dlouho po hlavní cestě, až jsme usoudili, že je vhodná chvíle zeptat se někoho na cestu na nádraží. Sympatický pán, kterého jsme zastavili na ulici, se tvářil, že nádraží je v Užhorodu spousta. Šly jsme se proto se Sněhovou Lilií zeptat do potravin ABC[8]*. Tam nám vůbec nerozuměli. Pak jsem si vzpomněla, že v letáku od Strašlivého Uragána byla nějaká zmínka o nádraží. Proto jsem ho vytáhla. Prodavačku velmi zaujaly věty typu: „Obdivuji závodníky v disciplíně desetiboj.“ A proto s ní přestala být řeč. Naštěstí přišel další prodavač, na toho jsme už zkusily jinou strategii – zeptaly jsme se ho anglicky – a to zabralo*[9]*. Vysvětlil nám, že na nádraží se dostaneme autobusem číslo šestnáct.*

Na takovém náměstíčku, kde jezdily všechny možné autobusy, jsme čekali na 16. Nejvíc se nám ovšem líbila 14, protože byla mnohem větší, než ostatní autobusy. Pro jistotu jsme se ptali všech řidičů, i těch nešestnáctkových, jestli nejedou na nádraží. Jeden nám řekl, že na nádraží jede jenom 16, ale když je nás tolik, vezme nás i 6. Za chvilku přijela šestka, řidič si řekl o 10 hřiven, když zjistil, že máme jen 8[10]*, řekl, že to bude stačit, Pak sundal z okýnka číslo autobusu, čímž to přestala být linka a vzal nás na nádraží.*

Marble vede ostatní do směnárny. Mezitím si stihneme koupit nějakou vodku a vodu. Ve směnárně jsou hrozně dlouho, víc než hodinu, až si myslíme, že si tam ty hřivny kreslí. Ve čtvrt na čtyři se konečně vrací Marble s tím, že ostatní naběhli do krámu. Ptám se tedy těch, kdo

[7] Omlouvám se za chudý slovník. *Pozn. P.R.*

[8] Původně myslím ABC ukrajinsky, tedy AVS. *Pozn. S.U.*

[9] Ale v mém letáku opravdu byla věta: „Kde je nádraží.“ Akorát ji holky nenašly. *Pozn. S.U.*

[10] Luční Kobylka je prý měla už z domova. *Pozn. S.U.*

jsou tady, jestli budou chtít kupé, nebo jim stačí levnější místenky ve vagóně sice s lehátky, ale bez kupé. Pak zatím jdeme s Šedým Vlkem a Marblem alespoň zjistit, jestli nám ty lístky prodají tady. Důvod, proč bych rád, aby byli všichni přítomni kupování lístků je ten, že místenky se tu prodávají na jméno a je k tomu potřeba ukázat pas. Od paní v okénku se dozvídáme, že takhle dopředu nám lístky prodají jen v nějaké předprodejní pokladně v centru na ulici Lva Tolstého. Začínáme si zoufat, protože máme k dispozici jen tři čtvrti hodiny a centrum je docela daleko.

Jdeme tedy směrem, v němž si myslíme, že se nachází centrum, ale taky si myslíme, že je to zbytečné, jelikož to prostě nemůžeme stihnout. Nakonec se ptáme nějakého pána, kde bychom ulici Lva Tolstého, potažmo zmíněnou předprodejní kancelář našli. Popisuje nám cestu – vypadá to, že jsme nevyrazili zcela správně – a dodává, že pěšky bychom tam byli za dvacet minut. Když říkáme, že nemáme čas, nabízí se, že nám vyjedná taxík, který nás vezme ke kanceláři, počká tam na nás a odveze nás zase zpět na nádraží, to celé za nějakých devět hřiven. Ptá se tedy nějakého taxikáře před nádražím, který s námi nepojede, ale volá nám kolegu. Mezitím běží Marble pro další peníze. Taxikář chce nakonec deset hřiven, ale ani tak to není moc.

Vše je dohodnuto, přibíhá i Marble, a tak vyrážíme za koupí lístků. Pokouším se zapnout si pás, sedím totiž vepředu, ale řidič naznačuje, že to není nutné. V kanceláři jdeme k okénku, taxikář jde s námi. Nejprve zkusím objednat přímo lístky z Jasini (Ясіня) do Simferopole (Симферополь), tomu se paní v okénku jen uchechtává, že tam přece nic nejede. To samozřejmě vím, jen jsem si myslel, že nám konkrétní spojení najde a prodá třeba rovnou dva lístky. Upřesňuji tedy, že bych chtěl lístky do Lvova a ze Lvova (Львів) do Simferopole. To už paní zní lépe. Říkám jí i konkrétní vlaky, které jsem si našel už v Praze na internetu. Moje spojení bylo přímo krásné, hodina a půl na přestup mi přišla tak akorát. Ale když se o té hodině a půl dozví paní za okénkem, začne se vyloženě smát a vypadá to, že jsem se mýlil. U vlaků z Jasini je prý možné všechno. Tím mě tedy úplně vyvedla z rovnováhy, najednou nevím, co si počít.

Mezitím sem přichází nějaká žena s tím, že si jen něco vyzvedne. My jsme dost bezradní a paní v okénku začíná něco vyřizovat s tou ženou. Přes ni a taxikáře nám ještě jednou naznačuje, že hodina a půl na přestup je opravdu málo. Vypadá to, že si o nás myslí, že jsme jí moc nerozuměli, zřejmě jí nedochází, že jsem jí rozuměl dobře, ale prostě nedokážeme pochopit, zvyklí na naše poměry, že by hodina a půl byla málo. Až dosud jsem si myslel, že to tu bude s vlaky podobné jako v Rumunsku, kde jezdí sice pomalu, ale přesně podle jízdního řádu. Když žena odejde, kupujeme alespoň lístky ze Lvova do Simferopole, což je to kritičtější místo. Zbývá nám totiž už jen asi čtvrthodina do odjezdu autobusu, a tak nemáme čas řešit ještě další otázky.

Postoupili jsme tedy do další úrovně zábavné dobrodružné hry zvané *Lístky na ukrajinský vlak*. A jako v každé hře, znamená to jen další překážku. Máme s sebou samozřejmě jen svoje pasy, protože ostatní jsem nestihl vybrat. Paní v okénku se opět zasměje (je to zábavná hra, alespoň pro někoho), tentokrát tomu, že jí ukazuji jen svůj pas. Ale když jí řeknu, že ostatní jsou na nádraží a jejich pasy nemám u sebe, svoluje milostivě, že nám lístky prodá a příjmení jí prostě nadiktuji. Nejprve tedy chce, abych jí je napsal. Začnu je psát suverénně latinkou, načež mne upozorní, abych je napsal azbukou, ale nestihnu napsat ani první, když prohlásí, že nejlepší asi bude, pokud jí je nadiktuji. Ještě kouká do počítače a říká, že už to nebudou místa úplně pohromadě, ale různě u kraje vagónu, tedy podélně a v horních patrech. Vypadá to tedy, že už teď – týden dopředu – je vlak částečně obsazen. Alespoň budeme v jednom vagónu. I diktování jmen je však netriviální záležitostí, jednak si musíme vzpomenout na všechna příjmení, což nám činí mírné problémy a navíc diktování příjmení jako Dřizgová, Skříšovský, Elstnerová není úplně jednoduché. Většinu příjmení musím diktovat hlásku po hlásce. Nakonec se to podařilo a dostáváme lístky. Pro jednu osobu to stojí 45,15[11] hřiven. Měli bychom jet 20.8. v 11:41 ze Lvova a v 14:54 druhého dne bychom měli být v Simferopoli. Vlak má číslo 156ЛБ. Při přepočítání paní zjistí, že jsme zapomněli na jednoho člověka, bližším přezkoumáním zjišťujeme, že na Beránka, tedy Marbla.

Asi v 16:10[12] se vydáváme konečně na cestu zpět. Taxikář spěchá, málem zajede cyklistu, nad čímž jen tak mávne rukou. Projede na červenou, i když nejprve přibrzdí, aby se podíval, jestli něco nejede. Jinými slovy, prostě projede křižovatku, jako by se ani nepodíval na semafor. Na nádraží jsme přesně ve čtvrt, dáme mu nakonec za tu námahu 12 hřiven a běžíme

[11] Paměť mi už avšak neslouží a podle lístku je to poněkud nejasné, možná to tedy bylo trochu víc.

[12] Bystrý čtenář si jistě pamatuje, že autobus nám odjíždí v 16:15.

pro ostatní a s nimi na autobus.

Stíháme to na poslední chvíli, naštěstí šli ¿Neurčitá? Kulička s Velkým Grizzzlym napřed, a tak o nás u autobusu věděli, což se projevilo i tím, že po mně nikdo nechtěl vidět lístek. Maršrutka – prostě mikrobus – je samozřejmě plná, ale s jistými obtížemi se dovnitř nacpeme, kupodivu všichni. Zadní sedadla jsou sice obsazena jediným pánem, ale ten říká, že za ním přijdou kamarádi. Nakonec ale kamarádi nemají šanci dostat se přes nás za ním, a tak pán rezignuje a dovolí nám zavalit místa, krom jednoho, na němž stále sedí, batohy.

Do Usť-Čorne (Усть-Чорна) jedeme čtyři a půl hodiny, přestože maršrutka jede jako drak. Ze začátku jedeme po docela dobré silnice, ale od Tjačivu (Тячев) nahoru už místy silnice mizí a stává se z ní jen uválená cesta. Později by se spíš dalo říci, že se asfalt občas objevuje, pak už ani to. Cesta je opravdu zajímavá, střídáme se v tom, kdo sedí či stojí, během cesty se odkudsi vynoří dvě kempingové židličky a pak se střídáme i na nich. Cestou jsou asi dvě nebo tři zastávky na cigaretu a na záchod. Řidič nám pouští ruský pop. Vypadá to, že tam točí dokolečka jednu kazetu[13], ke konci přidá ještě na videu videoklipy. Nejvýznačnějšími hity, které jsme si vyposlechli, byly asi Narjadnaja, nevíme sice, jak se jmenovala, ale tohle tam pořád opakovali[14]. Pak ještě Manimani[15]. Jednu chvíli byla Planoucí Růže vidět v televizi vepředu, ale pak se na nás otočila a už bylo vidět jen její temeno. Hned po poslední zastávce v Dubovu (Дубове) řidič opět zastavuje a jde se podívat domů.

Pak, asi v devět večer, už jsme v Usť-Čorne, podle průvodce největší p… Zakarpatí. Autobus nejprve zastavuje v centru, ale my se necháváme vézt až na křižovatku s odbočkou doprava, tedy k východu, do Lopuchivu (Лопухів) a doleva, k severozápadu, do Ruské Mokré (Руська Мокра), ačkoli řidič nám pořád vnucoval, jestli nechceme jet k nějaké turbáze. Usť-Čorna ale vůbec není taková díra, jak by se podle zmínky v průvodci

[13]Pracovně bych ji označil Maršrutka I.

[14]Veselý Balónek našel potom tuto něžnou píseň našel na internetu, jmenuje se ve skutečnosti Želannaja (Желанная), ale stále nevím, která od které skupiny to je, i když u souboru s písničkou je na místě autora uvedeno: Чай Вдвоём. Třeba je to správně, pokud to není název alba, překlad by mohl být třeba *Čaj Dvojmo*

[15]Tuhle zmiňuji hlavně proto, že jsem se pak v Kyjevě stal šťastným majitelem CD, na němž se tato píseň nachází hned na prvním míst, jde o píseň *Money, Money* od skupiny Leningrad.

mohlo zdát. V centru jsou i nějaké hospody a krámy, u křižovatky u mostu však už nic není.

Vyhazujeme batohy a když autobus odjede, stojíme na cestě a přemýšlíme, co dál. Měli bychom nabrat vodu a jít někam spát. Navrhuji, že bychom mohli využít místní pětipatrové turbázy Jalynka a třeba se ještě večer projít po městě. Když se mi skoro podaří přesvědčit ostatní, seberou se náhle Šedý Vlk a Marble a bez jakéhokoli varování či slova odcházejí kamsi na severozápad. Trochu nás to zmate, nezbývá než doufat, že se ještě někdy potkáme.

Vydáváme se hledat Jalynku. Jdeme po zmíněné severozápadní cestě, odkud podle rady nějakého chlapce míříme nahoru k turbáze. Tedy vlevo od cesty, napravo teče Mokrjanka (Мокрянка), na křižovatce se stéká s Brusturjankou (Брустурянка), přitékající od Lopuchivu[16]. Zde se z nich stává Teresva (Тересва), která pak teče k jihu. Nahoře u turbázy je hrozně hlučno, těsně před odbočkou nahoru jsme ještě zahlédli Šedého Vlka a Marbla, jak stoupají nahoru, ale tady nejsou. Jdu k hlavní budově zjistit, jak je to s noclehem.

Je tu asi nějaký dětský tábor a zrovna mají diskotéku, není tedy divu, že se mi to tu přestává líbit. Několik lidí se mě postupně zeptá, co chci a pak mi řeknou, že za chvíli za mnou přijde nějaká paní a ta to se mnou vyjedná. Ale nikde nikdo. Čekám hrozně dlouho, lidi mi tu říkají, ať si sundám batoh, ale to se mi nechce. Jednak jsem přece frajer z Čech a musím jim to tady ukázat, ale hlavně mám strach, že pak bude těžší odejít, až číše mé trpělivosti přeteče. Přichází Sněhová Lilie a ptá se, co se děje. Když jí líčím situaci, vidím současně, že dolů za ostatními přichází odkudsi z temnot Šedý Vlk a Marble. Sněhová Lilie jde dolů zjistit, jestli na něco přišli. Prý našli nějaké místo, sice ne zcela ideální, ale snesitelné.

Aniž bychom se kohokoli zeptali, nabíráme dole u druhého baráčku vodu, hned u vchodu mají koupelnu. Pak vyrážíme nahoru po nějaké sjezdovce. Cestou je několik rovnějších míst, ale nebyl by to Šedý Vlk, aby nás neodvedl až někam nahoru. Je tu smrkový les, v němž se s trochou dobré vůle opravdu dají i postavit stany. Ale na to, že zítra půjdeme dolů a stoupat budeme na protější kopec, si myslím, že jsme klidně mohli zůstat i o kus níž.

[16]Na mapě z první republiky se Lopuchiv jmenuje Brustury, vypadá to, že název obce se změnil, ale říčku nikdo nepřejmenoval.

Stan pro jistotu stavíme, protože Planoucí Růže má pocit, že by mohlo pršet. Přiblížily se totiž nějaké mraky, ale podle mě to není nic vážného, jen takové mlžné cáry. Taky je docela chladno, trochu šok po nížině. K večeři si děláme glutamanovou bramboračku a pak nechávám kolovat ukrajinskou vodku, koupenou v Užhorodě. Jsou to jen dvě deci, a ty jsou samozřejmě hned pryč. Ochutnává i Planoucí Růže, které u nás prý vodka nechutná. Tahle jí chutná, ale zdráhá se to říct nahlas, chtějíc si nalhat, že tomu tak není. Bojí se totiž, že jí zachutná alkohol a pak se z ní stane alkoholička[17]. Planoucí Růže zjišťuje, že doma nechala v ledničce sýry. Nejprve to považuji za tragedii, protože to vypadá, že měla u sebe všechny sýry, naštěstí se však ukáže, že měla vzít jen tvrdý uzený a pomazánkové máslo, bez čehož se snad obejdeme. Planoucí Růži se nejprve moc nelíbilo, že jsem použil trochu ostřejšího tónu, když jsem to komentoval, ale později jsme si to vyříkali a zase je mezi námi všechno v pořádku.

Spát jdeme kolem půlnoci, budíček nevyhlašuji, jelikož jsme dojeli pozdě a máme proti plánu půldenní náskok, protože v Usť-Čorne bychom měli být zítra kolem poledního.

Kdybych měl pro dnešek uvést nějakou statistiku, mohl bych započítat 4,5 hodin v ukrajinském autobusu a 4 hodiny ve slovenských autobusech. Krom toho jsme strávili 10:27 hodin ve vlaku z Prahy do Košic. Vlak urazil 681km a jel tedy průměrnou rychlostí asi 64,86 kmh^{-1} . Samo o sobě to není příliš zajímavé, tato data by mohla spíše posloužit ke srovnávání s ukrajinskými vlaky.

[17] Jako by se něco změnilo tím, jestli to řekne, nebo neřekne nahlas.

Úterý 12. srpna

Plán pro tento den: *Přesun z Tjačivu do Usť-Čorne (podle průvodce je to největší p... na Zakarpatské Ukrajině). Mělo by tam něco jet i poránu. Odtud bychom mohli stoupat na Svidoveckou poloninu a vyrazit směrem na Bliznici (1881m). Na Bliznici by to mělo trvat asi dva až tři dny, podle kondice, počasí apod.*

Ráno vstáváme mezi devátou a desátou a vyrážíme v poledne, snídaně nám totiž zabere nějak moc času. Máme vločky s mlékem, které Luční Kobylka upekla už v Praze s kondenzovaným mlékem. Stačí to tedy jen zalít horkou vodou a je v nich pak i mléko. Za sucha jsou naprosto výborné, za mokra kupodivu taky. Měl jsem trochu obavu, že mi nebudou chutnat, protože dosud jsem s vločkami a mlékem jedl jen připálenou porridge, což bylo docela, ehm, nedobré.

Před polednem konečně vyrážíme na cestu, hravě tím smýváme náskok, který jsme včera získali proti plánu. Jdeme opět dolů k Jalynce, kde se zastavujeme dobrat vodu. Sněhová Lilie prohlásí, že si jde mýt hlavu, což se mi moc nelíbí, protože mám pocit, že tím nutně stráví hodně času. Ona však tvrdí, že to stihne za pět minut. Sice tomu moc nevěřím, ale nakonec jí těch pět minut necháme a k mému překvapení je už po dvou minutách zpátky. Alespoň ji mohu vyfotit, když má umyté vlasy.

Scházíme do Usť-Čorne a k mostu na křižovatce. Původně jsme chtěli jít přes centrum, ale nakonec se rozhodujeme přejít Teresvu už tady po mostě. Podle průvodce máme totiž jít do centra a odtud k bývalé stanici úzkokolejky, od níž vede cesta nahoru na Stohy (Стоги 1290m). To by měl být první vrchol na naší cestě a skutečný začátek hřebene. Až na Tempu však jdeme podle mapy z první republiky stáhnuté na internetu a vytištěné pouze černobíle, která nám slouží spíše orientačně, a podle docela dobrého průvodce. No, zabloudit snad nemůžeme, protože až se vyškrábeme nahoru, půjdeme prostě pořád po hřebeni. Na druhé straně řeky je zbytek úzkokolejky, po níž se vydáváme směrem k Usť-Čorne hledat naši cestu. Taky je tu obrovská figura dřevaře držícího motorovou pilu. Jde sice jen o dvojrozměrnou namalovanou siluetu, ale i tak to stojí za to. Je vyšší než sloupy elektrického vedení.

Po zbytcích kolejí dojdeme k bývalému depu, odtud ještě žádnou cestu nevidíme. Kus dál je nějaká pila, když jí chceme projít, zastaví nás jacísi domorodci. Nevíme jestli se tudy vůbec projít dá a domorodci se nás ptají, kam jdeme. Říkáme, že nahoru na Stohy. Nejdřív nám radí, ať jdeme sto metrů zpět, kde začíná cesta nahoru. Pak ale ukazují nějaké koryto, které vede prudce nahoru do lesa. Tudy prý máme jít nejprve na malou pak na velkou cestu. Po té velké se prý dostaneme až nahoru. Drápeme se tedy přímo nahoru, je to opravdu stylové zahájení akce, většinou musíme lézt po čtyřech. Po chvíli dolezeme na pěšinu vedoucí vpravo mírně nahoru.

Není to asi zcela správně, ale vydáváme se po ní. Směr nemá úplně špatný a trochu stoupá. Po chvíli se mi to přece zdá trochu divné. Cesta jde do kopce jen velmi mírně a vypadá to, že traverzuje kopce kdovíkam. Šedý Vlk, Marble a ¿Neurčitá? Kulička ale zmizeli kdesi vepředu, není se tedy s nimi možno poradit a musíme pokračovat, dokud se s nimi opět neshledáme. Už si začínám trochu zoufat, protože to vypadá, že je ještě dlouho nedoženeme, dokonce zavolám na Šedého Vlka „Tomáši“. To jsou naštěstí už docela nedaleko a čekají na nás. Přece jim ale trochu vytknu, že když nemají mapu a není docela jasné, jestli jdeme dobře, tak ať mi tolik neutíkají. Po krátké poradě se rozhodneme, že ještě půjdeme po té pěšině, v nejhorším mineme Stohy a nahoru se vyškrábeme někde dál.

Kus dál vidíme koryto potoka, v němž se níže leskne voda. Zatím bylo všude sucho, není proto jisté, jak to bude nahoře s vodou. Podle průvodce i zkušeností bývá v takovýhle horách vody dost, ale letos bylo celé léto i jaro sucho, a tak může být všechno jinak. Jdu si tedy radši doplnit ještě jednu lahev. Doporučuji to i ostatním, zrovna v té chvíli přichází ¿Neurčitá? Kulička s tím, že mu tři kluci sedící opodál říkali, že nahoře ještě vodu potkáme. Pěšina pokračuje nahoru podle koryta. Po prvních krocích zjišťuji, že jsem ztratil sluneční brýle. Planoucí Růže a Velký Grizzzly je myslím ještě hledají na místě, kde jsme před chvílí stáli, ale je to samozřejmě bez šance. Navíc si myslí, že patřily Veselému Balónkovi, protože to je taky Petr.

Výstup nahoru je docela úmorný a vyčerpávající, pěšina zanedlouho mizí a jdeme dále přímo lesem. Cestou navrhujeme Planoucí Růži, jestli se nechce převléct z džínů do kraťasů, protože je docela horko a podle našeho mínění se jí musí dřít nohy o kalhoty. Naše péče se ovšem nesetkává s pochopením, místo toho nám Planoucí Růže odvětí, že nemá ráda, když jí někdo takhle radí. Kvetoucí Pampeliška má určitě nejvyšší batoh. Má-li jej na zádech, převyšuje ji nejméně o dvě hlavy. Ale kupodivu není větší než ona. Po dalším stoupání, během něhož se bavíme o tom, jaká by byla frajeřina, vytáhnout nahoru ještě kanoi, docházíme opět na pěšinu.

¿Neurčitému? Kuličkovi a Šedému Vlkovi se moc nechtělo čekat, a tak se vydali rovnou po pěšině vlevo, což bylo spíš do kopce a šlo tedy o nejlepší směr.

My chvíli čekáme na ostatní a pak ještě chvilku sedíme. Potom jdeme také po pěšině. Zanedlouho potkávám ¿Neurčitého? Kuličku i Šedého Vlka, ¿Neurčitá? Kulička sedí a kouká na houbu. Čeká, až přijde Divoká Orchidej, aby se jí mohl zeptat, jestli budou večer dělat k jídlu něco, do čeho by se dala dát houba. Dostane se mu záporné odpovědi, tak se jen obuje a pokračuje v cestě. O kus dál potkáváme u studánky – možná s tou vodou nakonec nebudou takové problémy – nějakou rodinku. Pán mluví česky, ale o českých turistech se před námi vyslovuje poněkud hanlivě. Vůbec mi tedy není sympatický. Dál po cestičce je louka, po ní jdeme do kopce. Hřeben by už neměl být daleko a skutečně nejdeme už lesem dlouho a konečně na něj narazíme. Ještě je tu les, ale přímo nahoře je louka.

Chvilku si oddechneme a míříme dál. Cesta vede do kopce, vypadá to, že jsme nakonec trefili docela dobré místo pro dokončení výstupu na hřeben, dál bychom šli do kopce mnohem víc. Vypadá to, že Stohy jsme minuli[18]. Les se střídá s loukami, jsou zřejmě sečené, stojí tu i několik seníků, konečně něco, co stojí za fotku. Cestou u seníků kolem nás poskakuje spousta sarančat. Nejprve se tedy domnívám, že jde o luční kobylky, na což samozřejmě Luční Kobylku neopomenu upozornit. Dostane se mi však vysvětlení, že nejde o luční kobylky, protože tyto mají mnohem delší tykadla. Sarančata mají tykadla krátká a to je i případ místního hmyzu.

Optimismus ve výpravě stoupá, výstup stál nakonec zato. Stoupáme na kótu 1383m[19], jiné označení u ní v mapě ani v průvodci není. Tady opět trochu oddychujeme, krom geodetického bodu je tu krásný výhled na okolní hory i vesnice dole. Vypadá to, že od dob první republiky výrazně přibylo domů v údolí Jablunice (Яблуниця), neboť zatímco v mapě je jich nakresleno jen pár, ve skutečnosti vidíme celou vesnici, pokračování Lopuchivu. Novější ukrajinská mapa mi to pak potvrdí. Po časně odpoledním výstupu lesem je takový rozhled přímo balzámem na duši. Navíc je krásné slunečné počasí, jen obzor je trochu zamlžený, což bohužel bývá v létě zvykem.

[18] Popis dnešní cesty však berte s rezervou, oprava našich chybných úvah je umístěna na konec této kapitoly.

[19] Viz předešlá poznámka, na tuto kótu jsme dnes nedošli.

Jdeme dál a les pomalu mizí, až dojdeme k nějakým ovečkám uvázaným u kůlů, nebo spíš klacků, každá u svého. U nich čekáme na ostatní. Marble jde zatím vyzvědět od bači, jestli by se tu někde dala najít voda. Prý někde v sedle a pak vpravo dole, Marble se tam jde podívat. Mezitím fotíme, jak přichází zbytek výpravy a prochází mezi ovečkami, jedna z nich dostane takový strach, až vytrhne svůj kolík ze země. Marble se vrací s nepořízenou, hledal prý kdesi vpravo od cesty, kde si myslel, že je sedlo, ale nic nenašel.

Po chvíli přicházejí k salaši nějací malí kluci. Ptáme se jich ještě jednou, kde bychom tu vodu našli. Po novém pokusu popsat nám cestu, nás raději dva z nich vedou na místo. Jdeme po hřebeni za nimi dál až do sedla. Cestou probíhá standardní ukrajinský rozhovor, ptají se nás odkud jsme přišli, odkud jsme a kam jdeme. Standardní říkám proto, že se nám i později nejednou stalo, že k nám přistoupil nějaký(á) domorodec(kyně) a jediné, co s námi prohodil(a) byl právě tento typ rozhovoru. Ukojiv(ši) svou zvědavost, odkráčel(a) opět spokojeně pryč. Tentokrát kluci naštěstí neodkráčeli, místo toho mi ještě cestou ukázali na druhé straně na hřebeni za údolím Jablunice, že se tam staví turbáza. Myslím, že to mohlo být kdesi mezi Berliaskou (Берлясьва 1565m) a Podpulou (Подпула 1629m).

V sedle chvíli čekáme, než přijdou ostatní. Jednak aby věděli, kam budeme klesat, a taky proto, že tu možná budeme sundávat batohy. Nejprve to ale vypadá, že můžeme od pramínku jít přímo dál, a proto snášíme batohy ještě kus dolů, než naši průvodci usoudí, že to není dobrý nápad. Pramínek je ještě trochu níž, ale ne zase moc daleko. Jde o takový čůrek vytékající po vydlabaném dřevě do koryta. Voda se dá nabírat pouze plecháčkem, kluci mne na to upozornili už cestou dolů, a trvá to proto hrozně dlouho. Usoudiv, že tady už nejsem příliš potřeba, jdu si radši nahoru psát deníček. Zde sedí Planoucí Růže, Lesní Jahůdka, Šedý Vlk a ¿Neurčitá? Kulička.

Po chvíli se jde Šedý Vlk podívat kus dál pod stromy, jestli by tam nebylo lze spát, z dálky to vypadá v tomto směru docela nadějně. Vrací se s tím, že to půjde docela dobře, prý je tam i ohniště. Po chvíli nás napadne, že bychom tam mohli přejít, než ostatní napustí vodu. Prý to totiž vypadá docela na dlouho. Planoucí Růži navíc napadne, že bychom mohli ostatním přenést batohy, protože by jim chtěla udělat radost. Beru tedy svůj batoh na záda, batoh Sněhové Lilie do náručí, protože ho má hrozně lehký. Holky berou kromě svých batohů ještě jeden mezi sebe.

Ale musí se každou chvilku zastavovat, protože to není dvakrát pohodlné. O tom se s Šedým Vlkem přesvědčíme při druhé cestě, kdy si mezi sebe vezmeme batoh Veselého Balónka, ale zanedlouho usoudíme, že se pro něj radši ještě vrátíme. Těsně po tom, co jsme přenesli všechny batohy, přišel za námi Marble s tím, že nabírání vody ještě chvilku potrvá. Planoucí Růže navrhuje, že bychom zatím mohli uvařit, poněvadž má hlad a chuť na těstoviny s rybičkami. Jenže asi budeme dělat oheň, a tak se mi nechce zbytečně vypalovat bombu, což Planoucí Růže uzná jako dobrý argument pro to, abychom ještě počkali.

Našli jsme si opravdu pěkné místo, kousek níž jsou dvě plošinky pro stany, hezky v závětří. Ohniště je také za větrem, hned u lesa. V lese je spousta dřeva, ani není třeba chodit daleko. Co víc bychom si mohli pro dnešek přát? Než přijdou ostatní, jdou Marble, Planoucí Růže a Lesní Jahůdka sbírat dřevo. Pak pozorujeme, jak nedaleko nás procházejí ovečky směrem k salaši, kterou jsme před nedávnem minuli. Žene je bača velmi malý, ještě chlapec. Málem bych zapomněl říct, že ti dva kluci, kteří nás dovedli k vodě, dostali za svou námahu nějaké bonbóny. Nedívali se na ně však příliš nadšeně a místo nich chtěli cigarety. Kam ten svět spěje. Tenhle kluk, který tu pase ovce, vždycky popojde kus ve směru, kterým je chce nahnat a pak si sedne. Ovce jdou totiž docela pomalu, pasouce se ještě. Podle průvodce je Svidovecká polonina hojně zemědělsky využívaná. Koneckonců, kdyby se tu nepásl žádný dobytek, nebyly by tu poloniny, protože by na většině území rostl les. Občas se musíme přesunout blíž k hřebeni, protože Slunce pomalu zachází a stíny se dlouží.

Velký Grizzzly se jde pokusit rozdělat oheň, učiní tři pokusy, ale žádný z nich mu nevyjde. Poté se toho ujme ¿Neurčitá? Kulička, kterému se daří hned první pokus. S vařením musíme ještě chvilku počkat, než si uvaří ¿Neurčitá? Kulička, Kvetoucí Pampeliška a Divoká Orchidej a uvolní nám místo nad ohněm a hlavně skvělý nosič na kotlík, sestrojený ¿Neurčitým? Kuličkou.

Mezitím procházejí kolem ohně krávy, zřejmě je tu jejich oblíbená pěšina. Už to vypadá, že s námi zůstanou na večeři, ale Velký Grizzzly je hrdině zažene dál po cestě. Po chvíli přichází ¿Neurčitá? Kulička s tím, že mu dole ožraly batoh a hlavně přežvýkaly (v lepším případě) ukrajinské tričko. Inu, přežvýkavci. Krávy se ještě po tmě vrací zpátky, ale to už k žádnému konfliktu nedojde.

Vaříme těstoviny s rybičkami a sýrem. Rybičky má u sebe ke svému překvapení Planoucí Růže. Tvrdý sýr tam Luční Kobylka nejprve odmítá dát všechen, ale my ji s Planoucí Růží přesvědčíme, že ho opravdu není pro tři lidi moc. Je to sice výborné, ale máme jídlo poslední ze všech, jíme už za tmy. Není to naposled, co si Luční Kobylka posteskne, že by radši vařila samé instantní věci, protože je to rychlejší. Velký Grizzzly se zkouší učit, protože prvního září chce jít na zkoušku.

Pak sedíme u ohně a Planoucí Růže chce pořád hrát nějaké hry, na upíra a jiné, samé aktivní. Nikomu jinému se do toho ale moc nechce, a tak si nakonec zazpíváme pár písniček. Luční Kobylka k tomu zapíská na flétničku, má opravdu krásný exemplář vyrobený nějakým pánem vlastnoručně z vrbové větvičky. Kupodivu ladí i s harmonikou Šedého Vlka, ačkoli dle Luční Kobylky je to samozřejmost, protože její flétnička ladí za všech okolností.

Asi o půlnoci jdeme postavit stan a spát. Planoucí Růže se sice ještě vrací k ohni, ale moc dlouho tam už nezůstává, protože spát už jdou všichni. Ráno je budíček v půl osmé. Šedý Vlk se dnes přidal s vařením i bydlením k Černomořské Sasance a Marblovi. Ti mají stejný stan jako já, do nějž se tři docela pohodlně vejdou a Šedému Vlkovi se nechtělo stavět tyče aby si mohl postavit střechu.

Podle té prvorepublikové mapy se to dost špatně odhaduje, ale vypadá to, že jsme dnes mohli urazit asi tak 15 kilometrů. Vyrazili jsme kolem poledne a u pramene jsme mohli být tak v šest, takže naše průměrná rychlost mohla být okolo 2,5km i s přestávkami. Na to, že jsme celý den šli do kopce se mi to jeví jako docela realistický odhad. Převýšení činilo asi 800 metrů. Začali jsme v Usť-Čorné asi v pěti stech padesáti a nejvyšší bod cesty byla asi ta kóta 1383m.

No dobře, měl bych provést opravu. Až potud jsem popisoval cestu, po níž jsme se domnívali jít, soudíce na místě podle staré neprůhledné prvorepublikové stovky. Stejný popis zatím zůstává i pro zítřek až na Tempu. Následuje oprava, kterou do textu zapracuji až se s ní dostatečně sžiji, tedy do příští verze.

Ve skutečnosti to totiž podle novější mapy vypadá tak, že jsme šli až k potoku, odtud nahoru a pak jsme zahnuli na hřeben, jenže na ten hřeben jsme nejspíš vylezli ještě před Stohy. Stohy byly ten první kopec na který jsme se hned škrábali. Zastávka, při níž jsme se kochali výhledy na Lopuchiv, byla buď na Stohách, nebo na dalším, zvlášť neoznačeném, vrcholku, ale nikoli na kótě 1383m, protože na tu jsme se dostali zaručeně až zítra. Spali jsme někde v místě, kde je na (novější) mapě velká polana, kóta 1362m a odpojuje se tu k západojihozápadu boční hřebínek. Navíc jsem špatně spočítal měřítko té prvorepublikové stovky, které se samozřejmě tiskem zmršilo. Místo 10,76mm na kilometr jsem před tím počítal 0,9mm na kilometr. Jak jsem to přepočítal, ušli jsme za dnešek jen asi 10km. Ale vyšli jsme myslím až po poledni, takže jsme i tak nejspíš dosáhli rychlosti kolem 2 kmh^{-1} za hodinu. Převýšení zůstalo asi stejné, 1362m se od 1376m moc neliší. 2 kmh^{-1} mi přijdou v tom terénu realističtější, než 2,5 kmh^{-1} .

Druhý den (zítra) jsme šli po hřebeni až jsme se spletli. Tohle taky bylo vodítko k tomu, proč si myslím, že předešlý odhad byl špatně. Jediné místo, kde se to mohlo stát je totiž kousek před kótou 1383m (podle nové mapy 1376m, což je prostě důsledek toho, že se po válce změnila nula z Baltu na Středozemní moře.) Podle mapy to tam vypadá stejně jako v terénu, hlavní hřeben jakoby pokračoval rovně, zatímco ve skutečnosti se musí projít mělkým sedlem vpravo. Další kopec, který jsme traverzovali po severovýchodním úbočí, kde jsme pak seděli a Sněhová Lilie nabízela sušenou zmrzlinu, je právě tolik zmiňovaná kóta 1383m, od ní jsme tedy došli na Tempu a dál je to stejné. Cestou je kupodivu další kopec jménem Stohy, asi je to dost populární jméno. Odhad pro zítřek je tedy spíš: 8km na Tempu i se zacházkou, odtud ještě dva kilometry (možná jeden a půl, ale na mapě se stejně vždycky odměří méně, než je to ve skutečnosti.) k začátku mapy. Dohromady 10km místo osmi. Celkem tedy 21km. Průměrná rychlost tedy vychází asi 2,3km za hodinu, nepočítaje zastávku na Tempě, jinak s přestávkami. Převýšení zůstává stejné, tedy 800m.

Chvilka poezie I

Stojí tak na polonině,
mokrou mapu třímá v klíně.

Je to totiž fakének,
s autem plným okének.

Auto jede po silnici,
ubíhají kol milníci.

Auto jede kupředu,
umí to i pozadu.

Řidič v něm je maličký,
má červené tvářičky.

Rád vytáčí zatáčky,
má veliké natáčky.

Když se s nima natočí,
slzy skanou do očí.

S bradou bojovně vytrčenou,
a tváří bolestí pokrčenou,

jdu vzhůru, vzhůru, vzhůru.
Provolávám slávu,

ukrajinskému lidu.
Provolávám slávu,

překřikujíc vřavu,
stohlavého davu.

Středa 13. srpna

Plán pro tento den: *Stále ještě míříme na Bliznici.*

Ráno se probouzíme asi v půl osmé, ani nemusím ostatní budit, protože vstávají samovolně. Planoucí Růže, Sněhová Lilie a Velký Grizzzly se rozhodli, že zkusí jít k bačům pro mléko. Odcházejí zrovna ve chvíli, kdy dodělááváme s Luční Kobylkou vločky a čaj k snídani, a tak než se vrátí, úplně se část vloček, jež jsme nechali Planoucí Růži, rozmočí. Mléko zpět nenesou, protože jim bačové nechtěli nic prodat. Alespoň nabrali do prázdných lahví vodu, čímž se vysvětluje, proč jim to tak dlouho trvalo. Ranní nabírání vody vůbec trvá dlouho. Zatím, co čekáme, půjčuji si na chvilku flétničku Luční Kobylky, ale po chvíli mi ji Luční Kobylka bere, asi to nemůže poslouchat.

Vyrážíme tedy až po desáté, podle mne je to proto, že jsme si nabírání vody špatně zorganizovali, podle jiných to rychleji nešlo. S Marblem a Šedým Vlkem jdeme napřed, abychom v balicím finiši dodali ostatním motivaci. Jdeme směrem k tomu velikému kopci na jihu – k Tempě (Темпа 1634m). Hřeben opět mizí v lese, jdeme po něm dál a dál, pořád rovně. Náhle to vypadá, jako by hřeben končil a cesta, spíš pěšina, klesá prudce dolů, spíš vlevo. Raději se tedy zastavujeme a čekáme na ostatní, aby si snad nemysleli, že bloudí. K místu čekání jsme se prodírali trochu křovím, vlastně to vypadá, jako by tu před námi mnoho lidí neprošlo. Zanedlouho se ukazují první ze zbytku výpravy. Jdou samozřejmě příliš vpravo a musíme na ně volat, aby nás našli. Jdu radši nahoru mávat na další, kde jsme.

Všichni míří rovnou dolů. Když už jsou skoro všichni před námi, míní ¿Neurčitá? Kulička, že jdeme asi špatně. Kus zpátky totiž viděl odbočku po hřebeni, zatímco tahle pěšina hrozně klesá. Je fakt, že se mi to taky nezdá, spíš bychom měli stoupat, ale není si tou odbočkou jist. Ve chvíli, kdy se o tom začínáme bavit, zastaví se Divoká Orchidej u nás a neudělá už ani krok. To je koneckonců správné, protože kam by se taky hnala. Ještě jsou tu s námi Velký Grizzzly a Kvetoucí Pampeliška. ¿Neurčitá? Kulička odbíhá nahoru přesvědčit se, jestli si odbočku pamatuje správně, ta je prý deset minut cesty zpátky, ale neběží až k ní, k tomu, aby se přesvědčil, že jdeme skutečně špatně, mu stačí pohled na hřeben opodál. Velký Grizzzly proto běží dolů, aby zastavil sestup ostatních a zavolal je zpátky. Za chvíli jsou opět u nás, je zajímavé sledovat, jak výprava dochází v opačném pořadí, protože ti nejrychlejší pochopitelně slezli nejhlouběji. Divoká Orchidej s Kvetoucí Pampeliškou si mohou zažít neobvyklý pocit čekání na ostatní.

Planoucí Růže vyzývavě drží v ruce bonboniéru, kterou jsme koupili v Praze pro Černomořskou Sasanku a Sněhovou Lilii. Dnes má totiž narozeniny Černomořská Sasanka a zítra Sněhová Lilie. Ráno jsme se s Luční Kobylkou a Planoucí Růží dohodli, že jim ji předáme společně a každý řekneme část přání, ale nějak se nám to zatím nepodařilo. Teď mi ji Planoucí Růže vrazí do ruky s tím, že už ji nesla dost dlouho, ať ji předám sám. Luční Kobylka je taky opodál, a tak jí nemohu peška předat. Bonboniéra už není zabalená, jelikož se Planoucí Růži obal nějak poškodil, tak zastrčila za mašličku alespoň větvičku pro ozdobu. Uvnitř se kupodivu skrývá právě třináct bonbónů. Ačkoli, když se nad tím člověk zamyslí, kolik by jich vlastně mělo být, když nás je třináct? Vybírali jsme ji dost dlouho na to, aby to tak dopadlo. Černomořská Sasanka i Sněhová Lilie i ostatní mají z bonboniéry radost, z čehož máme radost i my.

Jdeme tedy opět zpátky, asi deset minut, jak říkal ¿Neurčitá? Kulička. Pak jdeme po cestě vlevo, tedy po hřebeni. Jdeme dost dolů, což asi způsobilo, že jsme prve tuto odbočku minuli. Ale hřeben byl opravdu docela dobře vidět, a tak je naše chyba samozřejmě neodpustitelná. Obzvlášť, když jsem na něj koukal a po krátkém pohledu na mapu jsem usoudil, že je vše v pořádku domnívaje se, že jde o jiný hřeben. Brzy se cesta opět zvedá a také zanedlouho mizí les, a tak už bude orientace jednodušší.

Následující vrchol[20] traverzujeme po nějaké pěšině zleva a na chvíli se tu zastavujeme. Většina si dává nějaké čokolády a tyčinky, já nic, jelikož si myslím, že jsem si dnes ještě nic nezasloužil, protože jsme vlastně nikam nedošli. Sněhová Lilie vytahuje sušenou zmrzlinu, kterou si jako příklad kosmické stravy koupila v Americe v muzeu dobývání vesmíru. Jde o trojbarevnou hmotu ze sušeného mléka, nemohu však říci, jak to chutnalo, jelikož jsem z výše uvedeného důvodu neochutnal, ale asi to tak slavné nebylo, soudě podle reakcí ostatních. K tomu podotýkáme, jak je to divné, že kosmonauti potřebují zrovna zmrzlinu, která navíc není zmrzlinou, jelikož na ní není nic zmrzlého. Ale třeba si ji v Kosmu mrazí, k tomu stejně stačí vystrčit ji ven.

Pokračujeme dál na Tempu, jde o táhlý výstup, cestou míjíme takovou

[20]Pozorný čtenář jistě po opravě v závěru předešlé kapitoly správně poznal, že jde o kótu 1383m.

velkou louži – můžeme si myslet, že šlo o naše první Svidovecké pleso. Nahoru vede cesta, která vypadá, jako vyježděná od aut. Vzhledem ke sklonu se tomu nechce věřit, ale podle toho, kde pak uvidíme ZILy nebo Kamazy, je dobře možné, že jezdí i tudy. Docela bych tu chtěl vidět nějaký vyjíždět. Taky cestou nahoru vidíme na svazích Tempy fleky vypálené kosodřeviny, zřejmě se tu dosud pilně snaží, aby jim příroda nabrala pastviny. Nahoře to docela profukuje, naštěstí je tu taková jáma, v níž se dá sedět za větrem. Obědváme tu, konečně jsme dosáhli prvního vrcholu a čeká nás cesta dolů. Co víc, další kopec, který je nedaleko, je už na nové maďarské padesátce, což je myslím důvod k oslavě.

K obědu máme hermelín, který je v úplně dobré kondici. Shodneme se na tom jak s Luční Kobylkou a Planoucí Růží, tak s tím hermelínem. Máme tedy hned dva body do naší statistiky. Včera večer jsme se totiž taky na něčem shodli, možná nad tím, že večeře byla fakt dobrá, a řekli jsme si, že se nebudeme hádat, ale budeme se shodovat a počítat si za to body. Teď tedy máme tři.

Z Tempy odcházíme asi ve tři, nahoře jsme byli myslím ve dvě. Scházíme dolů. Kolem nás jsou občas takové jámy jako krátery. Je docela možné, že jde o nějaké zbytky z první světové války. Ze sedla stoupáme na Velkou Kurtjasku (Велика Куртяська 1621m). Cestou vidíme na kameni nějaké žluté turistické značky a uvažujeme, zda jsou to zbytky prvorepublikového značení, nebo jsou nově nakreslené. Prý tu totiž kolem roku 1990 chodil nějaký Čech a obnovoval staré značky. Nejprve si myslíme, že jde o staré značky, protože vypadají docela zašle. Ale později potkáváme mnohem lepší exempláře a z těch je patrno, že jsou nově nakreslené. Ale stejně si je třeba Černomořská Sasanka fotí, koneckonců, jde trochu o raritu, protože jsme dosud žádnou značku nepotkali a ani moc nepotkáme. Jdeme dál na Malou Kurtjasku (Мала Куртяська 1644m[21]). Na ní se na chvilku zastavujeme a čekáme na sebe. Prozkoumáním mapy jsem zjistil, že pleso Dohjaska (Оз. Догяська), k němuž bych dnes rád došel, je mnohem blíž, než jsem se na Tempě domníval. Tam jsem si totiž Dohjasku spletl s Bliznicí. Říkám to holkám jako dobrou zprávu, protože předtím jsem jim ukazoval na kopce mnohem vzdálenější a nedosažitelnější s tím, že až za ně chceme dnes dojít. Divoká Orchidej a Kvetoucí Pampeliška jsou sice potěšeny, ale nenechají se mou taktikou zmást a pamatují si i

[21] Jestli vás mate, že Malá Kurtjaska je vyšší, než Velká, tak mě taky, ale v mapě to tak doopravdy je.

předešlý traumatický zážitek se vzdáleným kopcem. Mohl jsem to totiž hrát právě na to, aby si holky zapamatovaly jen ten dobrý pocit.

Zadní skupina se Sněhovou Lilií, Planoucí Růží a Luční Kobylkou přichází v docela dobré a hlavně zpěvavé náladě. Zpíváme si tedy několik písniček, hlavně vícehlasých. Mimo jiné určitě California Dreaming, tato píseň se během našeho pobytu stane jakousi naší neoficiální hymnou. Krom toho ještě několik písniček od Mišpachy. Pak ještě dvouhlasý kánon, v němž se pořád zpívá magnificat, ale tentokrát nám to tak nezní jako když jsme se to učili minulý rok u Škalouda. Pokračujeme dál, kótu 1594m traverzujeme po jižním úbočí a naše cesta se stáčí k východu. K Tempě jsme šli na jihojihovýchod, od Tempy až sem na severovýchod, teď tedy na východ. Mimo jiné se tu odpojuje hřeben, který klesá podle východní strany údolí Jablunice k Lopuchivu. Další vrchol, Unharjasku (Унгарясьќа 1707m), traverzujeme opět po cestě po jejím jižním svahu.

Cestou zhruba v místech, kde se odpojuje táhlý hřbet poloniny Bičkiv (Бичків), klesající kamsi do Kobylecké Poljany (Кобилецька Поляна), vidíme zemědělce obdělávat nějaké pole. U nich stojí nákladní automobil značky ZIL, který pak jede proti nám. Vidět něco podobného ve výšce asi šestnáct set metrů nad mořem se myslím jen tak někomu nepoštěstí. Cesta tu vede přece jen do kopce. Lesní Jahůdka projevuje starost o Kvetoucí Pampelišku, která podle ní vypadá, že je úplně hotová. Mě to tedy tak nepřijde a po pravdě u Kvetoucí Pampelišky mám pocit, že je na tom fyzicky dobře, i když má batoh asi docela těžký. Nejtěžší batoh z holek má nejspíš Černomořská Sasanka, váží prý asi dvacet pět kilo, což je docela dost. Myslím, že ho má plný sušeného ovoce, jako je papaya, meruňky, švestky, ananas nebo alespoň rozinky, protože balíčky s podobnými náplněmi z něj vytahuje na každé zastávce. Na to, že hned po Ukrajině podstoupí operaci kolene[22], protože v něm má přetržený vaz, je teda docela dobrá. Alespoň že má trekové hůlky.

Za Unharjaskou je pěkný výhled na sever do krásného karu s prameništěm říčky Turbat (Турбат). Ještě obcházíme Trojasku (Троясьќа 1702m). U ní se odpojuje na sever hřbet k Horhanům (Горгани), proto se také hora jmenuje Trojaska[23]. Za tímto hřbetem je další kar s několika malými plesy. Naše vysněné pleso se však skrývá až za Dohjaskou

[22]O té se nám samozřejmě nezmínila a dozvěděli jsme se o tom až po operaci, když se na videoparty s prohlížením fotek dobelhala o francouzských holích.

[23]Že se zde stýkají tři hřebeny.

(Догяська 1761m). Tento kopec ani nemusíme přecházet přes vrchol, protože ten je trochu bokem a dá se docela dobře obejít po cestě ze severu. Je už taky nejvyšší čas, abychom byli u plesa, protože je už asi osm hodin.

První stoupá Marble, a protože je daleko přede mnou, vede ostatní nahoru na vrchol, nu sportovci ani jinak nechodí. Ti, kdo jdou za mnou, mohou jít za mnou traverzem. Všem se nám na každý pád zanedlouho zjeví krásný pohled na pleso dole. Je přímo ukázkové, myslím, že stálo za to, dojít až sem. Prý se jedná o druhé největší pleso na Zakarpatí. Dole sice už někdo táboří, ale to nám nemůže zkazit radost. Konečně se zase vykoupeme a umyjeme. Ještě ovšem zbývá sestoupit dolů, což není tak jednoduché, protože nejdeme po cestě ale přímo svahem. Ten je samozřejmě docela prudký. Alespoň, že v nižších partiích rostou brusinky a borůvky a máme se tedy čím občerstvit. Už cestou vyhlížíme místa pro stany a jestli by se nedala voda nabrat jinde, než přímo z plesa. Potok, který teče do plesa, pramení nedaleko. Už kousek pod hřebenem je místo, kam by se složily tak dva stany. Když na něm stojíme, volá na nás Veselý Balónek, jestli prý je to tam rovné. Ptám se ho, na co by to potřeboval, prý, že by se tu dalo spát. Ale samozřejmě jdeme až dolů k plesu, a tak z jeho plánů nebude nic. Na půli cesty mezi pramenem a plesem nacházíme docela pěkné místo. Je to sice docela blízko vody, což jsme před tím zavrhovali, pro zimu od vody se obvykle táhnoucí, ale snad nezmrzneme. Je tu sice ohniště, ale není dřevo, a tak nám nezbývá, než vařit na vařičích.

Než postavíme stany, je Slunce za horami a pomalu se stmívá. Ihned se jdeme koupat, než se docela setmí a než vychladneme natolik, že už se nám pak do ledové vody nebude chtít. Slečny dokonce přežijí, že jdu do vody bez plavek. Dokonce i Planoucí Růže, která jinak pohled na nahé muže nemá ráda, mě chápe v tom, že se mi na umytí nechce máchat plavky. Ve vodě totiž samozřejmě nelze zůstat dlouho, protože je úplně ledová a i vzduch je dost studený. Pleso má bohužel docela bahnité dno a u břehu pár odpadků. Teď za šera jdeme k nejbližšímu vstupu do vody, což se neukázalo jako nejlepší místo.

Jsme už zpátky u stanů a kolem nás prochází Polák stanující opodál. Ptá se nás, jestli na těch svazích, po kterých jsme sešli, rostou borůvky nebo brusinky. Ale je to trochu zmatené, jelikož v polštině se borůvky řeknou brusnice a brusinky kdovíjak. K večeři si děláme bramborovou kaši s cibulí osmaženou na slanině, ale trvá docela dlouho, než se uvaří voda. Když vaříme v kotlíku, nemůžu použít na vařiči závětří, protože kotlík má moc velké dno a zhasíná plamen. Trvá to tedy docela dlouho, už se úplně setmí. Sněhová Lilie s Velkým Grizzzlym si sedají k nám a jedí dřív, ačkoli začali vařit později. Mezitím jim odlétá stan kamsi do dálek, protože ho nepřikolíkovali, ale jen zatížili věcmi, fouká tu přitom docela silný vítr. Zrovna, když už soudím, že mléko je dost horké a potřeboval bych asistenci na dodělání kaše, jsou holky na obchůzce a zjišťují, co vaří ostatní. Docela dlouho jim trvá, než se vrátí a mě přijde nevhodné pořvávat na ně, aby šly ke mně, mohly by si myslet, že jim snad chci poroučet, což bych nerad. Ale jídlo je docela dobré. Po nás už jedí jen Divoká Orchidej, Kvetoucí Pampeliška a ¿Neurčitá? Kulička. A tak si Luční Kobylka s Planoucí Růží zase vzájemně postěžovaly, jak je to hrozné, že to jídlo tak dlouho trvalo. Ach jo, já vím, že ta výtka nepatřila mě, ale stejně to beru jako svoje selhání, protože všechny moje mužské geny přece říkají, nepostaráš-li se o obživu rodiny, za nic nestojíš. Tak se přiznávám, že mě ty řeči trochu stresují.

Po jídle ještě vaříme čaj a hrajeme s Planoucí Růží, Luční Kobylkou, Velkým Grizzzlym, Sněhovou Lilií a Veselým Balónkem takovou hru, při níž každý řekne jednu větu z příběhu. Veselý Balónek se k nám přiblížil poté, co Planoucí Růže prohlásila, že je to takové smutné, že jí chudák sám, zatímco ostatní jsou každý s někým[24]. Druhé jídlo jde tedy vařit k nám. Příběh se odvíjí v tom smyslu, že se nějaká banda lidí sebrala a šla do hor. Pořád stoupala kamsi do kopce, až už vůbec nemohla. Jde tedy o dost nereálný příběh, obzvlášť pro nás. Nit příběhu je však hned na začátku přetržena Šedým Vlkem, který si mě zavolá k sobě a vyjedná si, abych zítra udělal budíček v půl osmé. Původně jsem ho chtěl v osm, protože jsme došli docela pozdě a protože na Bliznici už to není daleko.

Brzy poté se dává do deště, a tak jdeme spát. Je docela slušná průtrž mračen. Planoucí Růže si radši dává batoh dovnitř k nohám, protože s Luční Kobylkou nevěří tomu, že stanová plachta neproteče, dotýká-li se batohu. Jinak jsou totiž na jedné straně dva batohy na sobě a trochu napínají plachtu v apsidě.

Byl to dneska sice dlouhý den – k plesu jsme sešli asi v půl desáté – – ale myslím, že pleso jako cíl stálo zato. Teda, v papírové verzi deníčku

[24] Až na Lesní Jahůdku, to však zřejmě Planoucí Růži smutné nepřipadalo.

mám napsáno půl desáté, ale to bude asi až po nalezení místa na stany. Reálnější bude tak půl deváté dole, protože bylo ještě docela dlouho, vidět. Pokud jsem to dobře odměřil na mapě, tak od začátku mapy k plesu jsme ušli asi 11km, od rána k začátku mapy za Tempu to bylo asi 8km plus asi 2km zacházka, takže 10km k začátku mapy a dohromady asi 21km. Podle únavy mi to přijde docela reálné. Stoupání, asi 450 metrů od rána na Tempu, ráno jsme začali tak ve 1300m, Tempa má 1634m, plus něco za klesání. Pak jsme sešli do sedla tak sto metrů dolů, nahoru přes Kurtjasky tak sto metrů, tedy dohromady 500. Na Unharjasku jsme nastoupali tak sto metrů, na Dohjasku přes Trojasku další sto, a pak už jen dolů k plesu, které je asi ve výšce 1580 metrů. Celkem asi 750, spíš 800, protože reálně tam bylo víc hupů nahoru, a asi 450 dolů. Vyšli jsme něco po desáté, řekněme 10:30. Něco před devátou, řekněme 20:30, jsme skončili. Dohromady to je asi deset hodin pochodu, bez hodiny na oběd na Tempě devět hodin. Průměrná rychlost tedy činila asi 2,3 kmh^{-1}.

Čtvrtek 14. srpna

Plán pro tento den: *Dnes bychom měli už měli na Bliznici dojít.*

Ráno je jasno a krásně. Planoucí Růži je trochu špatně, bolí ji v krku a trochu břicho. Ale desinfekční tabletky do krku, živočišné uhlí i endiaron odmítla. No, snad ji to břicho bolí jen od namožených svalů, je to docela dobře možné. Hned ráno kamsi mizí a dlouho se neukazuje, ale protože si brala žiletky na holení nohou a vrátila se s umytými vlasy, asi se jen u potoka věnovala hygieně. I my se mezitím hromadně oddáváme mytí v plesu. Našli jsme si k tomu trochu lepší místo než včera. Dno je sice stále bahnité, ale alespoň nemusíme jít do vody skrz nějaké rostliny a odpadky. K snídani máme instantní polévku, protože Planoucí Růže dostala chuť na něco slaného.

Odcházíme docela pozdě, myslím, že něco po desáté, ale náš cíl je nedaleko. Jdeme dneska na Bliznici, a ta je odtud docela dobře vidět. Nahoru jdeme po cestě, pasou se tu všude kolem koně. Na hřebeni pokračujeme dále po cestě, která většinu vrcholků traverzuje. Občas jsou tu krásné výhledy na kary na severní straně hor, u jednoho potkáváme tlupu Ukrajinců. Sněhová Lilie o nich prohlašuje, že vypadají mnohem východněji, než my. My že vypadáme úplně jinak.

Jdeme k dalšímu výhledu, za kopcem Velký Kotel, který je trochu stranou a u nějž odbočuje hřbet směrem na severovýchod k obci Černá Tisa (Чорна Тиса), podle průvodce to prý má vypadat, že hlavní hřeben jde právě na severovýchod, ale nás to nezmátlo, protože hlavní cesta vede správně a stáčí se tu k jihu. Velký Kotel (1770m) je to ovšem podle prvorepublikové mapy a podle průvodce. Podle maďarské mapy jde o Heryšasku (Геришаська). Ale v maďarštině je to opět Nagy Katlan, což se blíží spíš Velkému Kotli. Ať je to jakkoli, obešli jsme ho z jihu a hned za ním se zastavili u výhledu do údolí na severovýchod.

Jsme tu všichni až na Sněhovou Lilii, Velkého Grizzzlyho a Planoucí Růži, kteří se dost dlouho neukazují. Až dostanu obavu, jestli to nemá něco do činění s tím, že bylo ráno Planoucí Růži špatně, a tak se radši vracím kus zpět, protože odtud není moc daleko vidět. Potkávám je zanedlouho, prý čistili šampón, nebo jar[25] z lahve, což je docela záhadné. Planoucí

[25] Ve světle toho, že jednou Planoucí Růže prohlásila, že si myje hlavu raději jarem než mýdlem, že je to úplně stejné jako šampón, není vlastně jasné, jestli má s sebou šampón nebo jar.

Růži se prý rozlil v batohu šampón a nějak se dostal do zavřené PET lahve. Nikdo neví jak.

Zatím nám Divoká Orchidej rozdává finské bonbóny. Už dříve nám rozdávala lékořicové žvýkačky, o nichž sama prohlásila, že jí nechutnají. Bonbónky jsou taky lékořicové, lékořice je prý ve Finsku docela oblíbená. Některé jsou docela dobré, nakonec ale zbydou jen takové černé prášky a u těch je dobrý jen cukrový obal, a tak je po ocucání všichni vyplivují. Na Šedého Vlka skoro žádné jiné druhy nezbyly, protože se šel ve volném čase projít na Velký Kotel.

Jdeme dál po cestě směrem ke Stihu (Стиг 1707m), před ním je místo, kde se odpojuje jen velmi krátký hřebínek k jihu, zatímco cesta se stáčí k jihovýchodu. Není to ale úplně jasné, protože i před Bliznicí musíme sklesat do poměrně hlubokého sedla. Obcházíme tedy Stih a klesáme do sedla. Cestou míjíme pramínek a u něj sedící turisty. Čím blíž jsme nejvyššímu vrcholu této poloniny, tím více roste koncentrace turistů, ačkoli stále není nijak vysoká. Musím se pochválit, že tuhle poloninu jsem vybral dobře, protože na ní není moc lidí a přitom je docela velká a vysoká. Proto všem následovníkům vřele doporučuji. Sedlo je v nadmořské výšce mezi 1540 m ($\pm$20 m), vrstevnice v mapě jsou po 40 metrech, a proto se to přesněji spočítat nedá. Teď už nás čeká jen výstup na zuby Bliznice a Bliznici (Близниця 1881m), v podstatě už jen stoupání.

Zastavujeme se tu chvíli na oddech a svačinu. Vede odtud odbočka k turbáze Drahobrat (Драгобрат) a podle mapy se tak jmenuje i toto sedlo. Zatímco tu sedíme, sjíždí shora od Bliznice horský cyklista a pokračuje dál po cestě, po níž jsme přišli. Nu, tady bych cyklistu nečekal, Kvetoucí Pampelišce to prijde natolik zajímavé, že si jej fotí. První stoupání je na zuby Bliznice, jak se říká skalám nad karem na severní straně. Výstup je docela individuální, a všichni se potkáme vlastně až na vrcholu Bliznice. Nad prvním výstupem se potkávám s Velkým Grizzzlym, který mě při stoupání předešel a prohodil ke mně, že je to tedy sex. No, mám o tom trochu jiné představy. Ještě jsou tu Sněhová Lilie, Planoucí Růže, Luční Kobylka a Veselý Balónek. Od Bliznice k nám přišli nějací Češi, které jsme potkali už v Užhorodě na nádraží. Moc se tu nezdržuji a jdu rovnou dál. Naštěstí to nejde moc z kopce a po krátkém klesání a rovince začíná stoupání na hlavní vrchol.

Nahoře je krásně, myslím, že jsme tu tak ve tři odpoledne, někteří dřív, dole v sedle jsme byli asi do jedné. Dáváme si tu oběd, kousek chleba a salámu, Planoucí Růže taveňák. Bavíme se mimo jiné o tom, kdo má jaký výškový rekord. Planoucí Růže prohlašuje, že její děti žádné vysoké rekordy mít nebudou, jelikož je nebude učit chodit po horách, asi jí to nepřijde moc zajímavé.

Je tu tak krásně, že se nám nechce pryč a Planoucí Růže navrhuje, že bychom si mohli začít kreslit trička. Malování zahajujeme já s Planoucí Růží. Nakreslím jí Strašlivého Uragána a ona mně Planoucí Růži. Je opravdu krásná a nesmírně si vážím toho, že mi nakreslila svůj první exemplář. Pak už kreslení živelně pokračuje. Luční Kobylka však ještě nic nekreslí, protože nemá dosud ustálenou představu luční kobylky. Má tu naštěstí dost sarančat, aby si mohla prozkoumat jejich vzhled, zejména jak mají postavené zadní nohy, aby se jí v budoucnu mohla Luční Kobylka krásně vydařit.

Lesní Jahůdka se chce podepsat jako Ludri, ale to jí samozřejmě nemůžeme dovolit, protože považte, co je to za turisťáckou přezdívku – – Ludri. K tomu chce nakreslit jahodu, čímž je rozhodnuto, že Lesní Jahůdka bude jahůdka. K tomu se samozřejmě nejvíc hodí přídomek lesní. Sice je jahůdka, ale stejně se občas podepisovala jako jahoda.

Asi v pět se přece zvedáme a jdeme se hromadně vyfotit k triangulační věži, vévodící vrcholu. Je k tomu vhodná příležitost, protože většina z nás má vyndaná ukrajinská trička. Černomořská Sasanka má s sebou stativ – sice docela velký, ale úplně lehoučký. Tak se můžeme vyfotit na několik foťáků na samospoušť. Pak už nám nic nebrání v klesání dolů z Bliznice, klesáme nejprve do sedla mezi Bliznicí a vedlejší homolí, kterou pak traverzujeme směrem k jihu. Sestup je samozřejmě mnohem větší opruz, než výstup. Naštěstí po nejprudší části začíná hřeben na Terentin (Терентин 1388m), jehož televizní věž je v dálce vidět. Až nad Rachiv (Рахів) půjdeme po hřebeni, který se jmenuje polonina Flavantus (Флавантуч) k jihu. Odtud i z Bliznice už byly vidět Petros (Петрос) i Hoverla (Говерла). Naším dnešním cílem by mohlo být celkem hluboké sedlo před Starou (Стара 1471m).

Cesta je docela v pohodě. Stane se, že zůstanu vzadu se Sněhovou Lilií, Planoucí Růží a Veselým Balónkem. Sněhová Lilie se směrem ke mně i Veselému Balónkovi zeptá: „Petře, nevadí ti, že si neopálíš stehna?“ Nevíme ale, kterému z nás měla otázka patřit, jelikož oba máme kalhoty pod kolena. Odpovíme tedy po dohodě jednohlasně: „Je mi to docela jedno.“ Pak se nás, též jednohlasně, zeptají Sněhová Lilie s Planoucí Růží, která si chce hrát s námi: „Tak proč jsi sem jezdil.“ Chvíli přemýšlíme, co odpovědět a holky nám navrhnou vyhovující odpověď, že přece kvůli nim. Ale abychom je trochu napjali, odpovídáme: „Cože?“ Pak si ještě spolu řeknou o láhev s vodou a celé to vyvrcholí tím, že naše dvě osobnosti spojíme v jednu a když doženeme ostatní, čekající na nás, řekneme všichni najednou: „Omlouvám se, že jsem se zdržel.“ Je vidět, že holkám je nepochopitelné, jak může jet někdo na takovouhle cestu a nedbat o to, aby domů přijel dokonale opálený. Ale třeba Černomořská Sasanka a Kvetoucí Pampeliška mají na kolenou stahovací návleky, od nichž mají potom na nohou pruhy. Černomořská Sasanka pak nosí už jen jeden návlek, tak má jen jeden pruh.

O kus dál fotí Černomořská Sasanka a Marble housenku. Ta je docela velká a pěkně vybarvená. Bohužel to vypadá, že fotka Černomořské Sasance nevyšla, ale Marblovi ano. Nejlepší pohled byl ale stejně na ty, kteří se pokoušeli housenku vyfotit, to si vyfotil prozměnu ¿Neurčitá? Kulička. Zanedlouho jsme v sedle, ale ještě ne v tom před Starou, zatím před kótou 1452m. Naštěstí tu není dobrá voda, a tak jdeme ještě kus dál, kótu traverzujeme při západním svahu. Na druhé straně, jak scházíme do sedla, procházíme mezi spoustou krav, které nás nenechají na pochybách, že poblíž bude salaš, cestou to navíc vypadá, že tu bude i voda. Procházíme kolem salaše, a Velký Grizzzly a holky hned s bači domlouvají, že si koupí mléko. Mají však přijít později, protože to vypadá, že začnou za půl hodiny dojit. Na druhé, východní, straně hřebene je v sedle docela pěkné místo. Trochu skryté i před salaší. Dole je navíc ohniště a kolem i začátek lesa. Zůstaneme tedy zde.

Stavíme si stany a pár lidí jde po chvíli pro mléko. Varuji ostatní, aby si dobře rozmysleli, co dělají, jelikož pití nepasterizovaného a neupraveného mléka může být pro lidské zažívání nebezpečné. Šedý Vlk však má varování zlehčuje a považuje je jen za fámy. O sobě už z loňska vím, že mi to snad nic neudělá a že čerstvě nadojené mléko se od toho, které se prodává u nás v obchodě, liší natolik, že mi chutná. Třeba Divoká Orchidej je vůbec nepije, protože jí nedělá dobře ani upravené mléko v Čechách. Kvetoucí Pampeliška s Černomořskou Sasankou se ještě vrací do salaše se sirkami. Sbíráme dřevo na oheň a ¿Neurčitá? Kulička jej rozdělává. Při sbírání dřeva háže Veselý Balónek silnější klacek z kopce a říká tomu skotská hra.

Jdeme s Luční Kobylkou hledat vodu. U salaše nám bačové radí, ať jdeme kousek za salaš na její úroveň a pak po vrstevnici. Tam se opravdu nachází silný upravený pramínek s docela dobrou vodou. Dole se leskne potok, tak mne napadá, že se tam půjdu podívat, jestli by se tam nedalo umýt. Luční Kobylka chce jít nejprve taky, ale pak si to rozmyslí. Zatímco napouštíme vodu, dorazí sem i Marble, též pro vodu. Projevuje obavu o Černomořskou Sasanku a Kvetoucí Pampelišku, protože zmizely v útrobách salaše a od té doby je nikdo neviděl. Ani teď, když šel kolem salaše a nahlížel dovnitř, ani koutkem oka je nezahlédl. Zase takový strach o ně nemám, ještě není tma a jsou už dost velké a hlavně nejsou samy, ale spolu.

Jdu dolů k potoku, ale musím sejít dost hluboko a i tak je to jen na sprchu – tedy polévání se plecháčkem. Navíc je sestup dost bahnitý, a tak bych si to nedovolil Luční Kobylce doporučit. Nahoře potkávám Šedého Vlka, který mi s jistým opovržením oznamuje, že skoro všechny holky jsou u bačů a dojí krávy. Prý jsou z toho celé hin, což on viditelně nechápe. K tomu dodává, že už někdy krávu dojil a že to je docela dřina, jinak nic moc. Jsou tam taky Marble, Veselý Balónek a Velký Grizzzly, prý se navíc dohodli s bači, že ráno půjdou ještě jezdit na koni. Tímto sdělením mi opravdu radost neudělal, protože bych byl v Rachivu co nejdřív, abychom stihli v klidu nakoupit. Máme to tam přitom ještě asi šest hodin cesty a dnes je pátek.

Dole u stanů potkávám Luční Kobylku a dohadujeme se, že uvaříme špagety s kečupem, sýrem a špekem. Polovina nám ho totiž od včerejška zbyla. Jenže Planoucí Růže je u bačů a prý tam přešli na slaninu (snad ne i Kvetoucí Pampeliška), nějaké domácí víno, vodku, pálenku a podobné věci. Za této situace nevíme, bude-li s námi Planoucí Růže vůbec chtít jíst. Luční Kobylka to jde zjistit, slíbivši mi, že se tam opravdu nezdrží. Planoucí Růže jde kupodivu jíst s námi, ale třeba ¿Neurčitá? Kulička nechtěl na Divokou Orchidej a Kvetoucí Pampelišku čekat a najedl se, ještě než přišly. Ony si pak dělaly čočku s plackami z mouky a vody, pečené na kameni. Přestože nemají vlastně žádnou chuť, docela se to dá jíst. Udělaly obojího nějak moc, a tak to potom rozdávaly ostatním a čočku dojídal Velký Grizzzly ještě ráno. U vaření se však Planoucí Růže neangažuje, jednak zde není místo pro tři osoby a jednak ji dnes bolí břicho, ale zase po jídle **krásně** umyje kotlík.

Vypadá to, že část výpravy opravdu chce jít ráno k bačům jezdit na koni. Nekompromisně prohlašuji, že odchod bude v devět[26], na což Kvetoucí Pampeliška říká, že tam jdou v osm a v devět budou zpátky. Planoucí Růže jde z nás tří spát jako první, jdu nedlouho po ní. Budík natahuji na šestou hodinu, kdy chtějí vstávat ti, kdo se jdou vyjezdit na koni. Planoucí Růže se celou noc převaluje, protože je jí špatně. Luční Kobylka ještě zůstává u ohně, kde se zpívá, ¿Neurčitá? Kulička dokonce vytáhl z batohu zpěvník, prý byl před Ukrajinou v Tatrách a někomu se tam chtělo táhnout i s kytarou. Luční Kobylka jde spát ven, což však poznám jen podle toho, že se ve stanu vůbec neukáže. Mám o ni trochu strach, protože vlastně celou noc nevím, kde je, ale to, že šla spát ven mi přišlo jako nejpravděpodobnější, a tak se zase tolik nevzrušuji. K ránu začíná pršet a Luční Kobylka přichází za námi do stanu.

Ještě obvyklá statistika. Ráno jsme vyrazili docela pozdě v 10:30 nebo 10:00? Na Bliznici jsme byli tak ve tři. Pobyli jsme tam do pěti, asi dvě hodiny. Pod Starou u salaše jsme končili po sedmé. Na Bliznici to bylo asi 10km, z Bliznice ke Stare asi 6km, dohromady 16km. Průměrnou rychlost jsem odhadl následovně. Na Bliznici asi 2,2 kmh^{-1}, od Bliznice asi 3 kmh^{-1}, celkem asi 16km za 6,5 hodiny, tedy asi 2,4 kmh^{-1}. Bez ohledu na statistiky jsme šli z Usť-Čorne na Bliznici dva a půl dne, tedy přesně podle průvodce, což je docela dobré. Zbývá převýšení, od plesa jsme nahoru vystoupali asi sto metrů k Velkému Kotli, pak jsme sešli do hlubokého sedla a nahoru jsme pak na Bliznici šli asi 350m. Dohromady tedy 450m, potom už jsme jen klesali. Skončili jsme přibližně ve 1320 metrech, z Bliznice jsme tedy klesli něco přes půl kilometru.

[26] Devátá hodino, má vysněná hodino odchodu, podaří se tě někdy dosáhnout?

Chvilka poezie II

Moji milí turisti,
jen jedním si můžete být jisti.

A to tím, že Sylva zpívá,
či snad zívá?

Ne, zpívá o Kalifornii,
příště už se neopiji.

Říká a pak zazpívá,
že se s klidem podívá.

Odhodí všechny zábrany,
a pustí se do obrany.

Nebude se stydět vůbec,
prostě nebude. A vůbec.

A rozhodně se nebude bát,
z hříchů svých se nebude kát.

A jeho duše bude černá,
jeho provinění nepřeberná.

Budou ji navždy tížit,
za ní se jak mlha blížit.

A na prahu smrti pak,
do kaluže sebou flák'.

Přiletěl pták Ohnivák,
byl to pěknej humusák.

Koukal dlouho do dáli,
to jsme se zas nasmáli.

Pátek 15. srpna

Plán pro tento den: *Sestup dolů do Rachivu (další okresní město, tohle je trochu větší, než Tjačiv). Tahle cesta je podle průvodce na celý den směrem nahoru (počítáno na Bliznici), směrem dolů to asi taky tak vyjde. Mají tu židovský hřbitov, jinak je to takové turistické centrum.*

Ráno je sice zataženo, ale už neprší. Planoucí Růži zvoní v šest můj budík, ale ani to s ní nehne, prý nepotřebuje na sbalení dvě hodiny a na toho koně jsou dohodnuti na osmou. V půl osmé budím i ostatní. K snídani máme jen chleba s marmeládou, protože Planoucí Růže s námi nesnídá. Kvetoucí Pampeliška dělá kakao z místního mléka, je fakt dobré. Po osmé odchází zájemci o koňojízdu, tedy Kvetoucí Pampeliška, Planoucí Růže, Sněhová Lilie, Veselý Balónek, Velký Grizzzly a Černomořská Sasanka, k bačům. Průběžně k nám chodí zvěsti o tom, jak stále sedí na lavicích a čekají, až přivedou koně. Před devátou přicházejí a pak už zbývá jen několik cest pro vodu a můžeme vyrazit. Na chvíli se ukazuje Slunce, ale rychle se opět zatahuje a padne i pár kapek, předzvěst dnešního počasí.

Je nejvyšší čas, aby se s vámi Kvetoucí Pampeliška a Černomořská Sasanka podělily o své zážitky od bačů:

Kvetoucí Pampeliška: *Jelikož bačové projevili zájem o sirky, nesla jsem je tam s Černomořskou Sasankou. Bačové nás za to pozvali na panáka vodky a začali se vyptávat, kolik u nás stojí brambory a tak. My se jich ptaly, jak se jim líbí na horách a jak se jim líbilo v Čechách, protože jsme se dozvěděly, že tam pracovali. Nabídli nám ještě rajčata a papriky a další vodku a nějakou domácí tekutinu typu burčák. Nakonec se nás zeptali, zdali bychom nechtěly dojit a my souhlasily.*

Černomořská Sasanka: *Ač to vypadalo na první pohled zcela triviálně, byla to docela dřina. Mezitím nás začali hledat ostatní. Došli až k bačům, kteří zprvu na otázky, kde jsou holky, říkali, že „něznaju“. Ale nakonec kápli božskou a ukazovali, že dojíme, což bylo gesto nejméně dvojznačné*[27]*, a strach o nás narůstal. Když jsme vylezly živé a veselé z kravína, měli* (ostatní) *radost, což jsme společně zapili vodkou i kvasem. Po několika panácích projevili zájem o dojení i ostatní a vyzbrojeni foťáky jsme začali řádit v kravíně. Přes velikou námahu a snahu bačů naučit nás správné*

[27] Naznačovali prý rukama úkon dojení. Zkuste si sami sevřít volně pěsti a hýbat rukama před sebou nahoru a dolů, při tom vás jistě mohou napadat podivné asociace. *Pozn. S.U.*

hmaty, z vemen skoro nic neteklo, a tak nás to brzy přestalo bavit. Prý nevadí a pojďme to zapít[28].

U další lahve nám nabídli ranní svezení na koni. Kvetoucí Pampeliška, která na koních jezdí téměř profesionálně[29] *to přivítala s nadšením, ale ani ostatní nezůstali pozadu. Domluvit se na čase nebylo vůbec jednoduché. Navrhovali jsme osmou, ale nebylo jasné, zda kyjevského či místního* (času) *a zda letního či zimního. Nakonec jeden z bačů podal Velkému Grizzzlymu hodinky, které ukazovaly o dvě hodiny méně, než náš kyjevský* (čas) *a říkal, že si je Velký Grizzzly klidně může nechat.*

Kvetoucí Pampeliška: *Po domluvě jsme odešli, ale bačové si pak ještě odchytli Marbla a učili ho práskat bičem.*

(Potud popis čtvrtečních zážitků. Popis pátečních mi Černomořská Sasanka dopsala až v Praze.)

Černomořská Sasanka: *Ráno jsme vstali v půl sedmé, abychom stihli ranní jízdu, neboť Strašlivý Uragán vyhlásil odchod v devět. A tak jsme čekali na koně a čekali a bačové nám pořád říkali, že máme ještě chvilku počkat, že koně přijdou, že už pro ně šli. A vůbec, proč pořád někam pospícháme, když je tady tak krásně, a ať zůstaneme ještě do zítřka. No, v půl deváté jsme pochopili, že koně nestihneme, a tak jsme potlačili slzu a šli balit*[30].

Jdeme po cestě kolem Stare a pak dál kolem dalších kopců, které však na mapě nemají žádná jména. Brzy se zatahuje. Cestou proti nám jede muž na motorce se sajdkárou, v níž sedí kluk, asi jeho syn. Žhaví si to se svým šíleným strojem kamsi po horách. Zastavujeme u salaše, kde bohužel opět nemají sýry. Zde se dává do deště a pršet vydrží až do Rachivu. Alespoň se na minimum omezí přestávky na odpočinek. Většina z nás si vytahuje pláštěnky, jen Šedý Vlk a Marble nikoli. Šedý Vlk bezpochyby proto, že chlap nikdy pláštěnku nenosí. Oba to vydrží až do Rachivu.

Další cesta je tedy kvůli dešti dost nepříjemná. Jde se pořád v podstatě po rovině až na (Терентин 1388m), kde začíná klesání. Cestou se zastavujeme jen nad turbázou Perelisok (Перелісок) a pak ještě když

[28] Velký Grizzzly pak líčil, že během této družby se ho ptali bačové, jestli je Kvetoucí Pampeliška vdaná a on se asi bál, že řekne-li ne, hned se bačové na Kvetoucí Pampelišku mlsně vrhnou, tak radši řekl, že ano. Z toho prý bačové usoudili, že on je její muž, což jim nevyvracel. Sněhová Lilie tam zrovna v té chvíli nebyla, aby se mohla bránit. *Pozn. S.U.*

[29] Vida, co se člověk nedozví. *Pozn. S.U.*

[30] Zabaleno jsme už měli. *Pozn. K.P.*

obejdeme kopec jménem Dovžina (Довжина 1380m) a dojdeme k Terentinu. Podle mapy měly být po celou cestu nádherné rozhledy, o které jsme bohužel přišli. Celou dobu jdu spíše se zadním vojem, jelikož mě pochod v tomhle počasí nějak nebaví. Z Terentinu nás čeká pochod dolů po silnici, ačkoli říkat tomu silnice je asi trochu vznešené, jelikož jde o cestu vydlážděnou velkými kameny. Ty teď však trčí nahoru ve všech směrech a jde se po nich dost obtížně, centrum Rachivu je navíc ve výšce asi 400m, a tak jde o kilometrové klesání. Je to docela opruz, cestou zastavujeme několikrát, vždycky jen na chvilku, abychom si oddechli, ale déšť nás moc lelkovat nenechá. Hned na začátku se Luční Kobylka náhle otočí a jde proti mě nahoru. Už si myslím, že propadla zoufalství z toho, že jdeme pořád z kopce, ale nebylo tomu tak, chtěla se jen vrátit kus výš, protože tam prý na zemi zahlédla pěknou krabičku od sirek. Ani nevím, jestli ji nakonec sebrala.

Dole, už skoro na začátku Rachivu, si občas serpentýny silnice zkracujeme po rozbahněných cestách. Kvetoucí Pampeliška to na jednom místě neustojí a pak má hrozně špinavá kolena. Rachivem jdeme dolů ještě docela dlouho. Říkám si, že je tu opravdu těžký život. Když chce jít člověk do hospody, aby šel hodinu z kopce. A co teprve ty návraty. Vlastně tady odsuzují lidi k domácímu alkoholismu, což mi přijde opravdu kruté. Cestou nachází Sněhová Lilie krásný kamínek. Dole v Rachivu jsme asi ve čtyři.

Naše kroky vedou samozřejmě do centra, kam musíme jít trochu po proudu Tisy (Тиса) a podle silnice od Jasini (Ясіня). Po pobytu v horách je to trochu šok, silnice je na místní poměry nebývale kvalitní a zejména dost frekventovaná. Mezitím přestává pršet, i když je stále ještě zataženo, snad se počasí zase zlepší. Procházíme kolem několika krámů, ale nás nejprve zajímá hospoda. Tu první nejprve pomíjíme, protože pohled dovnitř v nás nevzbuzuje přílišné naděje, že by nám tu něco uvařili. Jdeme tedy dál, ale po chvíli za námi přibíhá Marble s tím, že mu nějací Češi radili, že v té hospodě vaří, prý tam měli jídlo i s polévkou. Opodál totiž stojí nějaký český autobus.

Jdeme tedy dovnitř a sedáme si ke stolům. Nejprve ke dvěma, jelikož je nás třináct a takové množství lidí už se k jednomu stolu těžko směstná. Navíc sedíme před nějakým průchodem do další místnosti, a tak si ani nemyslíme, že by nám dovolili sešoupnout stoly k sobě. Číšnice nás však vyvádí z omylu a sešoupnutí nám povoluje, dokonce i zavření průchodu.

Potom následuje objednávání jídel, nejzábavnější část programu. Nejprve pití, většina si dává pivo, výběr značky nechává číšnice na sobě. Většina dostane Lvovské pivo, někteří šťastlivci Oboloň, což je podle průvodce nejlepší místní pivo. Docela se to dá pít. S kvalitou je na tom Oboloň asi lépe. Následuje výběr polévky, servírka říká, že mají jednak sup, tedy něco hustého, a jednak bujón, tedy nějaký průhledný vývar. Než abychom se překřikovali, kdo si co dá, hlásí se nejprve zájemci o sup, mezi nimi i já, a pak zájemci o bujón. Jako další chod nám nabízí guláš, nějaké čevabčiči, kterému říká šišky a jako překlad uvádí kotlety, a domácí klobásy. K tomu jako přílohu bramborovou kaši – pyré. Objednávám si čevabčiči a k tomu si dáváme všichni salát. Podle předpokladu tu nejsou na vegetariány zařízení, a tak Kvetoucí Pampelišce a Divoké Orchideji nezbývá, než aby si daly jen bramborovou kaši a salát.

Nejprve nám donáší piva, některá jsou i chlazená. Ba co víc, po chvíli k nim donáší i skleničky, ale i tak stačím zužitkovat zkušenosti nabyté vloni od Rumunů a naučit ostatní, jak se ťuká s lahvemi. Hned potom se nesou saláty v plastikových miskách a chleba, v salátu se nachází rajčata a okurky. Po snědení salátu jsme zjistili, že misky byly původně popelníky, jelikož někteří z nás tam našli černá spálená kolečka. Po delší době přinášejí polévku, Velkému Grizzzlymu postaví číšnice před nos hustou polévku, on se otáže, jde-li o sup, či bujón. Dostane se mu odpovědi, že bujón už nemají, a tak jsme všichni dostali sup. Asi se jí nechtělo komunikovat s cizinci natolik, aby se ptala, jestli jej všichni chceme. Je to docela dobré, plavou v tom velké fazole, kupodivu v každém téměř shodný kus masa na kosti.

Jako druhé jídlo nám servírka nese prozměnu jen šišky s bramborovou kaší, krom bujónu nemají ani guláš. Opět se však nikdo nepřišel zeptat, jestli za této situace budeme chtít šišky. Servírují v nerezových miskách, na maso i přílohu jsou zvláštní prohlubně. Já jsem tedy spokojen, protože jsem dostal to, co jsem si objednal a jídlo mi přišlo docela dobré. Na druhou stranu chápu, že si tuto zkušenost ti méně šťastní z nás nevyloží zrovna kladně. Nejlepší způsob, jak se tu stravovat v hospodě, je asi sednout si za stůl a říct něco takového jako: „Dejte mi pivo, nějakou polévku a něco k jídlu. A přidejte k tomu salát.“ Pak se o člověka postarají se vším všudy. No řekněte, oč by bylo jednodušší, kdyby se číšnice nezdržovala nabízením různých druhů jídel, ale zeptala by se jenom, jestli chceme jíst a pít.

Po jídle střídavě odcházíme po nákupech. První jde ¿Neurčitá? Kulička, jsa ve výhodě, jelikož si nedal druhé jídlo. Ještě se ptáme na dezert, servírka se jde podívat, jestli něco mají, ale vrací se s tím, že nikoli. Mezitím plánujeme co dál, venku se trochu jasní, tak přece asi zatím zůstaneme u původního plánu, zkusíme se ještě dnes dopravit do Luhů (Луги) a zítra se uvidí. Zatímco jsou skoro všichni po nákupech, dostáváme účet, spočítaný samozřejmě na sčotu, stále je zde hojně používají. Požádáme servírku, aby nám to rozpočítala, napíše nám tedy na papírek, která část jídla kolik stála, jenže nepochopíme všechna slova, tak dáme každý asi devět hřiven. Bohužel jsme asi ten papírek ztratili, a tak zde nemohu poskytnout zmíněný rozpis.

Nakupovat nejdu, nechávám všechno na Luční Kobylce a Planoucí Růži, u Sněhové Lilie a Velkého Grizzzlyho si pouze objednávám, aby mi koupili nějakou vodku. Mezitím si raději s Šedým Vlkem dám napůl ještě jedno pivo, stojí 2,10 hřiven, ale když servírka zjistí, že nemám těch deset kopějek, tak mi je odpustí. S drobnými tu vůbec zacházejí všelijak. Buď člověku něco odpustí, nebo ho trochu okradou, anebo mu místo drobných vrátí třeba bonbóny nebo tyčinky. Luční Kobylka a Planoucí Růže prý právě dnes při nákupu kupovaly jablka a když neměly dost drobných, řekla si prodavačka o čokoládu. Pak jim prý chtěla ještě kus odpustit, ale když viděla, jak Planoucí Růži vypadla na zem stodolarovka, rozmyslela si to. Holky mne opraví, jestli jsem to nějak popletl.

Když jsme opět všichni, může být tak šest hodin, přecházíme řeku, míříce na autobusové nádraží, které je hned naproti vlakovému, mezitím se krásně vyjasnilo, a tak hledíme do budoucnosti s optimismem. Poslední autobus nám samozřejmě odjel ještě před čtvrtou, ale snad se nám podaří sehnat nějaký maršrutkový taxík, nebo několik normálních taxíků. Nějaké taxíky stojí už před mostem, ale není jich dost. Tady se hned nějaká paní ptá ¿Neurčitého? Kuličky, kam bychom chtěli jet. Říkáme jí, že do Luhů, a ona se ptá nějakého řidiče. Ten nás sice neodveze, ale shání kolegu, který nás tam snad vezme autobusem, ale teď je na večeři.

Mezitím popíjíme místní jogurt, mají je docela dobré, ačkoli pro mě je trochu nezvyklé, že se pijí. Zanedlouho přichází zmíněný řidič maršrutky stojící hned vedle nás, na ní je název linky: „Rachiv – Užhorod“. Hned se taky ptá, kdo z nás je starší, tedy vedoucí. Bez vedoucího by si tu zřejmě žádná skupina ani neškrtla. K tomu se hlásím a umlouvám s ním odvoz do Luhů, za 5 hřiven na osobu. Ptá se ještě, jaká je tam cesta, na což odpovídám, že nevím, protože jsem tam ještě nebyl. I když podle jistých zmínek v průvodci vím, že asfalt brzy mizí a není to nic moc. Mám tedy neblahé tušení, že se to řidiči linky do Užhorodu moc zamlouvat nebude.

Sedám si dopředu, vedle mne ještě Šedý Vlk, zatímco ostatní se nacpou i s batohy za nás. Vzadu si ostatní nejprve začínají zpívat Hučí a sténá Dněpr širý, ale řidič jejich pokusy rázně utne tím, že začne pouštět dokola nějaké cédéčko nebo kazetu[31]. Samé lepší hity, ale všechno je rusky, ukrajinsky jsem neslyšel jedinou písničku. Ze začátku nevypadá silnice špatně, než odbočíme na silnici na Bohdan (Богдан), je vyloženě pěkná. Ale čím dál jsme od Rachivu, tím více je na silnici děr. Za Bohdanem pak asfalt mizí, nejprve místy, později docela. Sedě vedle řidiče, mohu dobře pozorovat jeho gesta. Z toho, jak se občas chytá za hlavu, protáčí panenky, i nějaké sprosté slovo omylem vypustí z úst, je jasné, že proklíná chvíli, kdy nás spatřil. Až mám trochu strach, že to buď otočí, nebo prohlásí, že jsme v Luzích, aniž bychom v nich skutečně byli, anebo prostě zastaví a prohlásí, že dál už nejede. Mé obavy se naštěstí ukázaly jako liché, byl to poctivý řidič a držel slovo.

Když už to vypadá, že musíme být od Luhů nedaleko, zastavuje občas řidič a ptá se domorodců, jak daleko ještě pojede a jaká je dál cesta. Dostává postupně následující odpovědi: „Dva kilometry, cesta lepší než tady.“ Po dalším kilometru: „Tři kilometry, cesta horší než tady.“ A nakonec už jen vzdálenost „půl kilometru“. Po tomto odhadu už to opravdu netrvá dlouho a jsme na na autobusové točně na návsi Luhů. Původně jsem chtěl řidiče požádat, jestli by nás neodvezl dál, pokud možno až k začátku národního parku, ale je zřejmé, že bych neměl úspěch, tak to radši ani nezkouším.

Řidiči opravdu stačí 5 hřiven za osobu, tedy 65 hřiven, ale myslím, že poveze-li sem ještě někoho, rozhodně ne za pět hřiven. Vzav si peníze odjíždí zpět a nechává nás svému osudu. Je teď asi devět hodin a nad námi se opět válí nějaké mraky, ale do noci se vyjasní. Je tu sloup se sugestivními cedulemi, „Говерла“ a „Чорна Гора“. Taky je tu krám, strom[32] a český autobus. Než zaplatím taxík a stihnu od ostatních vybrat alespoň část peněz, přepadnou všichni krám a nakoupí spoustu perníčků a sušenek, prodávaných tu na váhu. Mezitím přijíždí nějaký člověk s žigulíkem a

---

[31] Opět bych ji, čistě pracovně, nazval Maršrutka II.

[32] Alespoň zítra mi budou ostatní tvrdit, že na místě, kde bude zítra jen pahýl až pařez, je dnes mohutný strom. Ale já jim to nevěřím.

nabízí nám odvoz k hranici národního parku, tedy asi šest kilometrů dál. Hodil by nás tam prý za deset hřiven na hlavu. Poté, co prohlásím, že je to drahé, sleví na osm, ale i to nám přijde moc, tak zklamaně odjíždí. Koneckonců, z Rachivu sem jsme dojeli za 5 hřiven a je to mnohem dál.

Češi z autobusu nás varují, ať nahoře na hřebeni neopouštíme Zakarpatskou oblast, protože v Ivano-Frankivské části hřebene na ně prý přišel nějaký člověk s puškou s tím, že za tuto oblast nemají zaplacen poplatek za vstup. Dal jim za to nakonec pokutu tři hřivny, ale co bylo horší, vyhodil je od krásného plesa, kde byli zrovna v šest večer.

Je už skoro tma, asi půl desáté, když míříme po směrovce Чорна Гора za Luhy s tím, že první místo na spaní bude naše. Sice nás tu nějací malí kluci lákali, ať jdeme spát k nim na zahradu, že si můžeme dát čerstvé mléko a podobně, ale do toho se nám nechtělo. Chodí tady dost turistů a zadarmo by tedy asi samo nebylo. Jdeme tedy proti proudu Bílé Tisy (Біла Тиса) asi dva kilometry, než konečně skončí vesnice. Sleduje nás pes, který vypadá trochu jako liška. Na konci vesnice je závora a lesnická budka. Bláhově se domnívám, že jde o vstup do parku a musím jít tedy dovnitř a případně zaplatit nějaký poplatek. Místo toho se jdu člověka uvnitř zeptat, jestli bychom tu nemohli přespat. Když na to tak vzpomínám, byl jsem vlastně docela drzý, protože jsem řekl něco jako, že bychom tu chtěli přespat a ráno jít nahoru do hor. A dodal jsem, jestli je to možné. Dá se tedy říci, že jsem tomu pánovi nedal moc na výběr.

Pán to vzal statečně, pozvedl oči od televize a řekl, ať se tedy natáhneme na zahradu, dokonce nám i nabídl, že bychom mohli jít dovnitř. Stavíme si tedy stany na zahradě, kde to krásně voní mátou. Myslím, že tady to bylo prvně, kdy jsme požádali Šedého Vlka, aby nám pomohl zapíchnout kolíky od podlážky, abychom na to byli právě čtyři. Nejprve se mu nechce, ale když mu Planoucí Růže řekne, že je to chlapské, tak si dá říct. Dokonce to vyhraje, zapíchnuv jemu přidělený kolík nejrychleji. Jdeme se vykoupat do potoka. S Veselým Balónkem, Velkým Grizzzlym a Sněhovou Lilií najdeme nějaký vlez k vodě, ale není to nic moc, obzvlášť bez baterky, Planoucí Růže a Luční Kobylka si pak najdou lepší přístup. Koupel je báječná, je tu i docela hluboká voda.

Pak ještě chvilku pohovoříme nad vodkou, bavíme se mimo jiné o tom, kdo má jakou vadu na noze. Planoucí Růže má třeba dva nehty na malíčku a dvě paty na jedné noze. Taky si vzájemně ukazujeme puchýře, Veselý Balónek a Planoucí Růže se pak budou o svých puchýřích průběžně informovat až do konce akce a nepochybně i po ní. Déšť nás však brzy zahání do stanů.

Planoucí Růže jak si lehne, tak usíná, ačkoli se nám celou dobu snaží namluvit, že doma špatně spí. Tentokrát ji však Luční Kobylka pořád budí, než se dostane i ona do spacáku, protože se dohodly, že si ještě před spaním zazpívají od Mišpachy Něbojusja. Je to hrozně pěkná písnička a krásně se po ní spí.

Ještě statistika. Zní to neuvěřitelně, ale právě jsem odměřil, že jsme od salaše do rachivské hospody ušli asi 22km. Vyrazili jsme chvilku po deváté a v Rachivu v hospodě jsme byli asi ve čtyři, tak asi sedm hodin pochodu. Když se průměrná rychlost zaokrouhlí, vychází asi na $\pi\,\mathrm{kmh}^{-1}$ ($\frac{22}{7}$ je známá aproximace čísla π). Mohlo by to tak být, jelikož jsme se moc nezastavovali a šli jsme jen po rovině, jen nakonec kilometr převýšení směrem dolů. V Luzích jsme šli ještě asi dva kilometry po rovině taky něco pod hodinu. Tak to dohromady vychází na 24km, průměrná rychlost πkm za hodinu se mi líbí, tak ji ponechám.

Sobota 16. srpna

Plán pro tento den: *Z Rachivu se dopravíme do Luhů pod Černohorským masivem. Jezdí tam dvakrát denně autobus, případně to můžem vzít nějakými taxíky nebo jinak. Začneme stoupat na Černou horu (2020m). Z Černé hory bychom mohli přejít na Hoverlu (2061m) a odtud dolů do Lazeščiny a Jasini. V Jasini je dřevěný kostel, tak se na něj můžeme mrknout. Výstup na Černou horu z Luhů je záležitost na celý den. Další den je to z Černé hory na Hoverlu, v průvodci píšou devět hodin za pěkného počasí kvůli rozhledům, za ošklivého kvůli počasí. Další tak půlden na sestup z Hoverly do Lazeščiny. Mohli bychom spát ještě pod Černou horou, pak na hřebeni má být pleso.*

Ráno sice zvoní budík jako obvykle v půl osmé, ale letmý pohled ven mi naznačí, že není kam spěchat. Je totiž zataženo, mraky se válí docela nízko nad celým údolí, a nevíme, co se z toho vyvine. Škrábat se za takového počasí nahoru mi nepřijde jako příliš dobrý nápad. Vstáváme proto až po osmé hodině a než se vypravíme na cestu, je poledne. Pána v budce, má tu teď službu někdo jiný než včera, se vyptávám, jestli nezná předpověď počasí. Neví, ale pokud si pamatuje, předpovídají déšť pro dnešek i zítřek. Pravda je, že se oblačnost protrhává, ale je to tak nejisté, že měníme plán. Půjdeme přímo na Hoverlu, po hřebeni na Petros a pak dolů do Jasini. Na Hoverlu půjdeme přes Turkul (Туркул), abychom si alespoň trochu užili hřebene a terénního výstupu. Zatím si tedy aspoň holky myjí hlavy, perou a kdo ví, jaké voloviny ještě provádějí. Planoucí Růže říká, že se dneska báječně vyspala, jelikož jí poprvé nebylo v noci špatně.

V poledne je samozřejmě úplně jasno a bohužel to vydrží až do našeho odjezdu ze Zakarpatí. Jenže i kdybychom se teď rozhodli vyrazit na Černou horu, už by asi bylo pozdě. Přišli jsme totiž o jeden den tím, že do Lvova musíme jet dřív, než jsem čekal. Pán v budce říká, že na druhé straně pod Hoverlou je taky budka, kde budeme moci zaplatit vstup, a že za noc mu nic platit nemusíme, když jsme se včera nedohodli s jeho kolegou.

Ještě u jakéhosi kluka na zahradě někdo nabírá vodu a pak už jdeme opět přes celou vesnici zpět do centra k obchodu. Cestou míjíme mimo jiné nějaké děti, chlapec k nám suverénně prohodí: „Daj žuvačku." Nebo to možná bylo: „Daj cígo" To by asi bylo pravděpodobnější. Za světla vypadá vesnice docela malebně, všechny domky jsou dřevěné. Nejde sice o žádný luxus, ale zase vypadají pěkně. Na některých se nacházejí satelity. Taky nás opět míjí motorka se sajdkárou, před obchodem si ji pak můžeme dobře prohlédnout, protože majitel šel dovnitř pít, zanechav ji stát venku, jde o docela zajímavý stroj. U obchodu se samozřejmě zastavujeme, Planoucí Růže si kupuje nějaký šampón a ještě leckdo podobné zbytečnosti. Mají tu sešity s malou násobilkou na zadní straně, jeden z nich si kupuji a pak si v něm vedu rozúčtovávání společných plateb. Je tu také pahýl stromu, o kterém mi ostatní tvrdí, že včera to byl celý strom. No, svůj názor jsem napsal už ke včerejšku.

Teprve v jednu vyrážíme z Luhů směrem k Hoverle. Tentokrát jdeme proti proudu potoka jménem Hoverla. Vesnice je dlouhá i v tomto směru, jdeme dost roztahaně, a tak vím jen z vyprávění a fotky, že kolem Divoké Orchideje a Kvetoucí Pampelišky projel podivný dopravní prostředek s podvozkem od tanku, plně naložený senem, na konci vesnice je lesnická budka. Jdu do ní, abych zaplatil něco za vstup. Ukazuje se však, že jde jen o lesníky, kteří od nás nic nechtějí. Hmm, tak to vypadá, že budka se závorou, u níž jsme spali, vůbec nebyla u vstupu do parku, ale šlo též jen o lesnickou budku a bývali bychom tedy asi klidně mohli v noci popojít kus dál a nikoho neotravovat. Zpětně si tedy myslím, že ode mne byla moje včerejší žádost poněkud neomalená. Docela by mě zajímalo, co si tam o nás mysleli.

Zdejší lesnický hlídač má československou vojenskou košili i s československou vlaječkou. Krom něj se tu s námi dává do řeči nějaký člověk, prý je úplně zbytečné vstup do parku platit, jelikož uvnitř to stejně nikdo nehlídá. Když nás konečně nechá na pokoji, pokračujeme dál proti proudu Hoverly. Potok vypadá docela hezky na vykoupání, ale na takové věci nemáme čas, chceme-li dnes alespoň někam dojít. Jdeme už docela dlouho, tak tři kilometry, když se k nám z protisměru přiřítí bílý žigulík a zastaví u nás. Z něj vystoupí vratkým krokem muž v maskáčích a pokouší se nás přesvědčit, že bychom mu měli zaplatit deset hřiven za každého za vstup do parku. Jednak se nám to zdá docela dost a jednak nechceme platit takovému opilci, když není jisté, jestli po nás dál nebudou ještě něco chtít, tvrdošíjně tedy opakujeme, že zaplatíme až u brány, sice ještě dodává, že nám vypíše lístek a pak u brány nebudeme už muset nic platit, stojíme si však na svém, a tak prohlásiv něco o tvrdých hlavách sedne zase do auta, naštěstí ne na místo řidiče, a řekne řidiči, ať to otočí, že pojedou zpět k bráně. Řidič z toho viditelně není nadšený, ale člověk v uniformě nesnese odporu. Otáčí se tedy a po chvíli nás předjíždí. Nepochopil jsem však, co mělo jeho poslední gesto znamenat, když jsme došli k bráně, bavil se tam sice s nějakými lidmi, ale k nám se už nehlásil.

Brána opravdu vypadá bytelněji, než lesnická budka a závora. Kdybychom byli v pohádce, následovala by pak ještě třetí brána, zrobená z kamene, kde by nestačilo zaplatit poplatek, ale museli bychom splnit ještě nějaký těžký úkol. Ačkoli, když se to tak vezme, ještě nás čeká jedna brána, sice opět jen závora, ale musíme k ní dojít přes hory. Je zde tedy popsána skutečnost, nebo jde o pohádku? Anebo že by náš život byl pohádkou? Zatím se odpovědi nedočkáme, z baráčku nevyšel moudrý stařec ani čarodějnice, ale úplně normální pán v uniformě s vysílačkou na levém ňadru a začínající pleší a pozval si staršího, tedy mne, dovnitř. Jako doprovod jsem si ještě radši vzal Šedého Vlka a ¿Neurčitého? Kuličku. Zde si nás posadí ke stolku a ukáže nám nějaký ceník, kterému samozřejmě vůbec nerozumíme. K tomu nám ukazuje svůj průkaz, abychom věřili, že jde skutečně o strážce. Já mu ukazuji svůj pas, domnívaje se, že by ho chtěl vidět, ale nijak o něj nejeví zájem. Pak se vyptá, jestli jsme všichni studenti, kam jdeme a jak dlouho chceme být v parku. Odpovídám, že jsme všichni studenti, jdeme přes Hoverlu na Petros a pak do Jasini, že tam budeme dvě noci. Na základě toho neustále máchá rukou nad ceníkem a říká nám, ať si ho pročteme. Pak tím mácháním rukou vyčaroval cenu[33], dvě hřivny za osobu za vstup a šest hřiven paušálně za všechny stany. Fakt nevím, jak to spočítal, ale zkoumat se mi to už nechtělo. Ale alespoň nám k tomu dal účet, tak budeme mít nějaký argument, narazíme-li na nějakého strážce. Placení odbyl, jako by to byla jen nutná povinnost, ale kdyby bylo po jeho, nic by si nevzal.

Pak nám ještě říká, co můžeme a nesmíme v parku dělat. Zajímavé na nich ani nejsou příkazy a zákazy, ale spíš to, že krom ukrajinského textu je tam i doslovný anglický překlad. Z příkazů mi přijde zajímavé třeba to, že se má chodit po cestách obecně používaných: Їздити і ходити дорогами загального користування та екопізнавальними стежками. – *To drive and walk only along the roads of general use and ecocognitive paths*. Značené cesty samozřejmě přikázat nemohli, jelikož jediné značky, které je tu možno najít v terénu, jsou relikty úsilí prvorepublikových českých turistů. No, jeden zajímavý překlad do angličtiny za všechny – категорично заборонено

[33] Že by přece šlo o čaroděje?

(kategoricky zakázáno) = *flatly forbidden*.

Taky se nás ptal, kde budeme spát, řekl jsem, že máme palatky, stany, ale i tak nám zkusil nabídnout klíče od nějaké boudy, která je prý nedaleko za vstupem do parku. Samozřejmě jsme je odmítli. Potom nám ještě popsal cestu nahoru na Hoverlu, ale šlo samozřejmě o cestu přímou, jíž si správný turista vybere jen tehdy, není-li už na výběr žádná složitější nebo náročnější cesta. Tedy ani těchto rad jsme nepoužili. Nakonec už nás pán vyprovodil ven a popřál nám šťastnou cestu. Ještě se nás zeptá, odkud jsme a když se dozví, že jsme Češi, řekne, že si můžeme popovídat s nějakým jeho kolegou, stojícím zrovna poblíž něj, protože ten byl prý v Čechách. Kolega se na to však zdaleka tak nadšeně netváří, vypadá to, že toho moc česky neumí.

Jdeme za bránu kolem bývalé klauzury – nádrže na plavení dřeva – – až k jejímu hornímu konci. V maďarské mapě byla klauzura stále kreslena jako velká vodní plocha, ale v terénu je sotva poznat, že tu něco takového kdysi bylo. Zastavujeme se u pramínku a křižovatky. Vypadá to, že se konečně dostaneme k nějakému stoupání, a tak zaměňuji sandály za pohorky. I Marble si obouvá kanady. Vyjadřuje přitom podiv, jak to, že je jediný, kdo tu má kanady. V jiných společnostech přitom třeba bývají obvyklou obuví.

Odbočujeme z hlavní cesty, která vede přímo na Hoverlu, a jdeme doprava proti proudu potoka Brebeneskul (Бребенескуль), který tu do Hoverly přitéká. Podle dalšího přítoku Brebeneskulu, Turkulce (Туркулець), chceme jít nahoru na Turkul. Na mapě je totiž nakreslena spousta cest a jedna z nich, dokonce označená žlutou barvou, má vést právě tudy. Podle mapy by však měla cesta začít před potokem, a ne až za ním, jak je tomu v terénu. Navíc tahle cesta vypadá dost podivně, skoro ani ne jako cesta. A co hůř, když přelezeme padlý kmen a vylezeme pár metrů nahoru, je vidět, že se cesta stáčí moc doprava. Zastavujeme tedy na chvilku, zatímco ¿Neurčitá? Kulička s Marblem jdou ještě kousek výš a doleva, jestli tam přece nevede alespoň nějaká pěšina v našem směru. Mezitím jdu taky přímo vlevo, ale žádnou cestu nenajdeme. Vypadá to tedy, že se budeme muset vrátit kousek zpátky na jinou cestu.

Ve chvíli, kdy se k tomu pomalu schyluje, naše váhání lze lehce vysvětlit, jelikož vracení je samozřejmě potupné, vydají se Planoucí Růže a Veselý Balónek přímo do kopce nahoru. Nejpravděpodobnější je, že čím více jsou zahleděni do sebe navzájem, tím méně vnímají kolektiv kolem sebe. Došlo to nejspíš tak daleko, že úplně zapomněli, že tu nejsou sami, a prostě se vydali v posledním směru, který si jěště pamatovali. Ještě než kolem sebe spustili závěsy, zaslechli od nás asi, jak jsme po velmi krátký okamžik uvažovali o tom, že bychom mohli jít přímo nahoru terénem. Přesněji, jediný, kdo to prosazoval zde, byl Marble. No, naštěstí se Planoucí Růže a Veselý Balónek proberou alespoň natolik, aby se vydali za námi dolů. Ještě před odchodem sebrala Luční Kobylka takový pěkný, docela velký, valoun a rozhlásila, že má skvělou hru. Chtěla totiž z neznámých příčin sehnat někoho, kdo ten šutr vynese nahoru na Hoverlu. Mě se toho tedy účastnit nechce, protože mi to přijde jako pěkná hloupost. Luční Kobylka se však svého nápadu nevzdá a nakonec se o to střídá ještě i s jinými lidmi. Po pravdě, za největší klad svého nápadu považuje právě to, že jde o očividnou hloupost.

Vracíme se tedy k jiné odbočce. Jdeme po ní nahoru v domnění, že jde o další z cest naznačených na mapě. Ale je to opět léčka, po chvíli končí a místo ní pokračuje jen pěšina. Po ní se dáváme nahoru. Nejde však přímo do kopce, ale trochu traverzem a mírně stoupá. Přijde mi jako nejpravděpodobnější, že vedla po západním svahu nad Turkulcem, takže ne úplně špatně. Ale tehdy mi to tak nepřišlo, protože ta cesta nijak zvlášť nestoupala a občas jsme přelezli i nějaký potok. U jednoho zvlášť vydatného potoka soudíme, že by to už mohl být Turkulec. Trochu stresující je, že vlastně nevíme, kde jsme. Nikoli pro mě, protože jsem si alespoň myslel, že jdeme nahoru, a tedy ne moc špatně. Kupodivu však pro Lesní Jahůdku a hlavně Luční Kobylku, která mi přijde z nastalé situace vyloženě nervózní. To je ale všechno tím, že jsme se s klukama netvářili dost suverénně. Dopustili jsme, aby naše debaty, v nichž zaznívalo i to, že moc nevíme, kde jsme, slyšely i holky, což by se stávat nemělo.

Ať už to byl, nebo nebyl Turkulec, na každý pád jsme se rozhodli, že ta pěšina, po níž jsme šli doteď už zahýbá vyloženě špatným směrem. Marble se tedy dočkal a vyrážíme přímo nahoru lesem. Jdeme do prudkého kopce docela dlouho a není to nějak zvlášť kladný zážitek. Na jednom místě se zastavujeme. Když nahoru dojdou Planoucí Růže, Veselý Balónek, Velký Grizzzly a Sněhová Lilie, zeptá se mě Planoucí Růže, jestli je to ještě daleko. Odpovím že ano, načež se začne rozčilovat a vztekat, že dál už nejde, dokonce si sundá boty a mrští jimi daleko od sebe. Tím mě tedy docela vytočí, protože prostě nevím, co mám dělat. Co si má taky kluk počít, když se začne holka chovat divně? Později vyjde najevo, že to asi měla být scénka pro zasmání, ale mě to tedy moc vtipné nepřišlo, na daném místě mi v naší situaci nepřipadala podobná situace nijak nepravděpodobná[34].

Dáváme si malou svačinku, protože bez jídla nechce jít nikdo dál, i když moc času nemáme a jsme vprostřed temného svažitého lesa, nevíme jak daleko je to na hřeben a podobně. Přichází zde čas i na hroznový cukr, když už ho táhnu na zádech. Zanedlouho se však opět dáváme do stoupání. Cestou míjím včelí, nebo vosí, hnízdo, což poznám podle toho, že mě asi dvě z uvedených potvor poštípaly. Ostatní to mohou poznat podle toho, že se ode mne ozve několik výrazů, které nelze do jinak slušného příběhu vložit. Na další zastávce ostatní předcházím, jelikož se mi ještě odpočívat nechce. Zanedlouho jsem tedy první na hřebínku, jako jediné možné místo, které by to podle mapy mohlo být, mi přijde takový zalesněný hřebínek na východ od Turkulce. To však vidím až teď podle ukrajinské mapy, která nemá vrstevnice po 40 metrech, jako mapa maďarská, již jsme měli s sebou, podle té jsme mohli být kdekoli. Podle obou map tu ovšem vede cesta, podle vzhledu terénu však nikoli.

Jdeme dál ve směru Turkulu, tedy po chvíli samozřejmě opět nahoru. Jenže přímo nad námi brzy přechází les v neprostupný prales. Chceme to vzít tedy trochu víc vlevo, kde nakonec s ¿Neurčitým? Kuličkou nacházíme něco jako pěšinu. Mezitím se však oddělil Marble a ještě asi pět dalších a prodírali se přímo nahoru. Zanedlouho dojdeme na mýtinu, kde se naštěstí opět shledáme, dosud jsme toho sice moc neušli, ale už je sedm. Mýtiny jsou na mapě samozřejmě nakresleny úplně špatně, a tak nemáme tušení, na které jsme. Mám teď pochopitelně svou hypotézu, ale ruku do ohně bych za ni nedal.

Chvíli odpočíváme a dáváme si čokoládu. Stejně až nalezneme vodu, asi to pro dnešek zabalíme. Jdeme dál vlevo, tedy k severozápadu. V podstatě traverzujeme, protože na dalším bočním hřebeni tímto směrem vidíme cestu, jde o hřebínek, který vede přímo na Turkul a na mapě jsou na něm nakreslené salaše. Netraverzujeme moc dlouho, než dojdeme k potoku, u nějž je nahoře docela hezké místo na spaní. Je tu palouk, dole s mechem, který je podle ¿Neurčitého? Kuličky úplně suchý a vhodný ke spaní. Tady tedy končíme, na mech však nejdeme a radši stoupáme ještě kousek nahoru k dalšímu potoku, kde se to ¿Neurčitému? Kuličkovi moc nelíbí, protože

[34]Mě teda jo, hlavně u Planoucí Růže. *Pozn. D.O.*

je tu pěkné místo jen asi pro dva stany a ostatní místa už jsou moc nakloněná. Nakonec je však přemlouváme, aby zůstali s Divokou Orchidejí a Kvetoucí Pampeliškou s námi. Luční Kobylka k tomu začne rozvíjet rozsáhlé teorie. My jsme totiž zabrali se stanem docela dobré místo, a proto Luční Kobylka prohlásí, že když se to tu ¿Neurčitému? Kuličkovi, Divoké Orchideji a Kvetoucí Pampelišce nelíbí, ať jim přepustíme ta hezká místa a my zase můžeme jít tam, kde se to nebude líbit nám. Mluvila o tom asi čtvrt hodiny, ale takhle jsem to pochopil a přišlo mi to hrozně nelogické. Taky jsem jí samozřejmě řekl, že mi její úvahy přijdou pěkně nesmyslné, protože jsem nechápal, proč když už jsme našli místo pro stan, měli bychom se ještě přesouvat. Pak ještě dodala k obhajobě svých názorů, že kdybych byl s něčím nespokojen, určitě bych taky chtěl, aby na mě někdo myslel a cítil se mnou, což musím odmítnout s tím, že bych radši, aby o tom nikdo nevěděl, když to nemůžu vyřešit. Na to Divoká Orchidej prohlásí, že to je přesně ten rozdíl mezi holkama a klukama a řekne mi, abych nechal Luční Kobylku na pokoji.

Při stavění stanu opět nalákáváme Šedého Vlka na chlapskou hru, ale Velký Grizzzly nám to špatně odstartuje, protože místo „tři, dva, jedna teď“ řekne „tři, dva, jedna, půl“, čímž vzniknou akorát zmatky. Krom tohoto zapichování kolíků máme s holkama ještě jeden rituál. Při stavbě stanu se totiž obvykle zeptám, kam ho dáme a když to začnou holky řešit, utnu je tím, že to ho teda nejdřív postavíme a pak teprve umístíme. Zmiňuji to proto, že jsme si dnes večer o všech našich rituálech pěkně popovídali. V potoce se dá za pomoci plecháčku jakžtakž umýt. Je to tu dost rozdupané od krav, ale snad se výš už moc nevyskytují a voda je čistá.

¿Neurčitá? Kulička dělá oheň. K večeři si vaříme čočku se zelím, je to samozřejmě úplně výborné, ale udělali jsme jen polovinu krabice a ukázalo se, že to bylo trochu málo, dojídáme se tedy chlebem. Večer si trochu zpíváme, do stanu jdu před Planoucí Růží i Luční Kobylkou, vyjadřuji při tom naději, že mi holky zase zazpívají Něbojusja a že si to zazpívám s nimi, protože bych se to rád naučil. Luční Kobylka to však odmítne s tím, že přece nebude podporovat mužské manýry. Hmm, ale vlastně nevím, je-li to úplně mužská manýra, protože zcela stejnou písničku a společný zpěv přece chtěla včera Luční Kobylka po Planoucí Růži. Navíc ji kvůli tomu budila a nenechala spát, čehož jsem se nedopustil. Už v poledne bylo docela jasno a v noci je spousta hvězdiček a samozřejmě zima. Pod širákem tedy nakonec spí jen Velký Grizzzly a ¿Neurčitá? Kulička, ráno jsou úplně mokří od rosy.

Statistika je dnes trochu obtížná, ale myslím, že naši cestu jsem snad odhadl docela dobře. Šli jsme nejprve asi 6km k bráně do parku. Pak nahoru k místu na spaní asi sedm kilometrů i se zacházkou, dohromady tak 13km. Vyrazili jsme asi v poledne, půl hodiny jsme strávili u krámu, ještě půl hodiny započítám za nucené dohady u závor a bran. V sedm jsme byli na první mýtině a skončit jsme mohli tak v osm. Tedy asi 7 hodin pochodu a průměrná rychlost 1,85 kmh^{-1}. Soutok Hoverly s Bílou Tisou v Luzích je v přibližně šesti stech metrech, skončili jsme přibližne v patnácti stech, dohromady převýšení asi 900m, z kopce jsme v podstatě nešli.

Chvilka poezie III

Pod Hoverlou každý den,
sní bača svůj sladký sen.

O automatické dojičce,
a o grizzlym opičce.

Prostě jednou šli na výlet,
když v tom prase začlo kvílet.

Zabodl ho totiž řezník,
vypadal pak jako cedník.

A po této mezihře,
blížíme se už k výhře.

Cíl už je prý na dohled,
jó, to bude pěkný pohled.

Za úlem je hora,
a sídlo kondora.

Z povzdálí se blíží jelen,
To jsem z toho teda jelen.

Má veliké parohy,
ozdobné – jak z výlohy.

A proto ho máme rádi,
když krajinou jako blesk pádí.

Neděle 17. srpna

Plán pro tento den: *Viz včerejší plán. Dnes bychom měli jít z Černé hory na Hoverlu.*

Konečně přichází čas na to, aby si Divoká Orchidej a Kvetoucí Pampeliška nechaly své sojové špalíčky nahoře, protože právě dnes se podle všech předpokladů dostaneme na Hoverlu, a tím dosáhneme nejvyššího bodu Ukrajiny. Ráno sice vstáváme v půl osmé, ale odcházíme, bohužel nijak překvapivě, až kolem půl jedenácté. K snídani máme tradiční vločky. Jdeme, v podstatě traverzem, lesem k té cestě, kterou jsme včera zahlédli na protějším bočním hřebínku. Přecházíme tedy potok a míříme zhruba k severozápadu. Cesta je opravdu ta, která vede od salaší kousek pod námi, dokonce poznáváme, kde je zakreslená na mapě. Vypadá to, jako by cesta vedla přímo nahoru, ale po chvíli se stáčí podle hřebene.

Přecházíme trochu bahnité místo a pak dokonce klesáme. To se nám moc nelíbí, ale napravo směrem k hřebeni je les a výš nepochybně kosodřevina, zde kupodivu tvořená z větší části jalovcem, nevypadá to tedy moc průchodně. Cestou je krásný výhled na Hoverlu, alespoň víme, na co se můžeme těšit. Když teď uvažujeme o tom, kudy jsme včera šli, zdá se, že jsme šli docela správně, zhruba v místech, kde měla vést námi vybraná cesta, na maďarské mapě dokonce žlutě zvýrazněná. Je vidět, že mapám tu není radno věřit, v Kyjevě koupená mapa ukrajinského původu totiž tuto cestu naznačuje též, ale aspoň ji nezvýrazňuje. Zvýrazňuje však cestu na Turkul, kterou jsme taky nějak neviděli.

Cesta tedy klesá dolů podle úrovně lesa k nějakým salaším. Když usoudíme, že jsme už dost nízko, vypadá to, že mezi kosodřevinou by snad bylo lze projít nahoru na Turkul, tyčící se přímo nad námi. Protože už jsme se dlouho neplazili volným terénem a výprava je dobře naladěna[35], vydáváme se přímo nahoru. Stoupání jde opravdu docela dobře, skoro se zdá, že tu je pěšinka od krav. Po chvíli se nám do cesty postaví téměř nepřekonatelná překážka, borůvčí se spoustou borůvek. Zadní voj přichází, poslouchaje Veselého Balónka, který vypráví vlastní pohádku. Chceme po něm tedy, aby začal opět od začátku, ale vychází najevo, že s pohádkou začal už ráno při odchodu, což už jsou aspoň dvě hodiny. Přesto nedáme jinak, než aby nám alespoň stručně zopakoval děj. Ale dokončení stejně

[35]No, holky to možná nekvitovaly s povděkem, ale zase tak moc jsme se jich neptali.

nemám šanci slyšet, protože bych musel jít vzadu, na což se mi nechce čekat. No, přijde mi to docela zmatené[36].

Abych ostatní popohnal, dávám se po chvíli do stoupání. Teď teprve začíná prudký úsek, stoupáme na boční hřebínek napravo od nás a tedy na jihovýchod od vrcholu Turkulu. Když se připojíme na hlavní hřeben, potkáme první hraniční patníky s nápisy ČS a P, jde samozřejmě o bývalou československo-polskou hranici. Dnes je tu hranice Zakarpatské a Ivano–Frankovské (Івано–Франківск) oblasti. Tyto patníky nás budou provázet až na Hoverlu, dokonce jsou ještě jako orientační body zakresleny i do ukrajinské mapy. Taky cestou potkáváme zbytky červeného značení z první republiky. Na vrcholu Turkulu (Туркул 1933m) se s ¿Neurčitým? Kuličkou, Marblem, Šedým Vlkem a Luckou zastavujeme a čekáme na ostatní. Schováváme se na východní stranu, která je trochu za větrem, jinak to tu dneska docela silně profukuje.

Je odtud pěkný výhled na pleso (оз. Несамовите), u něhož vidíme, že se teprve někdo balí na cestu, ač je už jedna hodina. Ještě na tom nejsme úplně nejhůř. Zanedlouho dochází i zbytek výpravy, dáváme si čokolády a rozinky a tak. Čokolády už začínám mít pomalu plné zuby. Potom už jdeme dolů, v sedle potkáváme nějakou polskou výpravu. Další dva kopce, Danciž (Данціж 1848m) a Požiževskou (Пожижевська 1822m) traverzujeme po jejich zakarpatském, tedy západním, srázu.

Přede mnou jdou ¿Neurčitá? Kulička, Marble a Šedý Vlk, kus za nimi ještě Lesní Jahůdka. Jdou nějakou cestou ještě níž než my, počkal jsem totiž před prvním traverzem na ostatní, aby nestoupali zbytečně k vrcholu. Lesní Jahůdka tedy radši vyčkává, kudy se vydám, aby se vydala za mnou nahoru. Následující vrchol, Breskul (Брескул 1911m), máme to potěšení si vystoupat. Šedý Vlk to vzal myslím nahoru ještě před námi. Cestou přichází na vrchol Marble s tím, že šel dlouho za ¿Neurčitým? Kuličkou, ale pak přestal věřit tomu, že se dá i tento kopec obejít. ¿Neurčitá? Kulička vytrval, a tak se vyhnul i Breskulu. Chvilku tu odpočíváme., než se vydáme zase dál, tím se propadávám úplně nakonec, protože mi nějak dlouho trvá, než si uložím hroznový cukr, ale ani si nemyslím, že by bylo kam spěchat.

[36] Já vím, vím, Planoucí Růže, bylo to úžasné, protože to vyprávěl Veselý Balónek a vymyslel to na místě. Omluvou za můj názor budiž to, že jsem z té pohádky mnoho neslyšel a většinu úseků ve zkratce, a tak jsem se nemohl dobře orientovat.

Jdu tedy poslední, teď už nás čeká jen sestup do sedla a odtud nahoru na Hoverlu. Předcházím jen Divokou Orchidej, vypadající docela zničeně, ale prý už na tom byla i hůř, to jen tak zoufale vypadá. Nahoře na vrcholu je kříž, posprejovaný sloup, nějaké prolézačky a tyč s fáborky, na níž navíc visí ukrajinská vlajka. Je tu také spousta lidí a hromada odpadků, jsou shromážděny do velké jámy, což oku středoevropana příliš nelahodí. Sedáme si trochu do závětří. Je totiž dneska docela jasno, ale fouká dosti silný vítr. Tak jsme tedy na Hoverle (Говерла 2061m), nejvyšším bodu Ukrajiny. Můžeme si tedy konečně s holkami sníst tatranky, které sem Planoucí Růže donesla až z Prahy. Divoká Orchidej, Kvetoucí Pampeliška a ¿Neurčitá? Kulička si mohou sníst sojové špalíčky a vyfotit se s nimi. Vyfotit se s tatrankou jsem bohužel zapomněl. Jdeme se samozřejmě vyfotit na vrchol. Velký Grizzzly chce udělat parádičku. Nejprve chce vzít do náručí mne, ale když zjistí, že musím připravovat foťák, vezme do náručí alespoň Šedého Vlka. Ale moc dlouho ho neudrží, jen na tu chvíli, kdy cvakne foťák. Na oplátku se pak nechali vyfotit ještě v opačném uspořádání, Šedý Vlk na té fotce vypadá jako šťastný rybář se svým životním úlovkem. Ještě bych měl zmínit, že Luční Kobylka sem opravdu za pomoci ostatních, ač ne všech, donesla zdola ten kámen. Ale někde, myslím, že při stoupání na Turkul, jim spadl na zem a rozbil se na dvě části. Taky při odchodu sbírám kamínek, jelikož z vrcholu se má dovézt kamínek. Kvetoucí Pampeliška na to málem zapomene, kdybych jí to nepřipomněl, určitě by později litovala.

Měníme trochu plán v tom, že asi dojdeme pod Petros (Петрос 2020m), což je ten kopec na západě, bude-li čas, vylezeme jen nalehko nahoru na západ Slunce, abychom mohli ráno jít rovnou dolů do Lazeščiny (Лазещина). Divoká Orchidej se sama nabídla, že ráda počká u batohů a vrchol si klidně odpustí. Původně jsme chtěli jít přes něj do Jasini, ale vypadá to časově nereálně. Krom toho není v průvodci cesta z Petrosu do Jasini nijak popsaná a ani není označená na mapě. Podle dosavadních zkušeností se tedy může stát, že to ani nepůjde moc dobře projít a už nemáme čas prosekávat se kosodřívím. Taky je v maďarské mapě sedlo pod Petrosem označené jeko místo vhodné k táboření, snad by tam měl být i pramen.

Klesáme tedy dolů pod Hoverlu. Je to úplně hrozné alespoň pro mne, který takovéhle prudké skopce nesnáším. Zůstávám tedy vzadu s Kvetoucí Pampeliškou, Divokou Orchidejí a Luční Kobylkou. Tak se stane, že ostatní začnou stoupat na následující kopeček, ne vysoko, ale stejně bychom tam nemuseli lézt, protože vlevo dole, na jihu, vede cesta naším směrem a traverzem. On ten vršek (kóta 1850m) není příliš vysoký, ale vyhnuli bychom se tím následujícímu sestupu dolů mezi jalovčím. Po přejití vršku se totiž cesta odpojuje doprava po hřebínku přímo dolů do Lazeščiny a dál nevede ani pěšina. Mapa samozřejmě hovoří jinak, ale to už mne ani nepřekvapuje. Čeká nás tedy zmíněný sestup mezi jalovčím. Vedou tu nějaké pěšiny, nejspíš od krav, tak se to projít dá, jen je to únavné, protože k tomu, abychom udrželi směr do sedla, nemůžeme jít přímo rovně, ale musíme si hledat cestičky.

Cestou jsme se zastavili na jednom docela pěkném místě. Přestal foukat vítr a svítí slunce, a tak je docela příjemně. Luční Kobylka sedí s batohem na zádech a právě její batoh si vybrala dvě sarančata, nebo luční kobylky, pro rozmnožení potomstva. To mne naprosto instinktivně navedlo k poznámce: „Jé, kobylky, a šoustají." Ta vyvolá u Planoucí Růže velmi negativní reakci, vynadá mi, že takové věci se neříkají. Prý ani slušně, nemohl bych tedy použít ani slova „kopulují". Pokud už člověk něco podobného vidí, má ihned odvrátit zrak a v žádném případě nedat na sobě cokoli znát. Ještě že nebyli všichni biologové jako Planoucí Růže, protože to bychom si stále všichni mysleli, že děti nosí čáp. Byl by to pravda trochu problém, protože třeba v Praze jsem ještě žádného čápa neviděl, ale malé děti ano. Zastane se mne jen Velký Grizzzly, který připomene situaci[37] z cyklovýletu do Budějc ze začátku prázdnin. Tehdy jsme viděli přes řeku nějaké lidi oddávající se zmíněné činnosti a Planoucí Růže na ně ukazovala a říkala fuj, že je to hnusné. Je vidět, že ani ona v tom nemá úplně jasno.

Prodíráme se ještě chvíli jalovčím. Za další čas jsme již v sedle, kde se nachází směrovka na Hoverlu, samozřejmě nevedla naším směrem, také je tu cesta, po níž traverzujeme další dva kopečky, oba vysoké kolem 1620m, až do sedla pod Petros. Je to pěkná cesta, podle průvodce jde o starou vojenskou silnici. Není tam sice uvedeno, kdy ji postavili, ale nejspíš za první republiky. Druhou možností je, že ji postavili za první světové války, ale to nevypadá moc pravděpodobně. Cestou míjíme dva pomníčky, první hned v sedle, věnovaný nějakému člověku, na něhož padla lavina. Druhý

[37] Přiznávám se, že v příslušném deníčku jsem tuto situaci nepopisoval, jelikož popsat ji jen tak, asi by deníček neměl šanci na to, aby splnil účel ze svého věnování.

je kus dál a je věnovaný člověku, který zde zemřel během turistické cesty. Nic dalšího k tomu není uvedeno a bylo to tuším v únoru, tak nejspíš umrznul. Cestou míjíme baču ženoucího stádo ovcí.

V sedle pod Petrosem jsme za šera, Slunce už zalezlo za jeho mohutný štít, nahoru se samozřejmě už nikomu nechce. Jsme docela unaveni, postavení stanu nám zabere dost času, opět se při tom oddáváme chlapské hře. Tentokrát navrhuje Planoucí Růže Veselému Balónkovi, aby nám to odstartoval, láká ho tím, že nám to může současně stopnout. Veselý Balónek má totiž místo hodinek stopky, byly to totiž nejlevnější použitelné hodinky, jaké sehnal. Planoucí Růže k tomu říká, že to je dobré, jak na každého působí něco jiného. Šedému Vlkovi stačí říct, že je něco chlapské, aby se toho chtěl účastnit, Veselému Balónkovi prozměnu stačí říct, že si může něco stopnout.

Není to tu dobré s vodou, kus dál je sice potok, ale kolem něj se válejí PETky a jeho okolí je rozdupané, pročež jej ostatní neuznají za pitný. Opodál tábořící Ukrajinci nás na něj přitom odkazovali, jako na svůj zdroj pitné vody. ¿Neurčitá? Kulička dělá nějakou studánku z kusu PET lahve, ale přestože mne na ni Kvetoucí Pampeliška navede, samozřejmě ji nenajdu. Místo toho sejdu až dolů k tomu potoku, kde je také hezké místo s velkým ohništěm a tyčí na kotlík. Naberu vodu alespoň tady, protože mne nenapadne, že by ji někdo mohl považovat za nepitnou. Možná jsem to korýtko nenašel proto, že už je skoro tma, možná je to i tím, že jsem se před tím bavil s Divokou Orchidejí a Kvetoucí Pampeliškou a při tom vyšlo najevo, že mají ještě z Čech Jelínkovu slivovici. Považte, měly jí půl litru a mají ještě skoro plnou lahev. Před tím jsem ještě dorozdal a dopil svou vodku.

Zatímco se bavím s holkami a pokouším se nabrat vodu, je rozdělaný oheň. Dá se tu sehnat i nějaké dřevo, jsme zhruba na hranici lesa. Dnes vaří Luční Kobylka s Planoucí Růží. Vaří špagety s rybičkami, sýrem a kečupem. Ale mohu snad napsat, aniž by se slečny urazily, že to nebylo moc dobré. Mohu to napsat myslím i proto, že se k tomuto názoru obě připojily. Špagety jsou poněkud slepené a rozvařené. Hlavně je od toho dost zadělaný kotlík, ráno to vypadá obzvlášť chutně, večer se s tím samozřejmě nemyji. Je opět jasno a kosa, ale čaj nevaříme.

Ještě si povídáme u ohně. Někdo jde spát brzo, protože ráno chce pár lidí jít nahoru na Petros a zpátky. Odcházet chtějí myslím v sedm. ¿Neurčitá? Kulička ukazuje, že vyšel Mars a půjčuje si ode mne foťák s drátkem na držení B času, aby si zkusil vyfotit noční oblohu. Mě tedy přijde, že to moc nevyšlo, na fotkách jsou samozřejmě jen světelné šmouhy od rotace Země. Nakonec zůstanou u ohně jen Planoucí Růže s Veselým Balónkem a Sněhová Lilie s Velkým Grizzzlym, trochu zpíváme, ale brzy jdu spát i já, protože se ostatní baví o Bulovkách, na kterých jsem nebyl, což je docela nuda.

I pro dnešek sestavím obvyklou statistiku. Můj odhad dnes činí patnáct kilometrů. Vyrazili jsme ráno v půl jedenácté a večer jsme skončili asi v osm, tedy devět a půl hodiny na cestě. Hodinu odečtu za zastávku na Hoverle a borůvky. Vychází to tedy na 15km za 8,5h tedy zhruba 1,8 kmh^{-1} . Vyrazili jsme ráno z výšky asi patnáct set, na Hoverlu jsme šli v podstatě jen do kopce. Tedy bylo by to asi 600 metrů do kopce. Přece jen to bylo z Turkulu do sedla tak dvě stě metrů dolů a z Breskulu dalších sto, dohromady tedy 900 metrů nahoru a 300 metrů dolů za cestu na Hoverlu. Z Hoverly jsme jen klesali a skončili jsme asi v 1540m, tedy asi 500 metrů z Hoverly a dohromady asi 800 metrů dolů.

Pondělí 18. srpna

Plán pro tento den: *Jestli dobře počítám, viz sobota 16.8. Dnes bychom měli jít z Hoverly do Lazeščiny. Ještě poznámka k Černé hoře, je to nějaký národní park, což se projevuje tím, že nás u vstupu zastaví u budky a budou chtít nějaký poplatek (mírný) za osobu, stan a noc. Z toho plyne, že ačkoli jde o národní park, neměli bychom mít obavy z toho, že bychom někde nocovali ilegálně*[38].

Ráno už před sedmou vyrazili Marble, Lesní Jahůdka a Černomořská Sasanka nahoru na Petros, aby se stihli vrátit do desíti, kdy jsem naplánoval odchod. Jdeme dneska jen dolů do Lazeščiny, což bychom snad mohli stihnout i s odchodem v deset[39]. V půl osmé budím ostatní. ¿Neurčitá? Kulička při té příležitosti zjišťuje, že zaspal, a běží také nahoru. Kupodivu se s první skupinou nepotká při cestě nahoru ani při cestě dolů a nějak se minou. Nakonec jsou Marble, Lesní Jahůdka a Černomořská Sasanka zpátky už kolem deváté. Prý je tam menší nepořádek než na Hoverle, kde to opravdu bylo dost hrozné.

Dnes ráno se před cestou do civilizace holím. Zmiňuji to hlavně proto, že jsem o tom ráno mluvil tak nahlas a přidával, ovšem zcela nevědomě, takové poznámky, jako že jsem včera nechal vypít všechnu svou vodku, a přitom jsem ji mohl použít jako vodu po holení, až se to Luční Kobylce nelíbilo. Prohlásila, že je to přece moje věc a že to nikoho nezajímá, jestli budu nebo nebudu oholen. To je teda hezké, člověk se snaží vypadat trochu k světu a nakonec to holky ani neocení.

K snídani máme jen chleba s marmeládou. Zatahuje se a Luční Kobylka se mne neustále ptá, bude-li pršet. Řeknu jí, že nebude, ale vůbec mi nevěří. Pravda je, že zrovna ve chvíli, kdy chci sbalit stan, padá několik kapek, balím ho tedy vlhký, přitom hned po sbalení stanu pochopitelně krápat přestane a zanedlouho se i vyjasní. Taky sem za námi ráno přicházejí krávy a jdou kolem nás kamsi nahoru na pastvu.

Vycházíme jen chvilku po desáté, tedy skoro podle předpokladu. Jdeme dolů po cestě, která vede až do Lazeščiny, klesá docela mírně v dlouhých a hustých serpentýnách, které si však trochu zkracujeme, protože jinak je

---

[38]Ehm, dnešní noc asi tomuto kritériu vyhovovala, ale předešlá? Podle toho letáku, který jsme dostali u vstupu do parku, je táboření povoleno na místech k tomu určených, ale nikde jsem si nevšiml, že by bylo napsáno, která místa jsou určená.

[39]Ne že bychom často vyráželi dřív.

klesání až moc mírné. Zanedlouho procházíme kolem nějaké salaše, brzy potom zalézá cesta do lesa a absolvuje několik táhlých serpentýn lesem. Dokonce jdeme po značce, myslím, že po modré, alespoň se tyto objevují občas po stromech, vypadá to taky na nějaký relikt první republiky. Po několika dalších zátočinách přicházíme na okraj paseky, po níž zřejmě vede cesta dolů. Roste tu spousta malin, což samozřejmě znamená zdržení, všichni se na ně vrhnou jako posedlí.

Mě se nechce zdržovat, a tak jdu rovnou dál. Vypadá to, že už ostatní usoudili, že když vlastně jdeme jenom dolů, nemáme proč spěchat, ale mne přece jen ženou některé faktory kupředu. Jednak to není zase tak blízko, jak by se mohlo zdát, nejméně hodinu strávíme někde dole u potoka mytím a nevíme, jestli nám dole prodají lístky. Navíc nevíme, jestli nebudeme muset jít až do Jasini, což je od Lazeščiny ještě kus cesty. Jdu tedy napřed a abych nemusel u odboček čekat, dělám na nich šipky. Na třetí křižovatce u potoka však musím skončit, protože tu někdo udělal šipku už přede mnou úplně špatným směrem. Mám přece trochu obavu, aby se po ní ostatní nevydali nahoru. Taky se mi nechce šipku ničit, kdyby ji ještě někdo potřeboval.

Sedám si tu tedy na lavičce, než přijdou ostatní. Potok ještě není Lazeščina, podle nějž půjdeme do stejnojmenné obce, jde o nějaký levostranný přítok. První přichází Šedý Vlk s tím, že když odcházel, ostatní se ještě cpali malinami, žádných šipek si prý nevšiml. Po další chvíli přichází ¿Neurčitá? Kulička, šipku prý viděl jednu. Ještě chvíli musíme počkat, než přijdou další malinožrouti. Někteří z nich ty šipky i viděli. Velký Grizzzly myslím říká něco o tom, že byly špatně vidět. Myslel si třeba, že jde o hromadu klacků, a ejhle, byla to šipka, přitom jsem na ně bral takové klády, že větší už okolo nebyly. Klesáme tedy dál k turbáze Kozmeščik (Козьмещик). Ta se nachází na místě, kde do Lazeščiny přitéká zprava potok téhož jména. V průvodci zvou turbázu myslím Hoverla, ale v obou mapách Kozmeščik, tak bych se toho přidržel.

Cestou potkáváme několik dřevorubců s těžkými auty, pilně se tu pracuje. Vypadá to, že národní park je tu jen proto, aby mohli od turistů vybírat vstupné, jinak se tu těží dřevo, pasou ovce i krávy. Klády dávají na auta tak, že je z boku nakutálejí pomocí jeřábů nahoru. Cestou k turbáze je bohužel Lazeščina čím dál špinavější, až začínám mít obavy o to, jestli se vůbec budeme mít v čem umýt, naštěstí je tu však Kozmeščik, čistý přítok Lazeščiny. Turbáza vypadá nejdřív jako několik malých dřevěných baráčků, ale brzy se zprava otvírá pohled i na pořádnou betonovou hrůzu ve stavbě, jak to má být. Když dojdou ostatní, svolám je na poradu a rozhodujeme se, že hygienickou pauzu uděláme tady, protože není jisté, jak na tom budou další přítoky.

Hodinku se tedy věnujeme hygieně, je tu krásný vodopádek na umytí hlavy, krom toho si pereme všechno možné, dokonce i mýdlem. Jedině ¿Neurčitá? Kulička se projevuje jako skutečně drsný syn divočiny a svléknuv se do moirových spodek a moirového trička, namočil se, namydlil a opět namočil a provedl tak naráz umytí i praní. Ještě si dáváme malou svačinku, ale protože se na to netvářím dost jasně, nevyndává se Luční Kobylka se salámem, domnívajíce se, že chci jen tak pro chuť. Musím však vyndat BeBečka, ačkoli je mám zahrabané v batohu, protože si je přejí postupně Planoucí Růže i Luční Kobylka. Šedý Vlk dává k lepšímu rybičky a Černomořská Sasanka samozřejmě nějaké sušené ovoce.

Místo pohorek si beru jen sandály, jelikož teď nás čeká už jen asi sedm kilometrů po pevné cestě k bráně parku a pak vesnice, města, silnice a vlaky. Cestou procházíme kolem několika ukrajinských stanařů a míjíme několik upravených pramínků, a protože je docela horko, jsme vděčni za to, že se z nich můžeme napít a namočit si hlavy. Všechny další větší přítoky jsou nejméně tak špinavé jako Lazeščina sama, a tak jsme se nakonec na koupání zastavili v nejvyšší čas, i když Šedý Vlk nejprve namítal, že se ještě cestou zpotíme a měli bychom se tedy umýt až těsně před vesnicí. U brány do parku čekáme na ostatní, musíme totiž projít společně, protože nás tam asi někdo odchytí a bude možná chtít ještě něco zaplatit.

Když jsme opět všichni, můžeme jít skrz bránu, naši třetí braánu na cestě do Lazeščiny, ačkoli to vlastně ani není brána, spíš taková lepší závora, u níž stojí budka. Jakápak bytost nás čeká u této budky? Kupodivu nevypadá vůbec pohádkově, jde o nějakého muže ve středních letech, který si mne odvádí do budky. Kupodivu už nám nezadává žádný úkol, ani nechce žádný poplatek za projití, spokojuje se s tím, že si do sešitku zapíše kdy jsme vyrazili a kudy jsme šli. Stačí mu přitom ke každému dni orientační bod jako Luhy, Hoverla, Petros. Pak se dívají s kolegou na účet, který jsem dostal u vstupu, a překvapivě je částka na něm uvedená zcela uspokojuje, dokonce ihned zrekonstruují to, jak vznikla.

Tak už můžeme docela bez problémů vyrazit dále do Lazeščiny. Pro posílení vašich vlastivědních znalostí, Lazeščina bývala za první republiky naší nejvýchodnější železniční zastávkou, možná i nejvýchodnější obcí[40]. Jasiňa, která je nedaleko, byla prozměnu naší nejvýchodnější rychlíkovou stanicí. Bývalo prý takové rčení: „Od Jasini do Aše, republika je naše.“ Velký Grizzzly navrhuje, že bychom mohli překecat náklaďák, aby nás vzal dál, ale nic z toho není, jdeme tedy pěšky. Přes potok stejně zrovna opravují most, a tak se musí přecházet po jakési improvizované cestě zrobené z betonových desek. Procházíme vesnicí, i tady je většina domků ze dřeva, i když u hlavní silnice z Jasini do Jablunického průsmyku stojí i kamenné baráčky. Míříme k železniční zastávce v naději, že vlak do Lvova staví i tady, a nebudeme tak muset jít až do Jasini. Chci být proto na zastávce co nejdřív a případně co nejrychleji koupit lístky. Ale co se nestane, kde se vzal, tu se vzal, obchod. Ne jen tak ledajaký, ale se zahrádkou vyzývající k posezení. A je horko a určitě tam mají zmrzlinu a vychlazené pivo, ach jo.

Nejde to tedy jinak, než se na chvilku zastavit. Na zahrádce jsou dva stoly, jeden je prázdný, u druhého sedí větší veselá společnost. Nějaký pán tam na mne hned začal mluvit, spatřiv nejspíš na mém krku viset fotoaparát, a nedal jinak, než abych je vyfotil. Nakonec proč ne, ale zmáčkl jsem to moc brzo a musel jsem ještě počkat, až se uspořádají do správné pozice a chytnou do ruky nějaké dítě, abych je mohl cvaknout ještě jednou. Jak za mnou šel Šedý Vlk, chtěl po něm stejný člověk, aby odněkud vytáhl kytaru a zahrál mu Jede, jede mašinka. Je vidět, že Šedý Vlk kolem sebe šíří nějaké fluidum, z něhož každý ihned vycítí, že právě on je ten správný člověk, po němž je možno chtít zahrát něco na kytaru. Vypadá to, že k nám ten člověk jezdil na práci, ale jinak se s nimi nebavíme, jdeme do krámu a kupujeme si piva a zmrzlinu. Někdo tady místo drobných dostává tyčinky, jak je tu dobrým zvykem. Taky se ptám slečny prodavačky, jestli vlak do Lvova staví i tady. Prý ano, ale jako čas odjezdu říká něco hodně podivného, něco jako tři čtvrtě na jedenáct. Bude to asi tím, že tu mají v každé vesnici jiný čas. Ještě dodává, že je tu možno nastoupit i koupit lístky, což jsou docela dobré zprávy. Teď je myslím asi pět hodin, po chvilce vyrážíme občerstveni na další cestu, na zastávku jsou to ještě asi dva kilometry.

Cestou jsou zpátky přes vesnici krásně vidět Hoverla i Petros, tyčí se nad chalupami opravdu majestátně, už chybí jen jelen v popředí, aby

[40]Podle mapy to tak alespoň vypadá, buď Lazeščina, nebo Luhy.

vznikl nádherně kýčovitý obrázek. Ptáme se několikrát na cestu a skoro u zastávky se s některými účastníky dává do řeči jedna paní a nabízí, že nám upeče buchty. Zatím jí říkají, že nevíme, jak to bude s vlakem, a tak ještě počkáme. Zastávka vypadá dost mrtvě, je tu sice jakýsi baráček s cedulí Lazeščina, ale je zavřený a není na něm nic jiného napsáno. Opodál kosí a hrabou nějaké další ženské trávu, jedné z nich se ptám, jestli se odtud dá jet do Lvova. Prý ano, prodavačka lístků si někam odskočila, před chvílí tu ještě byla. Určitě za chvíli přijde a prý tu i bydlí. Lístky určitě budou, myslím, že jsou asi tři čtvrti na šest. Po chvíli za námi přijde ta paní od buchet a ptá se, jestli budeme nějaké chtít. I ona nás ujišťuje, že lístky do Lvova budou. Ve dvacet dvacet tudy projíždí motorák a před tím tu určitě budou prodávat lístky. Objednáváme si tedy buchty, jelikož to vypadá, že jinam opravdu nebudeme muset jít. Prý budou asi za hodinu a budou po hřivně.

Rozhodujeme se tedy, že je zbytečné, abychom tu čekali všichni. Mě se nechce nikam odcházet, dokud nebudu mít lístky v kapse, většina ostatních tu tedy nechá pasy, kdyby byly potřeba na lístky, a odejde někam do hospody. Před tím si ale vymíním, že se mnou někdo půjde do hospody i potom, k tomu se i někdo přihlásil, ačkoli jsem nevnímal kdo. Ještě tu zůstávají Kvetoucí Pampeliška, Divoká Orchidej, Marble a Lesní Jahůdka. ¿Neurčitá? Kulička jde jen pro něco do krámu. Planoucí Růže a Luční Kobylka prý cestou ještě koupí do vlaku něco k jídlu.

Opravdu musíme čekat až do těch osmi, tedy asi dvě hodiny. Během toho nám paní přinese buchty, tvarohové a jablečné pirohy. Udělala jich trochu víc, ale my jsme už žádné další nechtěli, neměla s tím však žádný problém, vypadá to, že je prodala nějakým Ukrajincům, čekajícím tu na vlak ve dvacet dvacet. Jeden lístek stál 6,45 hřiven, paní je vypisovala ručně a nebylo možné koupit místenky. Asi mi říkala i to, že nejde o místenkový a tedy lehátkový vagón, ale tomu jsem tehdy ještě nerozuměl, ale protože mi neprodala místenky, nechtěla po mně pasy. Máme prý nastoupit do vagónu číslo jedenáct. Měla u sebe malou holčičku, jíž se pokusila vysvětlit, jak by mohla lístky perforovat v takovém strojku. Šlo o to lístky zvláštním způsobem přeložit, vrazit do strojku a zatlačit na páku. Holčička to však očividně nechápe, a tak paní musí lístky stejně orazit sama. Vypsat třináct lístků samozřejmě chvíli trvá, nechápu přitom, proč tu nemohli zavést lístky hromadné.

Mezitím vyrobil ¿Neurčitá? Kulička z prázdné lahve od vodky improvizované vědro na vodu, je tu totiž studna bez vědra. Taky prozkoumal místní záchody. Jde o suché turecké záchody, plné po okraj, nebo spíš přes okraj, mají příslušně vábný vzhled, při bližším pohledu člověk zjistí, že se v podivné hmotě uvnitř dokonce něco hýbe. Po koupení lístků bych šel rád do hospody, ale nikdo z těch, kdo odešli, se dosud neukázal. Ach jo, tak to vypadá, že si je musím zkusit najít sám, jelikož se na mne nakonec vybodli. ¿Neurčitá? Kulička říká, že tu mají jen jednu hospodu v centru vesnice u hlavní silnice z Jasini do Jablunického průsmyku, to je taky jediný asfalt v obci. Jdu tedy kus po kolejích a pak přes vesnici, skutečně najdu hospodu, ale uvnitř se nenachází žádná známá tvář. Ještě poblíž obejdu dvě místa, která na první pohled vypadají jako hospoda. Z jedné zrovna vyšli nějací Ukrajinci a začali se prát, ale po našich není vidu ani slechu. V druhé prozměnu vidím stát v jedné místnosti spoustu počítačů, asi jde o internetovou kavárnu. Divoká Orchidej mi pak řekne, že jsem jí to měl oznámit, aby si mohla na internetu zjistit, jestli dostala kolej, ale o této její potřebě jsem netušil.

Tak to vypadá, že z hospody nic nebude, cestou na nádraží jdu přes krám, abych si alespoň koupil něco k jídlu, nějaký sýr, chleba a červenou limonádu. Už tu proběhlo několik limonád různých barev, vesměs shodné chemické chuti. Na zastávce se stále nikdo nový neukázal, skoro začínáme mít obavy, co se s nimi mohlo stát, protože už jsou to tři hodiny, co odešli, a pořád nic. A krom toho jsem čekal, že sem pro mne na tu osmou někdo přijde. Asi v devět přece jen přichází Luční Kobylka, Černomořská Sasanka a Šedý Vlk. Trochu se na ně mračím, Šedý Vlk ale říká, že se mnou tedy ještě do hospody půjde a že ostatní, tedy Sněhová Lilie & Velký Grizzzly a Planoucí Růže & Veselý Balónek[41] jsou v nějakém motelu kdesi dole u řeky. Prý je to totiž jediné místo, kde se tu dá jíst, což je mi trochu divné, protože na hospodě u silnice, kde jsem byl poprvé, je velká cedule s nápisem ГРИЛ a obrázek pečeného kuřátka. Prý si jí nevšimli.

Cestou se v té hospodě zastavujeme, jdeme dovnitř a sedáme si ke stolku. Přichází k nám servírka. Ptám se jí, jestli tu mají jídlo. Na to nám servírka řekne, že s jídlem má pro nás špatnou zprávu, neboli nic nemají a musíme jít dál. Cestou mi Šedý Vlk vypráví, že holky, totiž Luční Kobylku a Černomořskou Sasanku balili nějací místní lidi s povozem se senem. Trochu se proto na ně zlobil, protože se podle něj chovaly dost

[41] Někdy to spíš vypadá, že každá z těchto dvojic je spíš jedinou osobností, proto ty &.

nezodpovědně, v čemž s ním dost souhlasím. No, on vám to vylíčí sám:
Šedý Vlk: *Starší páni nikoho nebalili*[42]*, byl to jeden starší pán a jeho syn, asi tak dvacetiletý. Co se dělo před tím, než jsem k vozu přišel já, nevím. Synáček je zřejmě pozval na pivo, vodku a zmrzlinu. Když jsme se rozjeli, sondoval, která z nich je moje manželka. Tatík se pak ke mně nahnul a důvěrně mi pošeptal, že se holky jeho synovi líbí, ale že se diví, že se nechají takhle balit. Ale mládí je prý mládí. Odvezl nás si 200 metrů, chvíli čekal, načež jsme bez rozloučení a děkování odešli.*

Mé vyjádření k situaci v předešlém odstavci je poněkud zkreslené a vycházelo z toho, že dosud jsem měl zprávy jen od Šedého Vlka. Své mínění o Černomořské Sasance a Luční Kobylce si poněkud poopravuji poté, co mi svůj názor na věc sepsala Černomořská Sasanka:
Černomořská Sasanka: *Pravda byla taková, že jsme s Luční Kobylkou viděly povoz se senem a chtěly se svézt. Jednoduše proto, že jsme na seně ještě nikdy nejely a je to určitě úžasný zážitek. Tak jsme opustily hospodu a šly se zeptat, jestli nás svezou. Oni, že ano, ale hrozně dlouho jim trvalo, než vyjeli. Mezitím nastoupil Šedý Vlk, chvíli se bavil se starým pánem a pak nám sdělil, že nás ten mladý balí, což nás urazilo, protože byl dost opilý. Tak jsme se svezli jen kousek a pak vystoupili a došli na nádraží.*

V motelu se skutečně nachází všichni čtyři výše zmínění. Trochu na ně vrčím, že jsem byl se stavem věci nespokojen. Nezanechalo to na nich žádné následky, ale říkají na to svůj názor, že pro mne přece poslali Luční Kobylku, Černomořskou Sasanku a Šedého Vlka, a to už před třemi hodinami. Tehdy jsem tomu moc nevěřil a bral to spíš jako výmluvu, nebyl jsem prostě schopen pochopit, že by se mohly holky chovat tak, jako Černomořská Sasanka a Luční Kobylka. Ačkoli, u holek je asi možné opravdu všechno.

Motel je taková pizzerie, sedíme venku na terase a hrají tu samozřejmě ruský pop. Prý je tu hrozně pomalá obsluha, ale mám štěstí, protože zrovna Velkému Grizzzlymu donesli nějaké bramboráčky a on, prohlásiv, že už jedl, mi je laskavě přenechá. Planoucí Růže má opuchlou nohu, ale neví proč. Dlouho tu už, k mé lítosti, nesedíme, jdeme si umýt ruce, záchod tu mají jen suchý, ale pustí nás do kuchyně, zřejmě jsou na to zvyklí. Vypadá to, že servírka tu i vaří, proto to všechno trvá tak dlouho. Zaplativše odcházíme, sice jsem si objednal ty bramboráčky, ale čekat už na ně

[42]V originále jsem totiž měl jako poslední větu před textem Šedého Vlka: „Nějaký starší páni.“ *Pozn. S.U.*

nebudeme. Snad je někomu udají.

Jdeme tedy na zastávku. Ještě se stavujeme v krámu, ačkoli už se blíží půlnoc, hned v několika krámech mají ještě otevřeno. V prvním nemají zmrzlinu, ale kupujeme tu vodku. Paní prodavačka si dokonce pamatovala, že už jsem jednou prošel kolem. V druhém krámu zmrzlinu mají, zmrzliny tu samozřejmě mají obecně dost a stojí obvykle hřivnu, lepší druhy dvě. Snad to splnilo očekávání Planoucí Růže, jež sem dle vlastního vyjádření jela hlavně kvůli zmrzlině.

Na zastávce skoro všichni spí, vzhledem k tomu, že vlak jede až v půl třetí, je jejich počínání docela rozumné. Jen v čekárně, jíž nám nechali otevřenou, sedí Luční Kobylka a píše si deníček. Je trochu naštvaná a moc se snámi tedy nebaví, asi se jí nelíbila reakce Šedého Vlka a mně na jejich místní zážitky. Jen je otázkou, je-li naštvaná na nás, nebo na sebe. Lesní Jahůdka je taky vzhůru, vypadá to prozměnu, že jí není úplně dobře. Krom nich se scházíme v čekárně ještě s Planoucí Růží a Veselým Balónkem, ani nám se nechce spát. Planoucí Růže mne a Veselého Balónka učí poker, Luční Kobylka s námi hrát odmítá, Lesní Jahůdka se nakonec přidá, ale jen na chvilku.

Planoucí Růže považuje poker za nejlepší karetní hru, ale vysvětlí nám jen pořadí jednotlivých kombinací a o dalších pravidlech taktně pomlčí. Z toho plyne, že nás nejprve pěkně odrbe, protože oba s Veselým Balónkem pasujeme hned po první sázce. Potom, když se nám pravidla zdají trochu podivná, přece jen dovysvětlí i zbytek. Ale mne přece jen ta hra moc nenadchla. Nějak jsem se totiž nedokázal smířit s tím, že na tom, jaké člověk dostane karty, vlastně nezáleží. Záleží jen na tom, jakou má člověk drzost. Vůbec mi není jasné, proč se nemůže poker hrát jen tak bez karet. Není v tom žádná logika, a tak to není nic pro mne, ale Planoucí Růže, ani Veselý Balónek nehrají prozměnu mariáš. Vypadá to tedy tak, že zaplatím v každé hře svých dvacet haléřů a o výhru se podělí Planoucí Růže s Veselým Balónkem, ale co bychom taky měli do těch dvou hodin dělat. Jak doba postupuje, přestáváme se soustředit na takové detaily, jako kdo má rozdávat. Nakonec to určujeme podle toho, kdo má před sebou krabičku od filmu, ještě později už nejsme schopni ani správně přesouvat tu krabičku.

Před druhou hodinou si jdeme čistit zuby, probouzí se ostatní a pak už jen čekáme na vlak. Jelikož je vlastně už zítra, je čas přejít k dalšímu dni.

Dnes ještě poslední zakarpatská statistika. Ráno jsme vyrazili asi v deset, asi v pět jsme mohli být u krámu, kde jsme byli tak půl hodiny. Hodinu jsme strávili hygienou a před šestou jsme byli u zastávky. Bylo by to tedy řekněme osm hodin k vlaku, odečtěme hodinu za hygienu a půl hodiny za krám, tedy 6,5 hodiny chůze. Tak deset kilometrů to mohlo být ke Kozmeščiku, dalších šest kilometrů k bráně do parku a ještě asi čtyři kilometry k vlakové zastávce. Dohromady jsme ušli 20km za 6,5h, čili asi 3 kmh^{-1} . Celou dobu jsme šli z kopce. Začali jsme asi v patnácti stech čtyřiceti metrech a skončili v Lazeščině kolem sedmi set třiceti metrů. Sešli jsme tedy asi 910 metrů dolů.

Chvilka poezie IV

Vylezli jsme na Hoverlu,
neměli jsme k tomu berlu.

> Přesto jako zajíci,
> prcháme před jepicí.

Jepice je hrozivá,
ať se nikdo nedívá.

> A ten kdo se odváží,
> ten oplývá kuráží.

Nebojí se vlka nic,
zavolá naň jen: „Tě pic.“

> Ruka ruku totiž myje,
> jak ví každá správná zmije.

My jsme ovšem čestní lidé,
nekrademe, nešidíme jiné.

> A nevyhazujeme odpadky z okna,
> jelikož zachytivší se lokna,
> mohla by nás uškrtit.

Chtěli jsme ji poškádlit,
klovla nás do lejtka.

> Přijela záchranka,
> a doktor povídá:

To se často nevídá,
mandle jenom jedna v krku.

> Hrdlo svírám v pravou ruku,
> je to hrůza, je to děs.

Úterý 19. srpna

Plán pro tento den: *Pokud bude čas nálada, počasí apod. dá se jít ještě z Hoverly na Petros (2020m) a odtud do Kvasů, kde teče ze země minerálka a jezdí vlak. Naopak, pokud by bylo špatné počasí, málo času už na Bliznici, tak se dá jít z Bliznice do Kvasů a na Hoverlu přes Petros. Na každý pád sem radši započítám jeden den navíc, kdyžtak na nějaký folklór, a taky abychom nemuseli běhat a stresovat se.*

Ještě k počasí. Rachiv je bouřkově nejexponovanější oblast Ukrajiny. Za rok tu mají asi 43 bouřkových dní. V srpnu by tu však mělo být počasí vcelku stabilní. (To jsem si myslel dlouho o většině území, ale už jsem taky strávil na začátku srpna čtrnáct dní v Bieszczadech, to je od Zakarpatí co by kamenem dohodil, kdy pořád pršelo a každý den byla nejméně jedna bouřka.) Jinými slovy, může to být všelijak. (Za první republiky byla Zakarpatská Ukrajina oblastí s největším srážkovým úhrnem.)

Ještě k těm horám vůbec. Předně by tam neměl být problém s vodou, ani nahoře. Totéž platí o místech pro spaní. Nahoře se většinou pase nějaký dobytek (nebýt něho, nebylo by polonin), takže je tam kratičká travička, zejména na Svidovecké polonině, která je v tomto směru využívána údajně docela intenzivně. Vyloženě po skále asi moc nepůjdem a pokud, tak ne moc dlouho.

Vlak přijíždí temnotou a vypadá věru mysticky a tajemně. Jako velká svítící obluda, hotova nás sežrat. Necháme se sežrat hned za sebou, protože všechny naše lístky ukáži průvodčímu já, hned potom je však strčím do kapsy, a tak když je chce průvodčí po rozjetí vlaku vidět podrobněji a označit je jako použité, nemohu je najít. Naštěstí po chvilce zmatkování nahmátnu správnou kapsu. Na první pohled je zřejmo, proč jsme nedostali místenky, tento vagón vůbec není místenkový ani spací, bohužel. Ptám se tedy průvodčího, jestli by nebylo možné ještě do nějakého jiného vagónu dokoupit plackarty, po chvíli však přichází se zápornou odpovědí, vlak je prý úplně plný.

Snad bych mohl neznalému čtenáři trochu popsat, jak vypadá nemístenkový ukrajinský vlak. Je zde devět kójí, v každé jsou při jedné straně dvě dlouhé lavice proti sobě, kolmo na směr jízdy. Zabírají skoro dvě třetiny šířky vozu, která je poněkud vyšší než u našich vagónů, a mezi nimi je delší stůl. Následuje ulička a za ní jsou ještě dvě sedátka proti sobě, mezi nimi je stolek. Mezi těmito dvojsedačkami jsou stěny až ke stropu, a tak člověk nemusí mít strach, že když si opře hlavu, spadne mu na souseda. Nad dvojsedačkami jsou místa pro zavazadla. Sedátka ani lavice neposkytují žádné pohodlí, jsou docela tvrdá, jde prostě o dřevěnou nebo umakartovou desku. Vagón mi přijde docela prostorný, ve spací verzi mi přijde mnohem pohodlnější, než naše vagóny, ale spací verzi popíšu až pojedeme na Krym.

Dlouhé lavice jsou stejně dlouhé jako lehátka a krásně by se na nich spalo nebýt toho, že už jich využívají jiní. Nezbývá nám tedy, než zabrat sedačky na druhé straně vagónu. Nastupuje se pouze jednou stranou, kde je také místnost průvodčího, aby měl průvodčí cestující pod kontrolou. Na druhé straně je ještě místo, kde je odpadkový koš, jediný na celý vagón, a ve spacích vozech tu bývá druhý záchod, jeden je na straně u průvodčího. Tady však není nic, když to zjistím, natáhnu si zde samozřejmě karimatku a posléze i sebe. Tak se docela dobře vyspím, jediné, co mne trochu ruší, je to, že za dalšími dveřmi je plošina, přes níž se přechází do dalšího vagónu. Ta je standardně určená pro kouření a celou noc tam někdo chodí. Před naším vozem číslo jedenáct je sice už jen lokomotiva, ale kdyby tu následoval další vagón a člověk by do něj chtěl projít, musel by zatajit dech, aby se uchránil od těžké otravy nikotinem a dehtem.

Sněhová Lilie si prý lehá na karimatku mezi dlouhé lavice, a tak se taky docela vyspí, ostatní si sedají na sedátka, kvalita jejich spánku proto není příliš vysoká, Lesní Jahůdka má navíc za hlavou záchrannou brzdu. K ránu se vlak docela zaplňuje, nejvíc kolem Ivano-Frankovska. Taky je docela horko a vzduch ve vagóně navíc obsahuje mnohem menší množství kyslíku než je obvyklé. Jediná otevřená okna jsou v kuřárně, ale stav, kdy tam není žádného kuřáka, nastane až těsně u Lvova. Na vyčištění zubů a vůbec na záchod se musí stát fronta a člověk se musí na druhou stranu protlačit přes celý vagón. Poté se věnujeme snídani, postupně donesu kus chleba, sýra a červené limonády Planoucí Růži i Luční Kobylce. Vlak jede sice šíleně pomalu[43], ale má to započítané do jízdního řádu a ve Lvově (Львів) je včas, tedy asi v půl jedenácté. Jsem si naprosto jist, že zítra ten vlak taky přijede včas a že ta paní v Užhorodě prostě jen zbytečně plašila. Takhle by samozřejmě hodina a půl na přestup plně dostačovala.

První jízdu ukrajinským vlakem máme šťastně za sebou a můžeme hledět vstříc šťastné budoucnosti. Když už tu máme tolik času – další vlak

[43]Viz statistika na konci kapitoly, průměrná rychlost podle jízdního řádu, kolem 30 $\mathrm{km h^{-1}}$.

nám jede až zítra v 11:41 – můžeme si alespoň rozmyslet, jak pojedeme z Krymu domů. Přecházíme tedy do vojskového sálu v prvním patře, kde se nacházejí předprodejní pokladny. Po chvíli dohadování se shodneme na preferované variantě, totiž že si pojedeme dvacátého osmého prohlédnout Kyjev (Київ) a dvacátého devátého nebo třicátého přejedeme z Kyjeva do Užhorodu. S tím tedy mohu jít bojovat o lístky.

Jak se dalo čekat, není to úplně jednoduchá záležitost. Po chvíli vyjednávání dojdeme s paní prodavačkou k tomu, že pojedeme 28. ze Simferopole. Původně jsem chtěl jet ze Sevastopolu (Севастополь), ale nebylo to z mě neznámých příčin možné. Paní si vybrala nějaký vlak, který začínal v Simferopoli. Nešly jí potom celkem logicky rezervovat lístky ze Sevastopolu, nakonec je to docela jedno. Měl jsem sice nalezený jiný vlak ze Sevastopolu, ale takhle zase budeme dřív v Kyjevě, v půl dvanácté druhého dne. Marble mezitím vybral od ostatních trochu peněz a pasy, tentokrát jsou potřeba. Paní bere jeden pas po druhém, nejprve si přečte jméno latinkou, pak si ho ještě nechá dvakrát nadiktovat. Poté přecházíme k dopravě z Kyjeva do Užhorodu. Paní v okénku se pravda trochu podivuje tomu, proč nejedeme přímo z Krymu do Užhorodu, ale vysvětlení, že chceme vidět Kyjev, ji zcela uspokojí. Vychází to nádherně, prodává nám lístky na 22:02 z Kyjeva na 29. Nemusíme tedy nikde v Kyjevě trávit noc, z čehož jsem měl jinak trochu obavy, a máme celé odpoledne na to, abychom si ho prohlédli.

Výsledek je tedy ten, že pojedeme ve čtvrtek 28.8. v 16:30 ze Simferopole do Kyjeva vlakem číslo 360ПМ, přijde to každého asi na 75 hřiven[44] a v Kyjevě budeme v pátek 29.8. v 11:29. Na místní poměry mi to připadá docela drahé, obzvlášť když jedeme s plackartami, a ne v kupéčkách, ale v ceně by prý měly být i lůžkoviny, jinak je běžnou praxí, že si je cestující může ve vagóně za šest hřiven půjčit. Do Užhorodu pak pojedeme z Kyjeva v sobotu 29.8. ve 22:02 vlakem číslo 013OK, který začíná v Charkově a každého to přijde na 36 hřiven[45]. V Užhorodě budeme 30.8., tedy v sobotu, v 15:45. Vypadá to tedy, že už v neděli 31.8. bychom mohli v ranních hodinách být v Praze. Třeba se tedy Velký Grizzzly stačí ještě dopřipravit na svou pondělní zkoušku. Co mi přišlo na lístcích zajímavé je to, že ačkoli jsme oba kupovali ve stejné pokladně,

[44] Z lístku teď nejsem schopen vyčíst přesnou cenu, ale pokud si vzpomínám, platili jsme těch 75. Podle lístku bych prozměnu hádal 70,21.

[45] Viz předešlá poznámka. Pro tento vlak jsem z lístku odečetl cenu 30,14.

lístek z Simferopole do Kyjeva je psán rusky, zatímco lístek z Kyjeva do Užhorodu ukrajinsky.

Peníze si hned rozúčtujeme, abychom předešli přílišnému finančnímu chaosu, a můžeme pomalu vyrazit do města. Většina z nás cítí potřebu umýt se a jít tedy do bazénu. Přebalujeme si věci do batůžků, jelikož velké batohy chceme nechat v úschovně. Šedý Vlk sice úschovnám moc nevěří, ale nakonec se ani jemu nechce tahat celý den s kletrem po městě. Scházíme potom dolů do úschovny, kde dohaduji uložení za tři hřivny na osobu. Batohy dáváme na police, oni na ně připnou železné kolíčky s čísly a nám dají kolečka se stejnými čísly. Musel jsem však všechny batohy ještě oběhat a najít identické zobrazení, protože kolečka mi samozřejmě dali neuspořádaná.

Konečně můžeme vyrazit do města hledat bazén, ačkoli i město samo stojí za zastávku. Z nádraží se dáváme ve směru, v němž tušíme centrum. Po městě jezdí trolejbusy i tramvaje, tramvaje české výroby, jen s užším rozchodem. Na první velké křižovatce přecházíme po přechodu, končícím na druhé straně u jakéhosi trhu. V něm se stavujeme na pirožky a u jedné paní zjišťujeme, že k bazénu musíme jet tramvají číslo devět kamsi k parku kultury. Jdeme tedy dál do centra hledat zastávku devítky. U trhu se nám ztrácí ¿Neurčitá? Kulička, který se nechtěl jít koupat. Nevyhlásil jsem žádný přesný čas srazu, prostě jsem řekl, že se večer sejdeme na nádraží v čekárně u předprodejních pokladen.

Po chvíli dojdeme na náměstí, jemuž dominuje docela hezký kostel. V něm je zrovna nějaká mše, svatba, pohřeb nebo jiný svátek. Prostě je uvnitř hrozně moc lidí. Kromě kostela jsou tu i zastávky tramvají a z jedné z nich jezdí i devítka. Od nějaké paní zjišťuji, jakým směrem máme jet, a máme docela štěstí, protože jedna devítka zrovna jede v našem směru, taktak ji doběhneme. Stihne to i Sněhová Lilie, která se šla podívat k jiné zastávce, a měla to proto dál. U kostela ztrácíme Marbla. V tramvaji se necvakají lístky, ale chodí tu průvodčí, která si nechá zaplatit 50 kopějek za osobu. Tramvají jedeme dost dlouho, alespoň si můžeme prohlédnout kus Lvova, je to docela hezké město evropského stylu.

Vystupujeme u parku kultury a jdeme směrem k velké budově, která by snad měla skrývat bazén. Ten se v ní opravdu skrývá, ale u vchodu je veliká cedule říkající, že bazén nepracuje. Do myslí se nám vkrádá zklamání, ale ne na dlouho, podle sdělení nějakých lidí postávajících u vchodu by měl být kdesi dál venkovní bazén Dynamo. Prý ještě musíme jít po hlavní ulici, pak někde zahnout doprava. Budeme tam tak za deset minut. Samozřejmě to trvá mnohem déle, po chvíli zahneme mezi samé podivné křivolaké uličky a podle rad kolemjdoucích dojdeme až do úplně ztracených končin. Někde se od nás odpojuje Lesní Jahůdka, je jí trochu špatně a do bazénu se jí nechce. Později se odpojují i Černomořská Sasanka s Šedým Vlkem, kteří také nechtějí do bazénu. Nakonec to vypadá tak, že jdeme vepředu s Kvetoucí Pampeliškou a Divokou Orchidejí a vybíráme, ptajíce se lidí, cestu. Vzadu se courají Luční Kobylka, Sněhová Lilie & Velký Grizzzly a Planoucí Růže & Veselý Balónek a jdou tam, kam my, spoléhajíce se zcela na naše vedení. Typické rady od kolemjdoucích končí údajem, že tam budeme asi za deset minut, ale zabere nám to pomalu hodinu.

Nicméně bazén nakonec najdeme úspěšně. Chtějí po nás vstupné na celý den, 10 hřiven. Inzerují i možnost lístku na hodinu za 5 hřiven, ale prý je prodávají až po sedmé hodině. Pro ostatní samozřejmě nemají drobné nazpátek, a tak chvilku trvá, než se dostanou dovnitř. Pak nás nějaké paní navigují k šatnám. Velký Grizzzly si jich moc nevšímá a suverénně jde za holkama, až na něj musí jedna důležitá ženská zařvat, ať se vrátí.

Bazén vypadá poněkud zašle a i trochu špinavě. Ve sprchách a umývárnách to vypadá jeko ve věznici, je tu docela šero, oprýskané dlaždičky, sprchy nemají kropítka, nedá se dost dobře regulovat teplota vody a tlak teplé vody vůbec není nic moc. Jsou tu i turecké záchody, ale nedají se zavřít a jediná možnost, jak jich použít, je proto vystavit se ostatním. Je tu spousta lidí v uniformách, vypadá to, že je to vojáky oblíbené zařízení. Ale na umytí to koneckoknců stačí.

Věci si bereme ven, holky se myjí hrozně dlouho, stačíme se vykoupat, než přijdou. Voda je hrozně studená, asi aby v ní nerostly sinice. Mají tu tři bazény, v brouzdališti je voda opravdu špinavá, ve velkém bazénu jen plavou na povrchu větvičky a lístečky, jinak to jde. Třetí bazén je pod skokanskou věží, která je však stejně zavřená. Ve velkém bazénu mají dokonce naznačené dráhy a není tu moc lidí. Odplaveme si dva bazény, je to něco mezi pětadvacítkou a padesátkou, asi čtyřicítka, a poté konečně přicházejí holky, jen Divoká Orchidej přichází ještě mnohem později. Ani se nesnažila předstírat, že sem šla za jiným, než umývacím účelem, nebrala si proto na sebe vůbec plavky, ale přišla s ručníkem na hlavě oblečená normálně na cestu pryč.

Přece ale ještě chvilku posedíme na sluníčku, vymácháme se a Divoká

Orchidej nás vyfotí v plavkách nad bazénem. Pak už se jdeme umýt. Myjeme si hlavy, ale voda se fakt nedá nastavit na správnou teplotu, tak je to trochu náročné. Venku hrozně dlouho čekáme na Planoucí Růži, Luční Kobylku, Sněhovou Lilii a Velkého Grizzzlyho. První přichází Velký Grizzzly a přináší šampón a mýdlo, které prý našel ve sprše a myslel si, že jsou moje. Na náš popud je zase donese zpět. Asi patřily nějaké uniformě, tak má Velký Grizzzly trochu strach, aby ho tam nezbila. Planoucí Růže, Luční Kobylka a Sněhová Lilie přicházejí ještě mnohem později, až máme obavu, jestli se nerozmočily. Hned nám ale líčí, že jak se Luční Kobylka sprchovala a žádná další sprcha nebyla volná, přišly za ní dvě holky, jestli se nemohou vysprchovat s ní. Když jim to dovolila, nakonec si ještě půjčily její mýdlo.

Konečně můžeme opět jít ven a dát se po hlavní ulici až ke smyčce tramvaje číslo čtyři. Kupujeme si tu zmrzlinu a vyzvědivše, že i čtyřka jezdí do centra, nastupujeme do tramvaje, jen Velký Grizzzly zůstane málem venku, byv zrovna jaksi zasněný. V centru vystupujeme na náměstí, kde je spousta stánků s knihami a socha člověka s knihou. Taky je tu hromada melounů, jeden z nich chtějí Divoká Orchidej s Kvetoucí Pampeliškou koupit, ale neví, jak se poklepem pozná, jestli už není meloun přezrálý. Volají si mne na pomoc, ale nedokážu jim poradit. Vím jen, že na melouny se má klepat, ale proč a co se tím zjistí, to netuším. Nakonec radí i Velký Grizzzly, ale taky se v tom asi moc nevyzná. Nějaký tedy holky koupí a ani přezrálý není. Samozřejmě jsme pak od melounu všichni upatlaní, možná jsme si nejprve měli dát meloun a pak teprve jet do bazénu.

Hned jak dojíme meloun, přicházejí sem Černomořská Sasanka a Šedý Vlk, prý se svezli na ruském kole a viděli park kultury, dávno již minuvší svůj zenit. Prohlédli si kus města, Šedý Vlk o něm prohlašuje, že je fakt pěkné, krásné uličky a atmosféra, prý mu to připadá jako druhá Praha. Divoká Orchidej chce hledat internetovou kavárnu, aby se dozvěděla, jestli se dostala na kolej, hospodu a prohlídku města tedy ještě trochu odložíme. Ptáme se nějakých lidí, kteří nám popisují cestu kamsi na náměstí se sochou krále. Cestou míjíme část městského opevnění a vůbec je centrum Lvova pěkné. Náměstí s králem na koni najdeme, na soše je napsáno, že jde o krále Danylo (Король Данило), ale co to bylo za krále, nikdo neví. Internet tu však nenacházíme, a tak poněkud měníme plány. Nejprve se půjdeme do nějaké hospody najíst.

Za tím účelem se procházíme městem, ale naše úsilí při hledání vhodného restauračního zařízení má obvyklý turisťácký výsledek. Postupně se zastavíme u několika hospod, ale pokaždé se někomu něco nelíbí, a tak jdeme pryč. Jedna vypadá docela dobře, ale Luční Kobylka prohlásí, že uvnitř jsou vyleštěné parkety, což je pro ni moc nóbl. Následuje pizzerie a nějaký podnik s kuřaty, což se nám taky nezamlouvá. Na náměstí opodál taky není nic vhodného, a tak se nakonec vracíme prozkoumat podrobněji hospodu s naleštěnými parketami. Mají tu totiž boršč a já bych si rád dal nějaké tradiční ukrajinské jídlo. Jenže při bližším prozkoumání zjistíme, že krom naleštěných parket zde jsou taky docela vysoké ceny a navíc bychom se asi dovnitř ani všichni nevešli.

Zatímco se dohadujeme co dál, jdou Kvetoucí Pampeliška a Divoká Orchidej pro něco do krámu opodál. Naznačuji něco takového, jako že už mě to obvyklé chození městem, než najdeme nějakou hospodu, docela zmáhá. Že bych si tady nejradši sedl a až ostatní najdou nějaký vhodný podnik, ať si pro mne přijdou. Po chvíli se Luční Kobylka, Sněhová Lilie & Velký Grizzzly, Planoucí Růže & Veselý Balónek dají do pohybu a mizí kdesi v průchodu. Sice na ně volám, že by mohli alespoň počkat, až Kvetoucí Pampeliška a Divoká Orchidej vylezou z obchodu, ale vypadá to, že o naši společnost už moc nestojí. Počkám tedy na holky, ale když vylezou z krámu, je zbytečné kohokoli stíhat, protože už se nejspíš ztratili ve spleti lvovských uliček. Ještě jsou tu Černomořská Sasanka a Šedý Vlk, který už je z taky obcházení města psychicky nalomen, brzy nás tedy opouští i oni, aby si našli nějakou hospodu sami. Ve dvou se jim to určitě podaří.

My zatím s Divokou Orchidejí a Kvetoucí Pampeliškou sedíme na obrubníku a čekáme, jestli pro nás přece jen nepřijde Luční Kobylka, Sněhová Lilie, Velký Grizzzly, Planoucí Růže nebo Veselý Balónek s tím, že našli hospodu a máme jít za nimi. Mezitím se jdeme s Divokou Orchidejí projít k náměstí, kde snad někdo prodával pirožky. Pirožky mají, ale samozřejmě jen masové, tedy nic pro holky. Po další delší době strávené na obrubníku soudíme, že se na nás asi přece jen vykašlali. Navrhuji tedy, že bychom mohli jít do té pizzerie kousek odtud u náměstí. Je to totiž jediné místo v okolí, kde by snad mohli mít jídlo bez masa. Myslím, že jsme tu strávili něco přes půl hodiny, což mi přijde docela dost. Údajně se na dané místo přišli podívat až po dvou hodinách, ale už i jim bylo jasné, že nás tu nemohou potkat. Hospodu našli prý až po hodině a nebylo to nic moc.

Pizzerie vypadá docela hezky, jdeme kamsi do podzemí, kde podle cedulí vaří. Je tu velké akvárium a docela pěkné prostředí. Předčítám holkám obsah jídelního lístku, bez masa a hub je tu však jen jedna pizza, a ta je s rybičkami. Ještěže holky jí aspoň ryby, protože jinak by se tu asi nenajedly. Já si dávám kyjevskou kotletu s bramborami. Kotleta v kyjevském podání je obalená kuřecí rolka uvnitř se sýrem. Taky tu mají pivo, ale ze zákusků mají pouze zmrzlinu, ačkoli na jídelním lístku je jich samozřejmě mnohem víc. Zmrzlinu však holky nechtějí, ani žádný salát, a tak jdeme zaplativše pryč. Stálo mne to asi osm nebo devět hřiven, pivo stálo dvě sedmdesát.

Jdeme zpátky do krámu poblíž hospody s naleštěnými parketami a kupujeme si jogurt a holky disko sušenky Opavia. Potkáváme se tu opět s Šedým Vlkem a Černomořskou Sasankou, kteří byli někde nedaleko, kde měli dokonce boršč. Ukazují nám, kde bychom našli pro Divokou Orchidej internet, je to trochu dál, na takové hlavní třídě. Cestou míjíme McDonald, u nějž visí zlatá cedule s černým písmem s následujícím obsahem:

заклад
громадського харчування

МакДональдз

Obzvlášť nápis МакДональдз nás pobavil natolik, že jsme si to museli vyfotit. Slíbil jsem Divoké Orchideji, že zjistím, co nápis znamená a svůj slib plním:

Podnik
veřejného stravování

McDonalds

Na hlavní třídě si Divoká Orchidej odbíhá do internetové kavárny, zatímco my si naproti pod stromy sedáme na lavičku. Zanedlouho se vrací a už podle toho, že se neblíží jásavým krokem, můžeme poznat, že kolej nedostala. Ale aspoň ví, na čem je. Potom se s námi Černomořská Sasanka s Šedým Vlkem opět rozcházejí. Ještě nám říkají, kde sehnali pohledy, koupili na běžný průměr docela hezké, ale stejně nenajdeme, nebo přesněji, nebudeme hledat popsané místo. Prý už budou pomalu směřovat na nádraží.

My se s Kvetoucí Pampeliškou a Divokou Orchidejí ještě jdeme projít po městě. Je to tu fakt pěkné, občas tu visí z drátů celé girlandy břečťanu, podobné jsme míjeli už ráno. Nakonec dojdeme na jakési hlavní náměstí, kde mají takový divný sloup. Chceme se s ním nechat vyfotit, požádáme proto nějakou paní. Ta nechá Divoké Orchideji podržet kytici. Jenže jako obvykle ti lidé, kteří nás fotí, nepochopí, že nechceme vyfotit jen sebe, ale i sloup za námi. Ještě tu využijeme veřejných záchodků a pomalu můžeme vyrazit na nádraží.

Jdeme pěšky, sice je to docela daleko, ale zase se trochu projdeme. Jdeme po kolejích tramvaje číslo devět. Na cestu se ptám jen dvakrát, jednou proto, abych se ujistil, že jdeme po těch kolejích správným měrem a docela mne potěšilo, že tomu tak bylo. Ale pak už jsme na tom náměstí s kostelem, kde jsme nastupovali do tramvaje a zanedlouho už na nádraží. Jsme tu asi v devět, batohy nám vydávají bez problémů. Nahoře chybí jen Šedý Vlk se Černomořskou Sasankou, kteří však přicházejí zanedlouho, a samozřejmě Luční Kobylka, Sněhová Lilie & Velký Grizzzly, Planoucí Růže & Veselý Balónek, kteří prozměnu přijdou za dlouho. Většina přítomných už podřimuje, kupodivu tu kromě nás moc lidí není. Dole je to mnohem horší.

¿Neurčitá? Kulička nám vypráví své zážitky s místní policií. Klidně tu prý čekal na nádraží a šel se jen projít dolů, když ho policisté zastavili, domnívajíce se prý, že jde o teroristu. Prý jim tvrdil, že rusky nerozumí a podruhé si šel koupit ruské noviny, s těmi ho potkali a odvedli si ho na stanici. Tam se vyptali, kam jede, proč, jak to, že u sebe nemá lístek apod. Nakonec se ho ptali, jestli pije čaj nebo kávu, on řekl, že čaj. Oni odvětili, že oni kávu a ať jim na ni přispěje, což ¿Neurčitá? Kulička odmítl s tím, že tak to u nás nechodí. Nato už mu jen dali podepsat papír, stvrzující pravděpodobně, že s ním nakládali slušně a hlavně po něm nechtěli úplatek. Pak už ho propustili, ale ¿Neurčitá? Kulička radši už dolů moc nechodil.

Podle plánku jsem vyrozuměl, že se nacházíme ve vojskovém sále a že komnaty vidpočinku se nacházejí někde jinde. Jdu se do nich tedy podívat, jestli by se tam nedalo případně spát. Musím kvůli tomu přejít přes první nástupiště, ačkoli se nacházejí ve stejné budově, jde se dovnitř jinými dveřmi. Je tu taková extra čekárna a vůbec to tu asi nebude žádná láce, ale když už jsem tady, tak se poptám. Recepční v té čekárně mne odkazuje ještě k dalším dveřím, kde se skutečně nachází vstup ke komnatám vidpočinku, které jsou spíš takový hotel. Ptám se, jestli by tam ještě neměli volno, ale jsou prý úplně plní. Recepční u čekárny mi potom navrhuje, že bychom mohli přespat ve vedlejší čekárně na koberci. Hned mi ji ukazuje, vypadá sice pěkně, ale když mi řekne, že by to bylo za dvacet hřiven na osobu a museli bychom ráno v šest vstát a odejít, protože v tu dobu otvírají čekárnu pro běžný provoz, ztratím docela zájem. Částka mi přijde poněkud neuměřená. Sice říkám, že sem třeba přijdeme, až přijdou z města i ostatní, ale nemyslím to vážně.

Ostatním tedy oznamuji výsledek a chystáme se na spaní zde. Luční Kobylka, Sněhová Lilie, Velký Grizzzly, Planoucí Růže ani Veselý Balónek dosud nepřišli, a to už minula desátá. Rozhodujeme se, že budeme držet hlídky, protože jsme přece jen na nádraží, kde není nic jistého. První se hlásí Kvetoucí Pampeliška s Divokou Orchidejí, které budou hlídat do půl dvanácté. V tu dobu je střídám, jelikož stejně nemohu spát, byv trochu nervózní z toho, Luční Kobylka, Sněhová Lilie & Velký Grizzzly, Planoucí Růže & Veselý Balónek ještě nepřišli. Příhody ¿Neurčitého? Kuličky ve mně přece zasely sémě obav. Přijdou teprve o půlnoci. Udělám na ně trochu bububu, ale moc velké následky to na nich nenechalo. Je sice fakt, že jsem přesný čas neurčoval, ale přece jen jsem říkal večer na nádraží a nikoli v noci. A taky, kdybychom se na noc chtěli přesouvat někam jinam, tak čekat na ně až do půlnoci by bylo poněkud dlouhé.

Jediný údaj, který bych pro dnešek mohl započítat do statistiky, by mohla být doba strávená v ukrajinském vlaku, od 2:30 do 10:30[46], tedy asi osm hodin. Za tu dobu jsme podle jízdního řádu urazili 246km, vlak měl tedy krásnou průměrnou rychlost 30,75 kmh^{-1}. Pro srovnání, vlak, jímž jsme jeli z Prahy do Košic měl průměrnou rychlost 64,86 kmh^{-1}.

[46]Podle jízdního řádu 10:27, ale zase tak přesně vlak nejel.

Středa 20. srpna

Plán pro tento den: *Doprava na Krym. Z Rachivu jezdí vlak někam do Lvova. Jezdí jediný denně a vyráží někdy ve 2:10 ráno. V Jasini je asi o hodinu později. Ze Lvova jezdí přímé vlaky do Simferopole (sídlí tu Krymská rada, hlavní město Krymské autonomní republiky). Takový vlak ze Lvova ovšem jezdí asi 28 hodin. Jediný problém může nastat, že budou vyprodané lístky. Možná bude stát za úvahu dohodnout se na přesném dni přejezdu a koupit lístky nějak dopředu, pokud to půjde už dřív v Užhorodu nebo v Rachivu. (Je nás docela dost, tak bychom to neměli podceňovat.) Je fakt, že desátý den cesty je středa, tak by to nemuselo být tak hrozné. To je jen úvaha, asi bych to řešil až na místě.*

Původně jsem myslel, že jezdí vlak z Vorochty (hned za Jasiňou) do Kyjeva v nějaký rozumný čas, ale ukázalo se, že jezdí asi jen jednou ročně. V Kyjevě bychom se mohli kdyžtak stavit cestou zpět (viz dále). Na stránkách ukrajinských železnic jsem nenašel žádný tarif nebo něco podobného, z čeho by se dalo určit, na kolik to přijde. Ale dneska jsem na http://www.udo.host.sk/Ukrajina našel deníček někoho, kdo tam byl vloni a podle nich cesta ze Lvova do Simferopole přišla na 73,26 hřiven. Dohromady by to tedy mohlo být něco kolem stovky hřiven. Jedna hřivna je stabilně asi 5,70Kč. To znamená, že by se veškerá doprava po Ukrajině mohla vejít do dvou tisíc. Autobusy jsou levnější než u nás.

Noc byla docela klidná, nikdo nás nerušil, a tak jsme se docela dobře vyspali. Jedinou výtku bych snad měl, že tu mají takový podivný zvyk, pouštět v nepříliš dobře definovaných intervalech krátký úsek velice břeskné hudby. V devět hodin už je většina vzhůru, umytá, případně i oholená. Jen Planoucí Růže a Luční Kobylka ještě spí. Musím je tedy vzbudit, abych zjistil, jak to bude dnes s nákupy jídla do vlaku. Planoucí Růže si nechává půl hodiny na probuzení, Luční Kobylka to klidně nechá na nás. Jdeme s Planoucí Růží do trhu, u kterého jsme včera zanechali ¿Neurčitého? Kuličku. Snažím se s ní cestou navázat dialog a ptám se, kde vlastně včera byli, ale odmávne to tím, že nic zajímavého nezažili, a když mi asi na tři dotazy odpoví pouze jednoduchou větou, pochopím, že moje snahy vést společenskou konverzaci jsou marné.

Nakupujeme nějaký sýr, nechali nám ho dokonce ochutnat, nějaké sladké věci, chleba máme dost ještě z Lazeščiny. K tomu nějaká rajčata, jablka a jogurt. Supermarkety sem naštěstí ještě nedorazily a všechno se zde kupuje v trhu. Mají tu takovou obrovskou místnost a v ní se prodává hlavně maso, leží na velkých pultech jen tak, pohled akorát pro Kvetoucí Pampelišku a Divokou Orchidej. Nějaké maso mají i venku, lezou po něm samozřejmě mouchy a vůbec se mi to nelíbí. Moc tedy místním zdrojům masa nevěřím a stejně máme dost salámu z Čech. Cestou zpátky potkáváme Sněhovou Lilii, Velkého Grizzzlyho a Veselého Balónka. Vyčítají Planoucí Růži, že přece byli dohodnuti, že půjde nakupovat s nimi, chvíli na ni tedy čekali, nevědouce, že už odešla.

Po návratu se ještě soustředíme před jízdou. Jdu se projít na čaj a pro vodku, tentokrát jsem koupil docela drahou, půl litru za čtrnáct hřiven. Ale musím říct, že byla docela dobrá. Potom už nás vyhazují z vojskového sálu, protože chtějí uklidit, když se sejdeme všichni, přesouváme se tedy již na nástupiště, kde však ještě chvilku čekáme, než nám přistaví vlak. Usazení do vagónu probíhá docela úspěšně, skutečně jsme rozházení po celém vagónu, jak mne varovala už prodavačka v Užhorodě. Rozdávám každému lístek s jeho jménem, aby bylo uspořádání osob náhodné a spravedlivé. Mám ležet na místě číslo dvě, tedy nahoře, další tři v oddílu jsou nějací poláci a pán mne žádá, jestli bych se neprohodil s jejich známou na místě dvacet devět. To je dole a ani jinak mi to nemůže vadit.

Nadešel čas popsat trochu vzhled spacího vagónu, máme na to moře času, protože odjíždíme v 11:41 a v Simferopoli budeme až zítra v 14:45. Uspořádání je stejné jako u nelehátkového, kterým jsme jeli z Lazeščiny do Lvova. Oddíly vypadají stejně s tím rozdílem, že tentokrát jsou zde místo lavic trochu měkčí lehátka a nad nimi ještě jedna. U dvojsedaček se stolkem na druhé straně vozu se dá stolek sklopit a vznikne tak další lehátko, ještě jedno je nad ním. Je tu tedy místo pro šest lidí v oddílu, v celém vozu dohromady pro padesát čtyři osob. Mají to dobře vymyšlené s batohy, osoby ležící dole si je dávají pod svá lehátka. Lehátka umístěná kolmo ke směru cesty mají pod sebou takové velké uzavřené truhly, které se dají otevřít jen zvednutím lehátka. Lehátka umístěná podélně prostě mají pod sebou místa. Horní lehátka mají nad sebou velké desky na batohy, pokud se tam neválí matrace a polštáře, batoh se tam i vejde. Ke spaní tu za šest hřiven půjčují povlečení; deky, polštáře a matrace jsou volně k dispozici. Občas se dají otevřít okna, což je naše záchrana, jelikož jinak bychom se asi uvařili, protože venku je docela horko. Jinak je tu asi nějaká kimatizace, ale myslím, že nebyla ani chvilku v chodu. Dalšími příjemnou zajímavostí je to, že u průvodčího je velký samovar, kupodivu na dřevo a nějaké brikety, v němž je většinou volně k dispozici horká voda, nebo z ní průvodčí dělá po padesáti kopějkách čaj do skleniček v plechovém držáčku. U průvodčího také visí jízdní řád s tím, jak dlouho se kde stojí, což je docela užitečná, ač nijak nečekaná, informace.

Po rozjezdu obchází průvodčí všechny cestující a vybírá si k sobě lístky. Taky se ptá, kdo chce lůžkoviny, ale my je nikdo nechceme, protože máme spacáky. Pak už jen následuje dlouhá cesta vlakem. Čas kupodivu neubíhá tak pomalu, jak jsem byl dosud u dopravních prostředků zvyklý. Asi je to tím, že je tu se mnou tak dobrá společnost a ten vlak je tak pohodlný. Nyní zkusím poněkud neuspořádaně popsat některé zážitky z cesty.

Na první větší zastávce jdou Velký Grizzzly a Veselý Balónek ven koupit pivo. Mám z toho trochu strach, ale jen proto, že ještě nevím, jak to tu chodí. Před vlakem už samozřejmě čekají trhovci s taškami a prodávají všechno možné, včetně chlazených piv, zmrzliny, ovoce. Samozřejmě si také kreslíme trička, aby mohla něco kreslit i Černomořská Sasanka, přidělujeme jí přezdívku, odteď je z ní Černomořská Sasanka, původně mohla být jen Mořská, ale když jedeme k tomu Černému moři... Paní sedící proti Kvetoucí Pampelišce si holkám říká o lžičku medu do čaje. Taky říká, že je jí nějak špatně, ať jí na to něco dají. Když jí holky dají ranital, tváří se na něj trochu divně, ale nakonec usoudí, že to docela jde. Potom si podle Kvetoucí Pampelišky dávala k jídlu takové kombinace, že nebylo divu, že jí bylo zle. Na oplátku dostaly Divoká Orchidej s Kvetoucí Pampeliškou od nějaké slečny kyselé bonbóny, prý velmi dobré.

Scházíme se většinou u mne, protože tam sedí nebo leží jen jeden pán, který si navíc později přesedne raději vedle, kde je volné místo. Pán je hrozně tolerantní, což se projeví hlavně večer, kdy už leží nad námi a trpělivě snáší náš zpěv a hovor. Snažím se sice dopisovat deníček a dohnat ztrátu, ale krom toho občas hraji s ostatními nějaké hry. Hrajeme třeba na asociace. Hráči se rozdělí do dvojic, řekněme $(a_1, b_1), \ldots, (a_n, b_n)$, je-li n hráčů. Potom hráč a_1 (BÚNO[47]), vymyslí slovo w a předá ho všem ostatním hráčům $a_2, \ldots, a_n$ tak, aby je nezaslechl žádný z hráčů $b_1, \ldots, b_n$. Hráči $a_2, \ldots, a_n, a_1$ pak v tomto pořadí radí každý svému hráči b. Říkají mu nějaké slovo tak, aby hráč b uhodnul slovo w. Musí to být jen asociace na w a nesmí to být slovo nějak moc podobné. Uhodne-li slovo hráč b_i, vyhrála i-tá dvojice. Hra pokračuje s jiným očíslováním

[47] Bez újmy na obecnosti.

dvojic prohozením rolí a a b.

Taky přímo vlakem prochází pán prodávající zmrzlinu a karty a různé jiné věci. Kupujeme si karty, protože mají azbukou popsanou dámu, kluka i krále. Jenže jsou jinak divné, protože jsou to jen karty od 6 do esa, ale vypadají jako normální kanastové karty, a ne jako mariášové. S Černomořskou Sasankou a Šedým Vlkem se chvíli věnujeme mariáši, i když nevíme, jak se počítají peníze, a tak hrajeme jen tak. Šedý Vlk se stejně učí licitovaný mariáš, Černomořská Sasanka licitaci pořád vyhrává, jelikož je z nás nejodvážnější a má dnes největší štěstí na karty.

Večer potom zpíváme, hrajeme *Pějme píseň dokola* apod. Na to, že sem Veselý Balónek jel s tím, že nezpívá, mu to docela jde. Zpíváme na můj návrh i hymnu, jelikož si myslím, že se to do ciziny patří. Když se setmí, je naše kupé kupodivu jediné, v němž moc nefunguje světlo. Pak jdeme už spát, jen Planoucí Růže si vedle mne špitá s Veselým Balónkem nějaké důvěrnosti a hned vedle si povídají Marble, Šedý Vlk, ¿Neurčitá? Kulička a Černomořská Sasanka. Někde v hloubi vlaku se ještě učí Velký Grizzzly na zkoušku. Do půlnoci ten hovor nějak snesu, ale o půlnoci už musím ostatní vyhnat, protože se v tom fakt nedá spát.

Dneska žádnou statistiku neuvedu, protože vlak započítám až do zítřka. Nechme pro chvíli naše hrdiny spát a dovolme si ukončit díl prvý, totiž *Turisťáci na Zakarpatí*, zítra se pak probudí do dílu nového, *Turisťáci na Krymu*. Nejvhodnějším předělem by snad mohla být trocha poezie…

Chvilka poezie V

Průvodčí s červenou kravatou,
chodí po vlaku, pusu má hubatou.

Kávu a čaj nám nabízí,
k své podpoře nás vybízí.

A snad nás tu rádi vidí,
Po účelu naší cesty sice pídí.

Ale jinak hodní jsou,
obaleni módní rzou.

Procházejí pavlačí,
oči se divit nestačí.

A srdce plesá radostí,
a duše hýří mladostí.

A mozek sténá blbostí,
ale taky trochu radostí.

Že chytřejší není,
když vesnice plení.

A začal všem pomáhat,
nutil je se domáhat.

Každé jeho pochvaly,
vážíme si pro svaly.

Potom všichni rádi jsme,
že nás nevezme,
stará bába na houby.

Kulhá chudák na klouby,
o hůlku se opírá.

O kůrku si zub odírá,
a dál loví vampýra.